

Wpłynęło dn. 06.11.2015r.
poz. 49/15

UCHWAŁA NR/15
RADY MIEJSKIEJ W ŻYCHLINIE
z dnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 – 2022.

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2015 poz. 1515) w związku z art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2014 r poz. 1649, z 2015 r poz. 349, 1240 i 1358) Rada Miejska w Żychlinie uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 – 2022 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc Uchwała Nr VIII/37/11 Rady Miejskiej w Żychlinie z dnia 31 maja 2011r. w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2008-2015.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ
Grzegorz Ambroziak

RADCA PRAWNY

Iwona Śmiałanka
Wa-3/190

*Strategia Rozwoju
Gminy Żychlin
na lata 2015 - 2022*

Spis treści

1. Wstęp.....	7
2. Obszar i czas realizacji Strategii	8
3. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym Strategią	9
3.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru.....	9
3.1.1. Położenie	9
3.1.2. Powierzchnia.....	13
3.1.3. Ludność	13
3.1.4. Środowisko przyrodnicze	14
3.1.5. Rys historyczny	23
3.1.6. Rys kulturowy.....	24
3.2. Zagospodarowanie przestrzenne	28
3.2.1. Infrastruktura techniczna	28
3.2.2. Własność nieruchomości.....	37
3.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	38
3.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska	46
3.3. Sfera społeczna	47
3.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze.....	47
3.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców	54
3.3.3. Oświata i edukacja	57
3.3.4. Opieka zdrowotna	61
3.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia	62
3.3.6. Rynek pracy	67
3.4. Sfera ekonomiczna.....	72
3.4.1. Gospodarka	72
3.4.2. Turystyka	81
3.5. Analiza SWOT.....	82
3.6. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym obszarze.....	88
4. Cele ogólne i szczegółowe rozwoju danego obszaru.....	92

5. Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze	97
5.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru.....	97
5.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu	97
5.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury.....	98
5.4. Poprawa stanu środowiska.....	99
5.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego.....	100
5.6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	100
6. Realizacja zadań.....	102
6.1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015 – 2022.....	102
6.2. Zadania planowane do realizacji po roku 2022.....	113
6.3. Powiązania realizowanych zadań z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa	113
7. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Strategii	127
8. Plan finansowy.....	130
9. System wdrażania Strategii.....	137
10. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii.....	139
10.1. System monitorowania.....	139
10.2. Sposób oceny.....	140
10.3. Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	142
10.4. Działania informacyjne i promocja Strategii.....	146

Spis tabel

Tabela 1: Pomniki przyrody w gminie Żychlin _____	19
Tabela 2: Drogi wojewódzkie w gminie Żychlin _____	28
Tabela 3: Drogi powiatowe na obszarze gminy Żychlin _____	28
Tabela 4: Drogi gminne na obszarze Gminy _____	29
Tabela 5: Wodociągi w Gminie i Mieście Żychlin _____	34
Tabela 6: Kanalizacja w Gminie i Mieście Żychlin _____	36
Tabela 7: Ewidencja zabytków nieruchomych _____	41
Tabela 8: Ludność wg miejsca zamieszkania i płci na obszarze Gminy i Miasta Żychlin (na dzień 31 grudnia) _____	47
Tabela 9: Ruch naturalny w poszczególnych latach na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żychlin _____	48
Tabela 10: Ruch naturalny w poszczególnych latach na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żychlin _____	49
Tabela 11: Przyrost naturalny ludności w wybranych gminach miejsko-wiejskich i miastach województwa łódzkiego _____	49
Tabela 12: Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w poszczególnych latach w Gminie i Mieście Żychlin _____	50
Tabela 13: Saldo migracji w ruchu zagranicznym dla Gminy i Miasta Żychlin _____	51
Tabela 14: Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w wybranych gminach miejsko-wiejskich i miastach województwa łódzkiego w 2013 roku _____	51
Tabela 15: Struktura wieku ludności w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin _____	52
Tabela 16: Zasoby mieszkaniowe w Gminie i Mieście Żychlin _____	54
Tabela 17: Zasoby mieszkaniowe w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin, powiecie kutnowskim oraz województwie łódzkim w 2013 roku _____	54
Tabela 18: Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin _____	55
Tabela 19: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w wybranych gminach miejsko-wiejskich oraz miastach _____	55
Tabela 20: Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat w Gminie i Mieście Żychlin _____	57
Tabela 21: Edukacja i wychowanie w Gminie i Mieście Żychlin _____	58
Tabela 22: Ludność wg poziomu wykształcenia w Gminie Żychlin w 2002 roku – ostatnie dostępne dane _____	59
Tabela 23: Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu kutnowskiego za rok 2002 oraz 2011 _____	60
Tabela 24: Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (G=Gmina Żychlin; P=powiat kutnowski) _____	60
Tabela 25: Osoby bezrobotne zarejestrowane wg płci w latach 2003-2015 w gminie Żychlin _____	67
Tabela 26: Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2003-2013 na terenie powiatu kutnowskiego oraz województwa łódzkiego [%] _____	68
Tabela 27: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2003-2013 na terenie gminy Żychlin, powiecie kutnowskim oraz województwie łódzkim [%] _____	69
Tabela 28: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kutnowskim pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok _____	69

Tabela 29: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kutnowskim wg czasu pozostawania bez pracy i płci w 2014 roku (osoby)	70
Tabela 30: Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie kutnowskim w 2014 roku	70
Tabela 31: Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy i płci w powiecie kutnowskim w 2014 roku (w latach)	70
Tabela 32: Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie i Mieście Żychlin w latach 2000-2013	72
Tabela 33: Podmioty wg sektorów własnościowych w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin w 2014 roku	73
Tabela 34: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w latach 2009-2014 w Gminie i Mieście Żychlin	73
Tabela 35: Podmioty gospodarki narodowej w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin w 2014 roku	74
Tabela 36: Poziom aktywizacji gospodarczej na przykładzie wybranych gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim, stan na 31XII	76
Tabela 37: Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze dla 2013 roku	76
Tabela 38: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin	78
Tabela 39: Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin	79
Tabela 40: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin	79
Tabela 41: Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób) w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin	80

Spis map

Mapa 1: Województwo łódzkie z wyznaczonym powiatem kutnowskim	9
Mapa 2: Mapa powiatu kutnowskiego z wyodrębnioną Gminą Żychlin	10
Mapa 3: Położenie Gminy i Miasta Żychlin na mapie drogowej	10
Mapa 4: Ważniejsze ciągi drogowe w gminie Żychlin	11
Mapa 5: Mapa drogowa miasta Żychlin	12
Mapa 6: Obszary chronione w gminie Żychlin	17
Mapa 7: Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w północnej części Strefy łódzkiej w 2013r. – wybrany obszar	21
Mapa 8: Infrastruktura techniczna i podział działki	77
Mapa 9: Infrastruktura techniczna i podział działki	78

Spis wykresów

Wykres 1: Liczba ludności w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin oraz w mieście Żychlin w latach 2003-2013	48
Wykres 2: Saldo migracji w ruchu wewnętrznym dla Gminy i Miasta Żychlin w latach 2003-2013	50
Wykres 3: Podział mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Żychlin wg ekonomicznych grup wieku w latach 2003 - 2013	52
Wykres 4: Podział mieszkańców gminy i miast w powiecie kutnowskim wg ekonomicznych grup wieku w 2013 roku	53
Wykres 5: Poziom wykształcenia w Gminie Żychlin w 2002 roku	59
Wykres 6: Bezrobotni zarejestrowani ogółem w latach 2003-2013 w gminie Żychlin	68
Wykres 7: Podmioty gospodarcze w Gminie i Mieście Żychlin	72

1. Wstęp

Podstawowym celem działań władz samorządowych powinno być jak najlepsze zaspokojenie indywidualnych i zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej oraz zapewnienie jej jak najwyższego standardu życia. Zwykle osiągnięcie tego celu jest możliwe poprzez realizację zadań własnych określonych przez Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jednak szczególnie należy mieć na uwadze postulaty zgłaszane przez społeczeństwo osobiście. Realizacja tych zamierzeń powinna również sprzyjać długookresowemu rozwojowi lokalnemu.

Szybko zmieniające się zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju oraz integracja Polski z Unią Europejską sprawiają, że władze samorządowe są praktycznie zobowiązane do podejmowania skoordynowanych decyzji i działań zarysowanych w dłuższej perspektywie czasu. Osiągnięcie rozwoju lokalnego jest więc możliwe jedynie wówczas, jeśli jego realizacja opierać się będzie na stabilnym, wieloletnim programie rozwoju społeczno-gospodarczego. Podstawowym narzędziem umożliwiającym zarządzanie jednostką terytorialną w długim horyzoncie czasu jest strategia rozwoju.

Strategia rozwoju gminy to pewien generalny plan systemowego, długofalowego działania władz (i wszystkich, którzy chcą im w tym pomóc) wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmiennego otoczenia i działań innych podmiotów, ukierunkowany przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujący na wewnętrznym potencjale sił i uwzględniający wewnętrzne słabości.

Strategia stanowi koncepcję rozwoju, wytycza cele rozwoju oraz kierunki działania. Jest ona instrumentem stymulowania procesów społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie gminy a w szczególności:

- dyktuje główne kierunki rozwoju gminy,
- stanowi plan będący podstawą do podejmowania decyzji rozwojowych,
- zwiększa spójność decyzji podejmowanych przez władze samorządowe,
- pozwala na lepsze zagospodarowanie zasobów gminy,
- stanowi podstawę do ubiegania się o środki finansowe z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych,
- informuje mieszkańców i inwestorów o spodziewanych kierunkach rozwoju gminy.

Strategia spełnia zatem funkcje:

- materiału informacyjnego, określającego aktualny potencjał społeczny, ekonomiczny i gospodarczy gminy,
- programu działania dla władz lokalnych,
- formalnej podstawy umożliwiającej ubieganie się o środki wsparcia z budżetu państwa oraz o środki z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- materiału promocyjnego.

Prace nad strategią rozwoju gminy Żychlin toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

zasada koncentracji na realnych siłach gminy Żychlin – największą siłę stanowią zasoby lokalne, historyczne, przyrodnicze, kapitał ludzki oraz wszelkie cenne cechy świadczące o odmienności obszaru. Strategia ma za zadanie wykorzystać je w sposób optymalny, stąd konieczność zebrania pomysłów wszystkich grup społecznych, począwszy od władz samorządowych, mieszkańców oraz organizacji działających na terenie gminy. To właśnie te grupy posiadają największą wiedzę na temat atutów obszaru, a także moc, by je wykorzystać;

zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości Gminy. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;

zasada koncentracji tematycznej – *Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 - 2022* będzie koncentrowała się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmował wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

Realizacja zadań określonych w Strategii przypada na okres programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2015 – 2022. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2019 – 2020 obejmą także następny okres programowania.

2. *Obszar i czas realizacji Strategii*

Strategia rozwoju została stworzona dla gminy Żychlin, położonej w powiecie kutnowskim, na obszarze województwa łódzkiego. Czas realizacji dokumentu obejmuje lata 2015 - 2022.

Rok 2014 jest początkiem nowego okresu programowania. Jest to czas, w którym ubiegający się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej będą mogli skorzystać z funduszy w ramach nowej perspektywy finansowej.

3. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym Strategią

Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza została przedstawiona za pomocą informacji dotyczących położenia analizowanego obszaru, charakterystyki ludności go zamieszkującej, sytuacji gospodarczej oraz wielopłaszczyznowej analizy stref towarzyszących codziennemu życiu mieszkańców, które mają tym samym niebagatelny wpływ na rozwój gminy Żychlin.

3.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

3.1.1. Położenie

Gmina miejsko-wiejska Żychlin położona jest na Nizinie Środkowomazowieckiej w mezoregionie Równiny Kutnowskiej, oddzielonej od zachodu morenami kutnowskimi od Wysoczyzny Kłodawskiej, a rzeką od równiny Łowicko-Błońskiej. Żychlin znajduje się w dorzeczu rzeki Bzury, przez miasto przepływa rzeka Słudwia, którą należy zaliczyć do mniejszych rzek regionu. Przez wschodni teren Gminy, wzdłuż jej granicy przepływa rzeka Przysowia, która jest dopływem rzeki Słudwi.

Gmina Żychlin do 31.XII.1998 roku położona była w granicach województwa płockiego. Od tego momentu Gmina przynależy do powiatu kutnowskiego, położone są w jego zachodniej części, na północy województwa łódzkiego. Obrazuje to mapa poniżej.

Mapa 1: Województwo łódzkie z wyznaczonym powiatem kutnowskim

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, www.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono położenie gminy miejsko-wiejskiej Żychlin w powiecie kutnowskim.

Mapa 2: Mapa powiatu kutnowskiego z wyodrębnioną Gminą Żychlin

Źródło: www.osp.org.pl

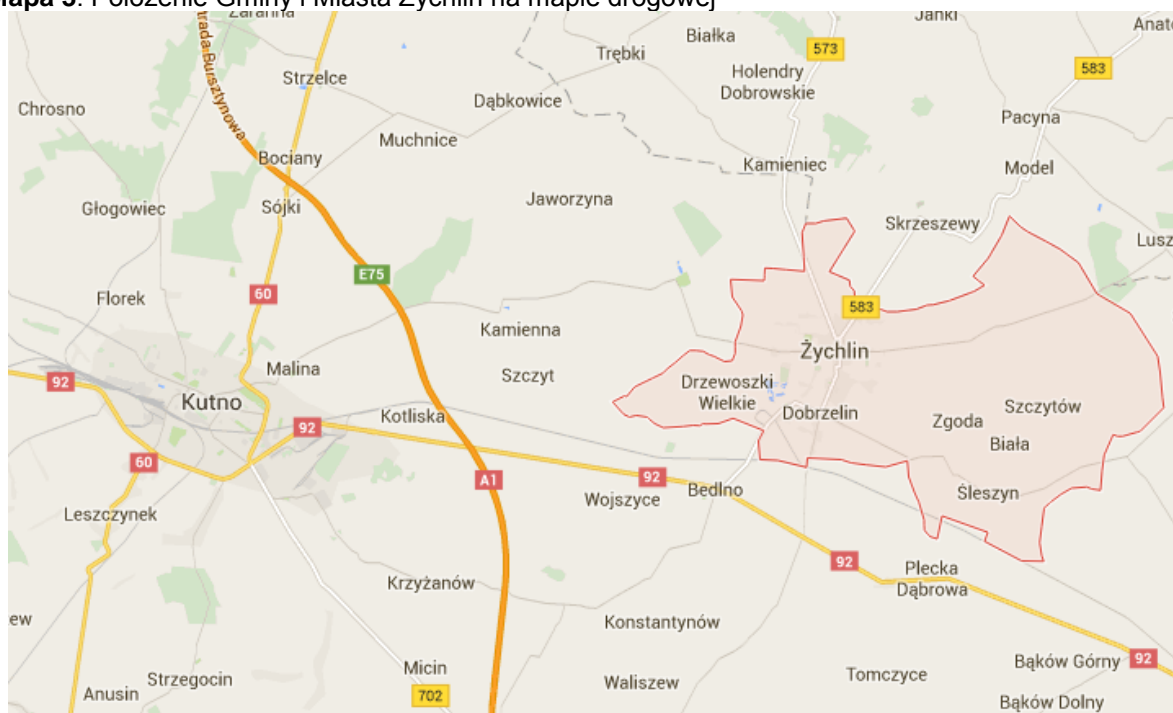
Gmina miejsko-wiejska Żychlin graniczy z następującymi jednostkami:

- od wschodu z gminami Zduny i Kiernozia (powiat łowicki);
- od południa z gminą Bedno;
- od zachodu z gminą Oporów;
- od północy z gminą Pacyna (powiat gostyniński, woj. mazowieckie).

Odległość miasta Żychlin od większych jednostek wynosi:

- Kutno – 20 km,
- Łódź – 68 km,
- Warszawa – 118 km,
- Łowicz – 32 km,
- Gostynin – 30 km.

Mapa 3: Położenie Gminy i Miasta Żychlin na mapie drogowej

Źródło: www.google.pl/maps/place/Żychlin

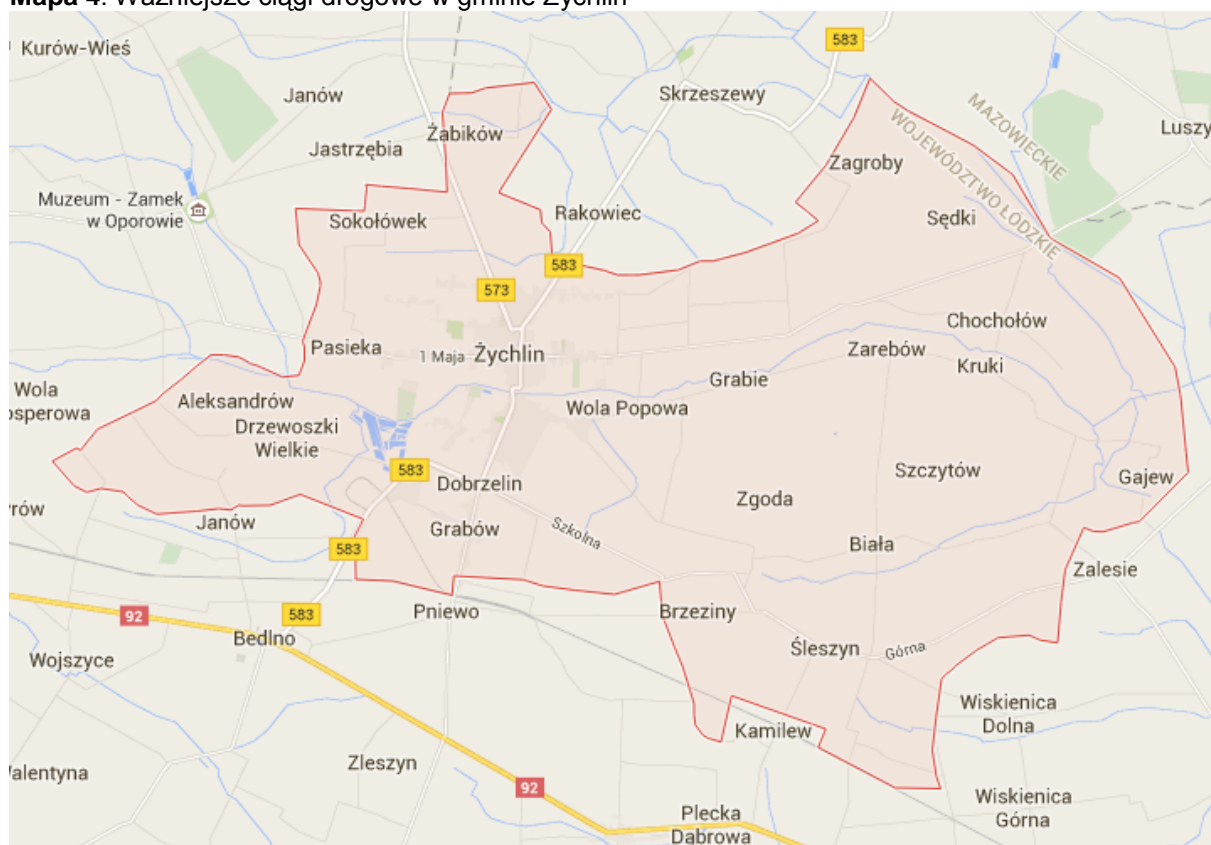
Gmina miejsko-wiejska Żychlin znajduje się w korzystnym położeniu względem ważniejszych ciągów drogowych:

- na zachód od granic Gminy przebiega Autostrada Bursztynowa A1 - najbliższy wjazd to węzeł Kutno Wschód położony w odległości około 12 km od miasta Żychlin,
- na południe od granic Gminy przebiega droga krajowa nr 92 (prowadząca na zachód do Kutna i Poznania, na wschód do Łowicza i Warszawy).

Przez obszar Gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie:

- droga nr 573 relacji Żychlin – Nowy Duninów (droga krajowa nr 62), w Żychlinie łączy się z drogą wojewódzką nr 583,
- droga nr 583 relacji Bedlno (droga krajowa nr 92) – Żychlin – Sanniki (droga wojewódzka nr 577).

Mapa 4: Ważniejsze ciągi drogowe w gminie Żychlin

Źródło: www.google.pl/maps/place/Żychlin

Poniżej przedstawiono mapę miasta Żychlin. Drogi wojewódzkie nr 573 oraz 583 łączą się ze sobą w środkowej części Miasta, tworząc literę Y, dalej w kierunku południowym prowadzi droga nr 583. Droga nr 573 przebiega w ciągu ulicy 3-go Maja, zaś droga nr 583 w ciągu ulic: Sannickiej, Orłowskiego, Traugutta oraz Narutowicza, prowadząc do miejscowości Dobrzelin.

Mapa 5: Mapa drogowa miasta Żychlin

Źródło: www.google.pl/maps/place/Żychlin

Na południowym skraju, wzdłuż granicy administracyjnej Gminy przebiega magistralna linia kolejowa E20 Warszawa - Poznań ze stacją kolejową Żychlin położoną poza granicami Gminy, w odległości około 2 km od Miasta. Najbliższe znaczące węzły kolejowe są zlokalizowane w Kutnie oraz Łowiczu.

Na terenie miasta funkcjonuje miejska komunikacja autobusowa, obsługiwana przez Samorządowy Zakład Budżetowy w Żychlinie. Linie autobusowe ZKM obsługują pasażerów na trasach:

- Żychlin - Dobrzelin - Stacja PKP, okresowo w kierunku cmentarza parafialnego,
- Żychlin - Śleszyn poza okresem wakacji szkolnych.

Dogodne połączenia z Kutnem, Łodzią, Płockiem i przystankiem PKP zapewnia komunikacja autobusowa PKS oraz przewoźnicy prywatni m.in. „Sandbus”, „Marqus”.

3.1.2. Powierzchnia

Gmina miejsko-wiejska Żychlin leży w obrębie administracyjnym powiatu kutnowskiego, którego powierzchnia wynosi 88686 ha. Powierzchnia całej gminy miejsko-wiejskiej Żychlin obejmuje 7664 ha, co stanowi 8,6% powierzchni powiatu kutnowskiego. Powierzchnia miasta Żychlin wynosi 868 ha, co stanowi 11,3% powierzchni całkowitej Gminy. Pozostała część to obszary wiejskie.

Gmina Żychlin obejmuje miasto Żychlin oraz 35 miejscowości zorganizowanych w 21 sołectw. Do sołectw tych należą: Biała, Budzyń, Buszków, Brzeziny, Chochołów, Czesław, Dobrzelin, Drzewoszki, Grabie, Grabów, Grzybów, Kaczkowizna, Kruki, Pasieka, Sokołówek, Śleszyn, Tretki, Wola Popowa, Zagroby, Zgoda, Żabików.

Grunty gospodarstw rolnych stanowią 5549,52 ha, czyli stanowią 72,4% powierzchni całkowitej gminy miejsko-wiejskiej Żychlin. Użytki rolne obejmują 67,8%.

Grunty leśne zajmują zaledwie 0,37% powierzchni całkowitej Gminy, niemalże 90% z nich to grunty leśne prywatne.

3.1.3. Ludność

Liczba ludności zamieszkującej faktycznie obszar gminy Żychlin od kilku lat stopniowo zmniejsza się. Negatywnym zjawiskiem jest również rejestrowany od co najmniej 11 lat ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń żywych. Społeczeństwo zamieszkujące analizowany obszar należy zaliczyć do typu starzejącego się. Wzrasta liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, zaś maleje w wieku przedprodukcyjnym, co stawia Gminie nowe wyzwania np. w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej.

Dane dotyczące wykształcenia społeczeństwa z obszaru gminy Żychlin pochodzące z 2002 roku wskazują na niski poziom wykształcenia, jednak porównując dane dla powiatu kutnowskiego z roku 2002 oraz 2011, widoczna jest znaczna poprawa w tym zakresie. Coraz więcej osób uzyskuje wyższe poziomy wykształcenia. Mimo wszystko jednak obszar ten boryka się z problemem bezrobocia, utrzymującego się od kilku lat na podobnym poziomie, co związane jest bezpośrednio z poziomem wykształcenia mieszkańców. Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie Gminy są prace dorywcze, sezonowe, zatrudnienie „na czarno” oraz pomoc społeczna i pomoc rodziny. Częstym zjawiskiem jest również emigracja zarobkowa (wyjazdy kilkumiesięczne). Złą sytuację na rynku pracy na terenie gminy Żychlin pogarsza niski kapitał społeczny i roszczeniowe postawy bezrobotnych już w kolejnym pokoleniu.

Mieszkańcy Gminy wykazują się dużą aktywnością w ruchu migracyjnym, szczególnie zaś w kierunku obszarów wiejskich. Problemem są migracje w ruchu zagranicznym, wynikające z braku zatrudnienia lub chęci osiągnięcia wyższego wynagrodzenia.

3.1.4. Środowisko przyrodnicze

WARUNKI KLIMATYCZNE

„Klimat okolic Żychlina należy do typu klimatów wielkich dolin występujących w środkowej Polsce. Temperatura powietrza, nasłonecznienie i długość okresu wegetacyjnego są podobne jak na sąsiednich terenach. Przenikają się tutaj cechy klimatu oceanicznego i kontynentalnego, co powoduje dużą zmienność pogody, szczególnie wiosną. Zimy nie są ostre, większe ziębienia nie trwają długo, częstsze są odwilże. Lata natomiast są dość ciepłe. Obszar ten wyróżnia się tylko małą ilością opadów atmosferycznych wynoszących od 525 do 550 mm rocznie.”¹

SUROWCE PODSTAWOWE

„Na terenie gminy Żychlin brak jest złóż surowców energetycznych i skalnych zaliczonych do grupy tzw. surowców podstawowych.”²

GLEBY

„Gleby okolic Żychlina, podobnie jak i całej Równiny Kutnowskiej ukształtowały się przede wszystkim na glinach zwałowych, piaskach i żwirach. Mady ciągną się wąskim pasem wzdłuż Słudwi. Nieco szerszym pasem w dolinie Przysowy oraz kilku płatami na południe od Dobrzelina występują ziemie czarne i szare. Pozostałe obszary są pokryte glebami bielcowymi, pseudobielcowymi oraz brunatnymi wylugowanymi. Gleby bielcowe występujące w okolicach Żychlina na rozległych obszarach są utworzone z glin zwałowych, piasków słabogliniastych i naitowych oraz naglinowych. Mają dużą wartość użytkową i zaliczane są do III i IV klasy bonitacyjnej. Gleby gorszych klas w okolicach Żychlina zajmują mniejsze obszary. Przeważające obszary gleb w okolicach miasta są zaliczane do kompleksu pszennego dobrego. Okolice gminy Żychlin są prawie zupełnie pozbawione lasów. (...) Na terenie gminy występują gleby o zróżnicowanej przydatności rolniczej, przy czym dominują gleby dobre i bardzo dobre o wysokim wskaźniku bonitacji. Słabe gleby zajmują tylko niewielkie powierzchnie w północno-wschodniej części gminy. Najsłabsze użytki rolne to piaszczyste gleby o składzie mechanicznym piasków luźnych lub piasków słabo gliniastych. Ilość gleb średnich i słabych jest niewielka. Stwarza to duże możliwości do intensyfikacji upraw polowych, a także rozwoju warzywnictwa i sadownictwa.”³

WODY PODZIEMNE

„Warunki wodne gminy kształtują się w ścisłej zależności z budową geologiczną i przepuszczalnością gruntów oraz rzeźbą terenu. Na terenie gminy występują następujące reżimy wód gruntowych:

- doliny rzeczne i obniżenia terenu, w obrębie których wody gruntowe tworzą ciągły poziom w utworach przepuszczalnych o zwierciadle swobodnym, trzeciorzędowym. Ten poziom wód

¹ Program Ochrony Środowiska Gminy Żychlin

² Ibidem

³ Ibidem

powiązany jest z poziomem lustra wody w rzece. Wody te charakteryzują się gwałtownymi wahaniami.

- obszary wysoczyznowe, gdzie zwierciadło wód układa się na zróżnicowanych głębokościach uzależnionych od wyniesienia ponad dna dolin, a także budowy geologicznej.

(...)

Na terenie gminy woda jest pobierana głównie z dwóch poziomów wodonośnych czwartorzędowego i trzeciorzędowego.(...)

Teren miasta Żychlina położony jest na obszarze wysoczyznowym, na którym można wyróżnić trzy rodzaje wód gruntowych:

- pierwszy poziom utrzymujący się na ogół okresowo w piaskach nadmorenowych i stropowych spłaszczonych warstwach glin, poziom tych wód tzw. "wierzchówkowych" kształtuje się w zależności od opadów atmosferycznych i wiosennych roztopów,
- drugi poziom wód gruntowych utrzymujących się w głębszych piaskach nadmorenowych na głębokości 5-9 metrów, o jednolitym poziomie i swobodnym zwierciadle;
- trzeci poziom wód gruntowych występujący na różnych głębokościach przeważnie poniżej 4,5 m od powierzchni terenu, w piaszczystych przewarstwieniach śródogliniastych, wody te lokalnie mają zwierciadło napięte.

Na terenie miasta woda pobierana jest z dwóch poziomów wodonośnych: czwartorzędowego i trzeciorzędowego, podobnie jak w całej gminie. (...)⁴

WODY POWIERZCHNIOWE

„Obszar gminy Żychlin należy do zlewni rzeki Słudwi, lewego dopływu Bzury. Przeważająca część gminy odwadniana jest przez Słudwię przepływającą przez środek gminy z zachodu na wschód i jej dopływy, a tylko wschodnia część gminy odwadniana jest przez rzekę Przysowę - lewy dopływ Słudwi. (...) Rzeka Słudwia jest silnie zanieczyszczona. Zanieczyszczana jest między innymi przez cukrownię w Dobrzelinie, oczyszczalnię ścieków w Żychlinie oraz gorzelnię w Śleszynie (poprzez rów melioracyjny).

Cieki na terenie gminy Żychlin charakteryzują się niskimi przepływami i skromnymi zasobami dyspozycyjnymi. Na ograniczone zasoby wód powierzchniowych wpływa charakterystyczna dla tych terenów mała ilość opadów atmosferycznych. (...)

Oprócz rzek i rowów na terenie gminy występują zbiorniki wód powierzchniowych. Są to sztuczne stawy, które głównie zlokalizowane są na terenie cukrowni w Dobrzelinie. Ponadto niewielkie stawy występują również w zagłębieniach poeksploatacyjnych. Są to stawy o niewielkiej powierzchni dość płytkie i przeważnie zarastające.

Podobnie jak gmina, tak i znaczna część Żychlina odwadniana jest przez rzekę Słudwię. Północna część miasta jest odwadniana do Przysowy za pośrednictwem niewielkich strumieni. Głównym ciekim wodnym przebiegającym przez miasto równoleżnikowo jest rzeka Słudwia, której koryto

⁴ Program Ochrony Środowiska Gminy Żychlin

na terenie miasta jest uregulowane, jego głębokość wynosi około 1,0 m (w rejonie mostu około 3-4 m). Oprócz rzeki na terenie miasta występują również:

- bezimienne strumienie, odwadniające północną i częściowo południową jego część, prowadzą one niewielkie ilości wód, okresowo zanikają,
- zamknięte zbiorniki, są to głównie sztuczne stawy,
- zagłębienia poeksploatacyjne.”⁵

SZATA ROŚLINNA

„Gmina Żychlin wchodzi w skład regionu przyrodniczo-leśnego określanego jako dzielnicą Równin Warszawsko-Kutnowskich w obrębie Krainy Mazowiecko-Podlaskiej. Najbardziej naturalną formacją roślinną, nierozzerwalnie związaną z polskim krajobrazem są lasy. W polityce ekologicznej państwa lasy uznano za ważny element bezpieczeństwa ekologicznego Polski. Tereny leśne i zadrzewione są na terenie gminy Żychlin bardzo nieliczne i rozlokowane w znacznym rozproszeniu. Lasy zajmują około 0,37%⁶ ogólnej powierzchni gminy. Na obszarach o najlepszych warunkach glebowych lesistość jest niewielka lub są to tereny praktycznie bezleśne. W strukturze własnościowej dominują lasy publiczne.

Lasy występują w postaci zwartego kompleksu leśnego niedaleko miejscowości Kruki, Dobrzelin, Śleszyn. W strukturze drzewostanów w lasach państwowych dominują lasy w II i III klasie wieku (20-60 lat). Najliczniej reprezentowane są gatunki mające swoje centrum występowania w Europie Środkowej (buk zwyczajny, grab pospolity, dąb szypułkowy, lipa szerokolistna, klon zwyczajny).”⁷

ZIELEŃ MIEJSKA

„Zieleń miejską stanowią parki, skwery, zieleńce korzystnie wpływając na mikroklimat. Podlegają ochronie, zostały włączone jako elementy tożsamości miasta.”⁸

Wskazuje się na konieczność rewitalizacji zieleni miejskiej, wykonywanie nowych nasadzeń wraz z modernizacją otoczenia, tworzenie przestrzeni przyjaznych dla mieszkańców, stanowiących jednocześnie zadbane miejsca odpoczynku i spotkań dla mieszkańców.

FAUNA

„Bogactwo fauny krajobrazu rolniczego zależy przede wszystkim od stopnia jego mozaikowości oraz intensywności prowadzonej tam gospodarki. Spotkać tu można okazałe muchówki, np. bąka bydłęcego i łowika szerszeniaka, który swoim wyglądem przypomina szerszenia i często poluje na osy. Z motyli warto wymienić pazia królowej. Na łąkach z okazałych owadów występuje turkuć podjadek. Dla ciepłych łąk ziołoroślowych charakterystycznym gatunkiem, i w ostatnich latach coraz częściej spotykanym jest pająk - krzyżak łąkowy.

⁵ Program Ochrony Środowiska Gminy Żychlin

⁶ dane zaktualizowane

⁷ Program Ochrony Środowiska Gminy Żychlin

⁸ Ibidem

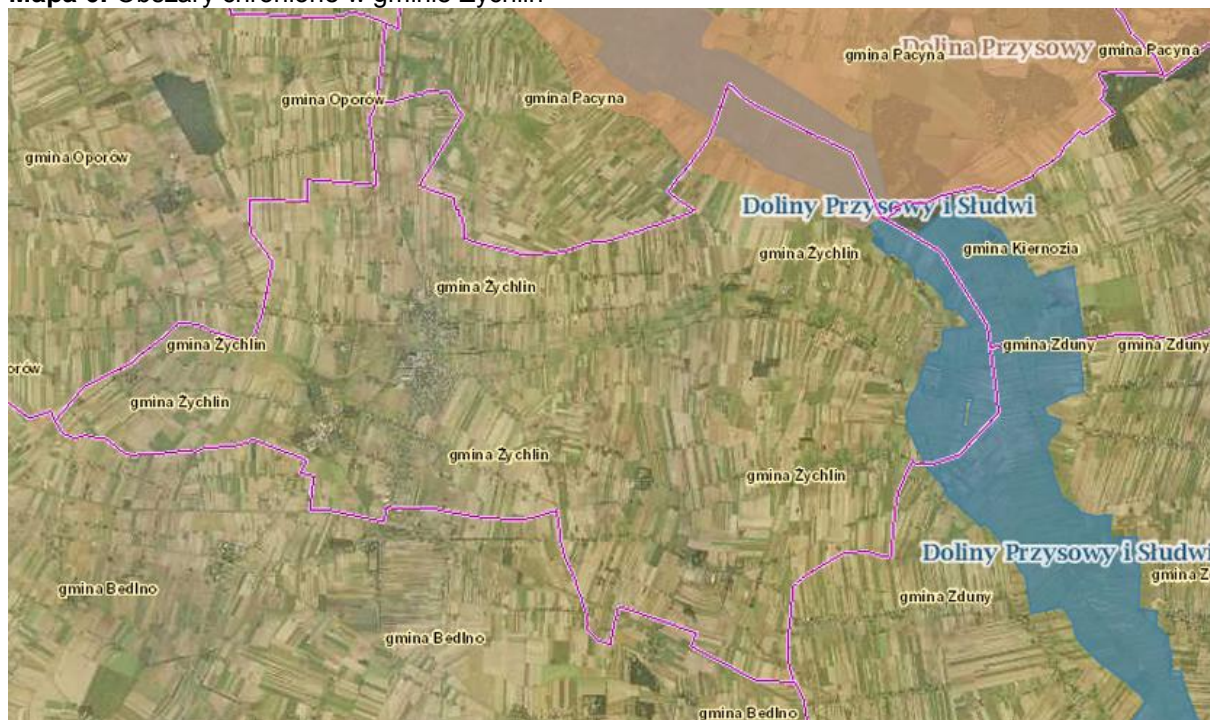
Na obszarach rolniczych spotykamy ptaki pochodzące z różnych biomów roślinności. Jak we wszystkich spotykanych u nas typach krajobrazów dominują tu gatunki leśne, które przystosowały się do śródpolnych i osiedlowych zadrzewień, sadów, żywopłotów, drzew rosnących wzdłuż szlaków komunikacyjnych itp. Przykładem mogą być: bogatka, modraszka, zaganiacz, piecuszek, kos, zięba, dzwonec, a nawet kruk, puszczyk, myszołów, krogulec, kobuz.

Najliczniejszymi ssakami upraw rolnych są gryzonie, głównie norniki. Z gatunków łownych występują tutaj królik, zając szarak i polna populacja sarny. Z ssaków drapieżnych spotkać można na terenie gminy lisa, kunę domową, tchórza. Ssaki owadożerne reprezentowane są przez jeża, kreta oraz ryjówki. Najliczniejszą grupę ssaków stanowią gryzonie: mysz polna, nornik zwyczajny i nornik bury spotykane na polach i łąkach.”⁹

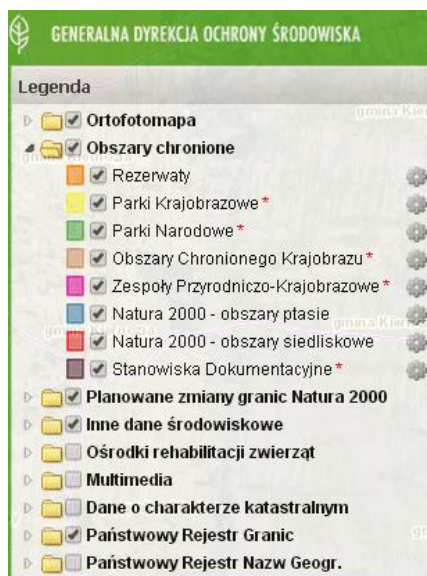
FORMY OCHRONY PRZYRODY W GMINIE ŻYCHLIN

Zgodnie z art. 6. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) do form ochrony przyrody zaliczane są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Mapa poniżej przedstawia obszary chronione występujące na obszarze Gminy.

Mapa 6: Obszary chronione w gminie Żychlin

⁹ Ibidem

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl

POMNIKI PRZYRODY

Zgodnie z art. 40 ust.1. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) pomnikami przyrody „są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie”. Poniżej przedstawiono charakterystykę 5 pomników przyrody zlokalizowanych na obszarze Gminy (2 w miejscowości Dobrzelin oraz 3 w Żychlinie).

Tabela 1: Pomniki przyrody w gminie Żychlin

Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Obwód na wys. 1,3 m (cm)	Wys. (m)	Miejscowość	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji	Forma własności	Sprawujący nadzór
Topola biała	1976-11-27	Zarządzenie Wicewojewody Płockiego Nr 12 z 27 listopada 1976 r.	487	28	Dobrzelin	63/1	Dobrzelin, park wiejski	własność prywatna	Burmistrz Gminy Żychlin
Jesion wyniosły	1985-08-15	Zarządzenie Wicewojewody Płockiego Nr 31/85 z 15 sierpnia 1985 r.	248	25	Dobrzelin	63/1	Dobrzelin, park wiejski	własność prywatna	jak wyżej
Dąb szypułkowy	1977-12-20	Orzeczenie Wicewojewody Płockiego Nr 36 z 20 grudnia 1977 r.	290	18	Żychlin	962/8	Żychlin	Zakłady "EMIT"	jak wyżej
Lipa drobnolistna	1985-08-15	Zarządzenie Wicewojewody Płockiego Nr 31/85 z 15 sierpnia 1985 r.	300	19	Żychlin		Żychlin, obok Przedszkola nr 2, dz. Nr 962/7	jak wyżej	jak wyżej
Lipa drobnolistna	1985-08-15	jak wyżej	220	18	Żychlin	263	Żychlin, plac Jana Pawła II, przy ogrodzeniu kościoła, dz. Nr 263	gmina Żychlin	jak wyżej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 02.02.2015)

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Zgodnie z art. 40 ust.1. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na obszarze gminy Żychlin wyznaczono **Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Przysowy**. Powstał on 09.06.1988 roku.

Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego: Uchwała Nr 163/XXVI/88 WRN w Płocku z dnia 9 czerwca 1988 r. dostosowana Rozporządzeniem Nr 16/98 Wojewody Płockiego z dnia 27 kwietnia 1998 r. w sprawie dostosowania uchwały Nr 163/XXVI/88 WRN w Płocku z dnia 9 czerwca 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Płockiego poz. 38).

Obszar obejmuje gminę Żychlin oraz Kiernozia (powiat łowicki) i zajmuje powierzchnię 2168 ha.

OBSZAR NATURA 2000

Wg wyżej wspomnianej Ustawy obszar Natura 2000 to obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Na obszarze gminy Żychlin wyznaczono obszar Natura 2000¹⁰ **Doliny Przysowy i Studwi**, kod obszaru: PLB100003.

„Ostoja położona jest na terenie dwóch województw: mazowieckiego i łódzkiego. Jest to obszar dolin dwóch niewielkich nizinnych rzek: Studwi i jej dopływu Przysowy. Dolina w granicach obszaru ma długość 31 kilometrów, rozciągając się od Szczawina Kościelnego do Retek. Szerokość obszaru uzależniona jest od szerokości doliny, która jest zmienna. (...) W krajobrazie obszaru zdecydowanie dominują łąki kośne. Dolinę wypełniają utwory organiczne, w części jeszcze zachowane jako torfowiska niskie, ale w większości już zmurszałe ze względu na przesuszenie wywołane zmeliorowaniem tych terenów i wyprostowaniem oraz pogłębieniem koryt rzecznych. (...) W zagłębieniach terenu zachowały się liczne, miejscami rozległe zabagnienia, które z kolei często sprawiają duże trudności w ich użytkowaniu. Tam gdzie prowadzone jest cały czas wykaszanie, łąki - a tym samym siedliska odpowiednie dla migrujących ptaków - jeszcze się zachowały, natomiast w miejscach nieużytkowanych, zabagnionych przekształciły się w ziołorośla, turzycowiska i trzcinowiska z zakrzaczeniami wierzbowymi - siedliska odpowiednie dla podróżniczka czy gęgawy w okresie lęgów, nieodpowiednie dla ptaków migrujących. Łąki są zalewane w okresie wiosennym, natomiast latem, zwłaszcza, jeżeli opady są niewielkie, ulegają przesuszeniu. Miejscami w obrębie obszaru występują tereny leśne lub zadrzewienia. Najczęściej mają one postać niewielkich zagajników lub pojedynczych kęp drzew wokół oczek wodnych, wzdłuż cieków i rowów. Większy udział zwartych kompleksów leśnych jest w północnej części obszaru. Skraje obszaru, położone na zboczach,

¹⁰ Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, www.natura2000.gdos.gov.pl

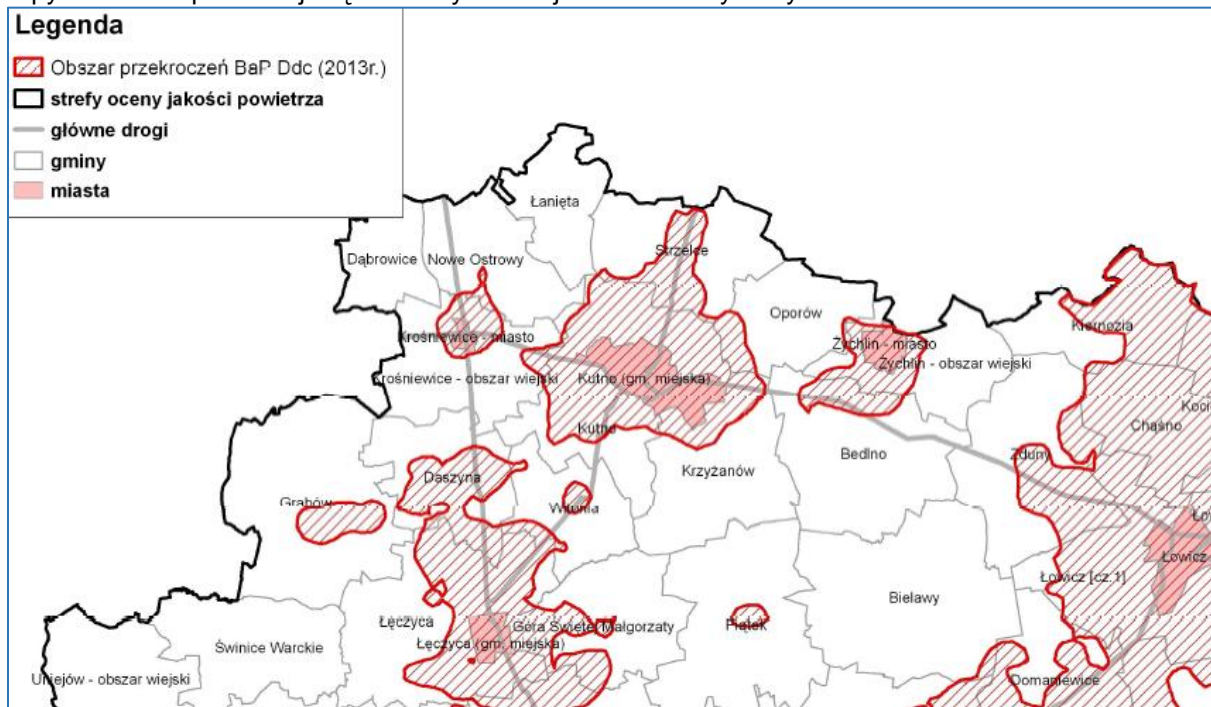
znajdują się na tworach mineralnych i są zajęte przez role, tereny zabudowane lub lasy. W części północnej obszar obejmuje również rezerwat przyrody Jezioro Szczawińskie. (...)

Obszar ma istotne znaczenie dla ochrony ptaków migrujących w okresie wiosennym. W krótkim okresie czasu koncentrują się tu znaczne ilości ptaków wodno-błotnych. Ogółem obserwowano do 80000 osobników różnych gatunków w okresie wiosennym. W okresie jesiennym obserwowano do 10000 osobników.” Występuje tu gęś białoczelna, gęś zbożowa, gęgawa, siewka złota, batalion, łączak, żuraw, krzyżówka, świstun, cyraneczka, rybitwa czarna, błotniak stawowy, błotniak łąkowy oraz rycyk.

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Obszar Gminy Żychlin został zakwalifikowany jako obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Opracowanie *Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 r.* podaje, że „przyczyną występowania wysokich wartości stężenia tej substancji jest emisja niska. Na obszarach wiejskich główną przyczyną przekroczenia jest napływ z obszarów zurbanizowanych oraz w części przypadków także lokalna emisja niska z większych miejscowości. Ponadto proceder nielegalnego spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych przez mieszkańców potęguje problem przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w powietrzu.” Poniżej przedstawiono mapę obrazującą skalę zjawiska w północnej części województwa łódzkiego.

Mapa 7: Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w północnej części Strefy łódzkiej w 2013r. – wybrany obszar

Źródło: *Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 r.*, Łódź 2014

„Na jakość powietrza atmosferycznego w gminie Żychlin główny wpływ mają zlokalizowane na terenie gminy zakłady przemysłowe, a także występująca emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz - w sezonie grzewczym, trwającym z reguły od początku października do ostatniej dekady kwietnia - emisja z kotłowni i niskich źródeł indywidualnych. Na terenie gminy Żychlin zlokalizowanych jest kilka dużych zakładów przemysłowych różnych branż zanieczyszczających powietrze m.in.:

- Zakład Maszyn Elektrycznych EMIT S.A.
- Union Chocolate Sp. z o. o.
- Krajowa Spółka Cukrowa S.A – Oddział KSC S.A “Cukrownia Dobrzelin”
- Cargill Polska Sp. z o.o. Wytwórnia Pasz w Dobrzelinie
- Zakład Narzędziowy NARMOD sp. z o.o.
- Zakład Energetyczno-Mechaniczny ENERGETYK Sp. z o.o.”¹¹

¹¹ Ibidem, informacje dotyczące firm zaktualizowano

3.1.5. Rys historyczny

„Żychlin to miasto nad Słudwią o bardzo starych tradycjach. Pierwsze wzmianki pisane o Żychlinie datowane są na XIV stulecie. Wg dr Jana Józefckiego najstarszy dokument źródłowy dotyczący osady pochodzi z 1332r., kiedy to wymieniono Żychlin wśród wsi kościelnych. Należała ona wówczas do Chwała, sędziego łęczyckiego. Przyjęto, że Żychlin otrzymał prawa miejskie w 1397 roku. Z całą pewnością na lokalizację tutaj ośrodka miejskiego złożyło się kilka przyczyn – najważniejsze z nich to korzystne położenie na granicy czterech dzielnic: Mazowska, Wielkopolski, Kujaw oraz Ziemi Łęczyckiej, a także istnienie obronnego grodu, erylowanie parafii oraz istnienie siedziby okolicznych dóbr.

W drugiej połowie XVI wieku mieszkało tu ponad 150 poddanych, znajdowało się 20 warsztatów rzemieślniczych różnych specjalności, 7 wyszynków piwa, działała także niewielka szkoła. Zdecydowana większość ludności trudniła się rolnictwem. W XVIII w. Żychlin miał kilkadziesiąt domów, które zamieszkiwało około 400 mieszkańców. Bardziej zdecydowany rozwój miasteczka nastąpił dopiero w początkach ubiegłego wieku.

Liczba mieszkańców wzrosła z 701 w 1800 r. do 972 osób w 1827 r. Mieszczanie utrzymywali się z rzemiosła, kupiectwa, kramarstwa i pracy najemnej. Podczas Powstania Styczniowego 1863 r. miasto zostało przejściowo zajęte przez oddział złożony z wyrobników i mieszczan, który wyparł załogę rosyjską. Była to jedyna udana próba ataku powstańczego w całym regionie.

W 1870 r. Żychlin utracił prawa miejskie.¹² Była to kara dla miasta za udział w powstaniu. „Mimo to rozwijał się nadal, co było związane z budową drogi żelaznej warszawsko-bydgoskiej. W 1886 r. zamieszkiwało tu ponad 2 tysiące osób utrzymujących się głównie z pracy w miejscowej fabryce mydła i świec, garbarni, kotłarni, gwoździarni, młynie parowym i okolicznych cukrowniach.

Pierwsza Wojna Światowa zahamowała rozwój miasta. Nieznacznie spadła liczba ludności, nie zmienił się status administracyjny. Zwrot nastąpił w 1921 r., kiedy założono fabrykę urządzeń elektrycznych firmy Brown-Bovery. Prawa miejskie odzyskano w 1924r. Okupacja hitlerowska zadała miasteczku kolejny cios. Niemieccy okupanci dopuścili się eksterminacji części ludności oraz zniszczyli strukturę lokalnej gospodarki. Dopiero wyzwolenie miasta odwróciło złą kartę w historii Żychlina. Okres powojenny przyniósł w dziejach miasta największy rozwój. Jedną z głównych sił rozwojowych stała się rozbudowa Zakładów Wytwórczych Maszyn Elektrycznych i Transformatorów „EMIT”.¹³

¹² Urząd Gminy Żychlin, www.gminazychlin.pl

¹³ Ibidem

3.1.6. Rys kulturowy

Zadania z zakresu upowszechniania kultury realizuje na obszarze gminy Żychlin **Żychliński Dom Kultury**. Zgodnie ze Statutem Jednostki zakres działalności Domu Kultury obejmuje:

1. Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców;
2. Tworzenie warunków do rozwoju aktywności kulturalnej, artystycznej, hobbystycznej, rekreacyjno-ruchowej, oraz zainteresowania sztuką;
3. Prezentacja i promocja amatorskiego ruchu artystycznego oraz twórczości profesjonalnej;
4. Gromadzenie i udostępnianie informacji o twórcach, instytucjach i działalności artystycznej;
5. Inspirowanie działań artystycznych i kulturalnych oraz różnorodnych form spędzania czasu wolnego we współpracy z organizacjami pozarządowymi, samorządowymi oraz innymi placówkami kultury;
6. Działanie na rzecz integracji społeczności lokalnej;
7. Współdziałanie z instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie lepszego zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców;
8. Prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą;
9. Edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę;
10. Kształtowanie nawyków mieszkańców do aktywnego współtworzenia i odbioru różnorodnych form spędzania czasu wolnego;
11. Inne działania na rzecz rozwijania i zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców.

Dom Kultury prowadzi zajęcia plastyczne dla dzieci, organizuje: zajęcia taneczne Zumba, aerobik dla młodzieży i dorosłych, zajęcia muzyczne i teatralne, prowadzi Klub Seniora oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku. Jednostka organizuje również liczne imprezy o charakterze kulturalno-oświatowym, różnego rodzaju konkursy, koncerty, przeglądy piosenek oraz spotkania z artystami i ich twórczością. Ze względu na ogromną rolę, jaką Placówka odgrywa w życiu kulturalnym Gminy, niezbędne jest jej odpowiednie, adekwatne do potrzeb wyposażenie. Także budynek wewnątrz powinien znajdować się w stanie umożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie Domu, a jednocześnie zachęcającym do korzystania z niego przez mieszkańców.

Działalność kulturową prowadzi również **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Marii Kownackiej w Żychlinie**. Jednostka posiada dwie filie zlokalizowane w Grzybowie oraz w Żychlinie. Filia Nr 1 została założona w lokalu Żychlińskiego Domu Kultury w Żychlinie. Uroczyste otwarcie nastąpiło 30 maja 1988 roku. Biblioteka organizuje lekcje biblioteczne, konkursy plastyczne, pogadanki, gry i zabawy oraz zabawy choinkowe. Filia współpracuje z Klubem seniora „Spokojna jesień” organizując imprezy integracyjne „Dzieci-Seniorzy” poprzez prezentację i popularyzację bajek dla dzieci np. „Kopciuszek 200 lat później”.

Biblioteka w Grzybowie powstała w 1979 roku. Jej siedzibą jest budynek dawnej szkoły podstawowej obecnie świetlicy wiejskiej.

W 1984 roku Miejska Biblioteka Publiczna wydzieliła ze struktury organizacyjnej Oddział dla dzieci i młodzieży. Oddział ten zajmuje jedno pomieszczenie, w którym oprócz wypożyczalni znajduje się miejsce do nauki i zabawy. Patronem biblioteki dla dzieci jest „Plastuś” – tytułowy bohater książki M. Kownackiej. Oddział realizuje program: „Biblioteka przyjazna dzieciom”.

Według danych GUS w 2013 roku w bibliotekach zarejestrowano łącznie 2655 czytelników, księgozbiór opiewał na 52086 woluminów, zaś średnie wypożyczenie księgozbioru na 1 czytelnika to 27,3 woluminów – najwyższe od kilkunastu lat.

STOWARZYSZENIA

Na obszarze Gminy Żychlin prowadzone są następujące Stowarzyszenia:

- Łódzki Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża Oddział Rejonowy w Żychlinie,
- Stowarzyszenie Rozwoju wsi Orątki i okolice,
- Stowarzyszenie Przyjaciele Dwójki,
- Stowarzyszenie Rodzinnego Klubu Abstynenta „Przystań życia”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Żychlin,
- Stowarzyszenie Aktywizacji Bezrobotnych Rejonu Żychlińskiego,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Żychlinie,
- Żychlińskie Stowarzyszenie Pomocy Szkole „Adaś”,
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka ZHP HUFIEC ŻYCHLIN,
- Towarzystwo Miłośników Historii Żychlina,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Blisko Dziecka”,
- Parafialny Zespół Charytatywny „Caritas” Parafia p.w. świętych Apostołów Piotra i Pawła w Żychlinie,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Żychlinie,
- Stowarzyszenie Gospodyń w Chocholowie,
- Fundacja Szansa,
- Stowarzyszenie Rozbiegani Żychlin,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży Żychlina w Zakresie Sportu Kultury i Rekreacji „Skakanka”,
- Stowarzyszenie „Towarzystwo Obserwatorów Słońca im. Wacława Szymańskiego”,
- Stowarzyszenie Dzieci Wojny w Polsce Oddział Żychlin,
- Stowarzyszenie Promujące Zdrowy Styl Życia Bewell,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Żychlinie.

Na terenach wiejskich funkcjonują **światlice wiejskie** między innymi w Drzewoszkach Wielkich, Czesławowie, Śleszynie, Grzybowie Dolnym, Krukach, Buszkowie, Kaczkowiźnie.

SPORT

W gminie Żychlin prowadzone są 4 kluby sportowe:

- KS Żychlin (piłka nożna),
- Stowarzyszenie Volley Team Żychlin (piłka siatkowa),
- LKS Delta Śleszyn (piłka nożna),
- Stowarzyszenie Sukces w Żychlinie.

Do obiektów sportowych zaliczają się: Stadion Miejski w Żychlinie, boisko wielofunkcyjne w Żychlinie, hala sportowa w Żychlinie, hala sportowa w Grabowie oraz kompleks sportowo-rekreacyjny w Dobrzelinie.

W celu uzupełnienia funkcjonującej już bazy sportowej należy doposażyć Stadion Miejski w Żychlinie, ale również tworzyć tzw. siłownie zewnętrzne dostępne dla wszystkich mieszkańców Gminy. Siłownie te stwarzają możliwość podnoszenia kondycji fizycznej, zachęcają do zwiększania aktywności fizycznej, a jednocześnie stanowią ciekawe miejsce dla spotkań mieszkańców.

STOWARZYSZENIE ROZWOJU GMIN „CENTRUM” - LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA (LGD)

Gmina Żychlin jest jednym z 54 członków Stowarzyszenia, w którego skład wchodzi 14 gmin oraz podmioty społeczne i gospodarcze. Misją Stowarzyszenia jest poprawa jakości życia mieszkańców z tego obszaru poprzez działania rozwojowe i aktywizacyjne. W latach 2009 – 2015 Stowarzyszenie realizowało swoje cele w oparciu o opracowany dokument strategiczny - *Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla Stowarzyszenia Rozwoju Gmin „CENTRUM” (LSR)*. Na moment tworzenia niniejszej Strategii prowadzone są konsultacje społeczne w sprawie procesu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

PULS ŻYCHLINA

Lokalną tradycją staje się konkurs PULS ŻYCHLINA, w 2015 roku odbyła się jego trzecia edycja. Konkurs ma na celu uhonorowanie i podziękowanie wszystkim tym, którzy dzięki własnemu zaangażowaniu, inicjatywie i pracy pobudzają lokalną społeczność do aktywnego uczestnictwa w życiu gminy Żychlin. Wyróżnienia wręczane są w kategoriach:

- „Inicjatywa lokalna” - to zespół ludzi, którzy wykreowali, opracowali oraz stworzyli przedsięwzięcie wpisujące się w życie lokalnej społeczności.
- „Człowiek sportu” - to osobowość działająca na rzecz propagowania i rozwoju sportu w Gminie Żychlin. Zarówno wśród najmłodszych, młodych oraz dojrzałych już mieszkańców. Człowiek sportu zaraża entuzjazmem, pokazuje drogę, wytycza cele.
- „Osobowość”. Osoby nominowane w tej kategorii charakteryzuje przejawiana inicjatywa na rzecz mieszkańców oraz profesjonalizm i skuteczność, jak również zaangażowanie w promocję Żychlina zarówno w kraju jak i wśród mieszkańców.
- „Lider gospodarczy” - to podmiot działający na terenie gminy przyczyniający się do jej rozwoju, inwestujący w rozwój firmy, jej innowacyjność i kapitał ludzki, cechujący się zaangażowaniem w sprawy lokalne.

- „Mecenas kultury, oświaty i sportu” - to osoby, podmioty, organizacje wspomagające gminę w sposób finansowy i pozafinansowy rozwój kultury, oświaty i sportu. Definicja krótka, ale działalność niezwykle istotna. Nie ze względów finansowych bynajmniej. Szalenie istotny w tym zakresie jest ten aspekt poza finansowy, który pozwala na integrację lokalnych środowisk.
- „Wydarzenie Roku” jest wydarzeniem z dziedziny kultury, sportu lub inne społeczne, które odbyło się na terenie Gminy Żychlin w minionym roku. Co ważne, wydarzenie ma integrować, motywować do wspólnego działania mieszkańców, ma wpływać na pozytywny wizerunek Żychlina.

Finał konkursu gala Puls Żychlina dedykowana jest tym, którzy w minionym roku zasłużyli swoją pracą i zaangażowaniem na szczególne podziękowania.¹⁴ W ostatnich latach przygotowany był „Super Puls Żychlina”, który został wręczony olimpijczykowi Panu Arturowi Partyce oraz Kapeli Ludowej „Dobrzeliniacy”.

¹⁴ www.gminazychlin.pl

3.2. Zagospodarowanie przestrzenne

3.2.1. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa na określonym terytorium.¹⁵ Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, ciepłownictwa, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Sieć komunikacyjną tworzą w gminie Żychlin następujące ciągi komunikacyjne:

- drogi wojewódzkie:

Tabela 2: Drogi wojewódzkie w gminie Żychlin

lp.	nr drogi	nazwa drogi	długość odcinka [m]
1	573	Gostynin - Żychlin	3060
2	583	Bedlno – Żychlin - Sanniki	5870

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

- drogi powiatowe:

Tabela 3: Drogi powiatowe na obszarze gminy Żychlin

lp.	nr drogi	nazwa drogi	rodzaj nawierzchni	długość odcinka [m]
1	2120E	Żychlin - ul. Żeromskiego	nawierzchnia twarda	1100
2	2123E	Żychlin - ul. 1 Maja, ul. Łukasieńskiego	nawierzchnia twarda	3100
3	2102E	Zosinów - Śleszyn - Biała - Zarębów	nawierzchnia twarda	4800
4	2109E	Dobrzelin - Grabów	nawierzchnia twarda	1200
5	2110E	Oporów - Drzewoszki - Dobrzelin	nawierzchnia twarda	3900
6	2111E	Czesławów - Krecieszki - Wojszyce – Szewce Owsiane	nawierzchnia twarda	2000
7	2117E	Dobrzelin - Śleszyn	nawierzchnia twarda	4500
8	2119E	Pniewo - Śleszyn - Wiskiennica	nawierzchnia twarda	4100
9	2120E	Żychlin - Grzybów - Zalesie	nawierzchnia twarda	8100
10	2121E	Oporów - Raków	nawierzchnia twarda	1500
11	2122E	Żychlin - Tretki - Grzybów	nawierzchnia twarda	8600

¹⁵ „Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego” Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, dr Bartosz Bartosiewicz – prezentacja, www.rpo.lodzkie.pl

lp.	nr drogi	nazwa drogi	rodzaj nawierzchni	długość odcinka [m]
12	2123E	Kutno - Żychlin - Kaczkowizna	nawierzchnia twarda	7300
13	2156E	Kruki - Kaczkowizna	nawierzchnia twarda	3000
			nawierzchnia gruntowa	1800
14	2736E	Pniewo - St. Kol. Żychlin (do drogi nr 583)	nawierzchnia twarda	1300

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

– drogi gminne, spośród których ponad połowa posiada nawierzchnię twardą/bitumiczną:

Tabela 4: Drogi gminne na obszarze Gminy

lp.	nr drogi	nazwa drogi	rodzaj nawierzchni	długość odcinka [m]
1	102501E	ul. Pomorska	nawierzchnia twarda/bitumiczna	2100
2	102502E	ul. Głowackiego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	600
3	102502E	ul. Blizińskiego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	550
4	102503E	ul. Wiejska	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1050
5	102504E	ul. Wspólna	nawierzchnia twarda/bitumiczna	150
6	102505E	ul. Połowa	nawierzchnia twarda/bitumiczna	380
7	102506E	ul. Cmentarna	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1000
8	102507E	Aleje Raclawickie	nawierzchnia twarda/bitumiczna	700
9	102508E	ul. Barlickiego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	370
10	102508E	ul. Ogrodowa	nawierzchnia twarda, utwardzana	150
11	102509E	ul. Kwiatowa	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	200
12	102510E	ul. Młyńska	nawierzchnia twarda/bitumiczna	120
13	102511E	ul. Kościuszki	nawierzchnia twarda/bitumiczna	350
14	102511E	ul. Ściegiennego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	310
15	102512E	ul. Przeskok	nawierzchnia twarda/bitumiczna	50
16	102513E	ul. Plac Jana Pawła II	nawierzchnia twarda/bitumiczna	50
17	102514E	ul. Plac 29 listopada	nawierzchnia twarda/bitumiczna	160
18	102514E	ul. Różana	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	120
19	102515E	ul. Jaśminowa	nawierzchnia betonowa	100
20	102517E	ul. Wrzosowa	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	130
21	102517E	ul. Chabrowa	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	150
22	102518E	ul. Konwaliowa	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	50
23	102519E	ul. Łąkowa	nawierzchnia twarda/bitumiczna	280
24	102520E	ul. Złota	nawierzchnia gruntowa, brukowa	100
25	102521E	ul. Zdrojowa	nawierzchnia twarda/bitumiczna	100
26	102522E	ul. Kilińskiego	nawierzchnia twarda/betonowa	400
27	102523E	ul. Graniczna	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1260
28	102523E	ul. Cicha	nawierzchnia twarda/bitumiczna	200
29	102523E	ul. Śląska	nawierzchnia twarda/bitumiczna	80
30	102523E	ul. Krótka	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	120
31	102523E	ul. Kolejowa	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	150

lp.	nr drogi	nazwa drogi	rodzaj nawierzchni	długość odcinka [m]
32	102524E	ul. Okoniewskiego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	850
33	102526E	ul. Nowa	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	120
34	102525E	ul. Dolna	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	400
35	102526E	ul. Mała	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	100
36	102527E	ul. Dobra	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	160
37	102528E	ul. Dobrzelińska	nawierzchnia brukowa	900
38	102529E	ul. Fabryczna	nawierzchnia twarda/bitumiczna	150
39	102530E	ul. Prusa	nawierzchnia twarda/bitumiczna	100
40	102531E	ul. Marchlewskiego	Trylinka	250
41	102532E	ul. H. Sawickiej	Trylinka	240
42	102533E	ul. Waryńskiego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	400
43	102534E	ul. Dąbrowskiego	nawierzchnia twarda/bitumiczna	600
44	102535E	ul. Mickiewicza	nawierzchnia twarda/bitumiczna	360
45	102536E	ul. Sienkiewicza	nawierzchnia twarda/bitumiczna	900
46	102537E	ul. Słowackiego	nawierzchnia twarda/gruntowa, utwardzona/asfalt	570
47	102537E	ul. Krasickiego	trylinka	950
48	102538E	ul. Tuwima	trylinka	100
49	102539E	ul. Reja	trylinka	100
50	102539E	ul. Plac Wolności	nawierzchnia twarda/bitumiczna	120
51	102539E	ul. Traugutta	nawierzchnia twarda/bitumiczna	560
52	102451E	Żabików	nawierzchnia twarda/bitumiczna	800
53	102452E	Pasieka – Sokołówek	nawierzchnia twarda/bitumiczna	3800
54	102453E	Czesławów – Dobrzelin	nawierzchnia bitumiczna, gruntowa utwardzana	2600
55	102454E	Pasieka – Dobrzelin	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1600
56	102005E	Czesławów	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1600
57	102016E	Kamilew – Śleszyn	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1000
58	102455E	Drzewoszki Wielkie	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	1100
59	102456E	Grabów – Wydmuch – Bielice	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1800
60	102457E	Buszków – Buszków	nawierzchnia twarda/bitumiczna	2000
61	102458E	Zagroby – Orątki – Buszków	nawierzchnia twarda/bitumiczna	2700
62	102459E	Orątki Górne – Orątki Dolne	nawierzchnia bitumiczna przechodząca w żwirową	1100
63	102460E	Buszków – Wola Popowa	nawierzchnia twarda/bitumiczna	700
64	102461E	Orątki – Chochołów – Strzelce	nawierzchnia twarda/bitumiczna	3500
65	102462E	Kaczkowizna – Kaczorów	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1500
66	102463E	Grabie – Oleszcze	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1800
67	102464E	Wola Popowa – Grabie	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1100
68	102465E	Zgoda – Śleszynek	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	900
69	102466E	Śleszyn Mały w kier. Balikowa	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1600
70	102467E	Zarębów – Gajew Grzybowski	nawierzchnia bitumiczna, gruntowa utwardzana	3600
71	102468E	Kruki – Biała	nawierzchnia twarda, gruntowa	2500
72	102469E	Budzyń – Marianka	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1300

lp.	nr drogi	nazwa drogi	rodzaj nawierzchni	długość odcinka [m]
73	102470E	Oleszcze – Śleszynek	nawierzchnia gruntowa, utwardzana	700
74	102471E	Śleszyn Mały – Gaj	nawierzchnia twarda/bitumiczna	500
75	102473E	Śleszyn Górny – Aleksandrówka	nawierzchnia twarda /bitumiczna	1200
76	102473E	Aleksandrówka p. wieś	nawierzchnia twarda/bitumiczna	1300
77	105401E	Śleszyn – Zalesie	nawierzchnia twarda/bitumiczna	2700
78	105401E	Wiskiennica Dolna – Śleszyn	nawierzchnia twarda/bitumiczna	4600

Źródło: „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin*”, zaktualizowano rodzaj nawierzchni

Wymienione wyżej ciągi komunikacyjne uzupełnia sieć dróg dojazdowych i wewnętrznych. Część dróg gminnych oraz ulic w mieście Żychlin wymaga modernizacji.

CIEPŁOWNICTWO

Podstawowym źródłem ciepła dla miasta Żychlina jest kotłownia. „Przesyłanie i dystrybucja wytworzonego ciepła jest prowadzona przez pięć sieci ciepłowniczych. Urządzenia podstawowe to 3 kotły wodne WR 5 o mocy cieplnej 5,8 MWt każdy oraz 1 kocioł wodny WRp 12 o mocy cieplnej 12 MWt. Moc zainstalowana wynosi 29,4 MW. Odbiorcami ciepła dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej są:

- Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.,
- Żychliński Dom Kultury,
- Zakład Maszyn Elektrycznych EMIT S.A.,
- Fabryka Transformatorów w Żychlinie Sp. z o.o., ENERGETYK Serwis Sp. z o.o.”.

27 listopada 2012 roku 100% udziałów Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Żychlinie wykupił Zarząd ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o.. „Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. zajmuje się dystrybucją ciepła na terenie miasta Żychlin. Dostawcą ciepła do sieci zakładu jest ciepłownia, należąca już do ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o. W skład majątku ZEC Sp. z o.o. wchodzi sieci, węzły, przyłącza i kanały ciepłownicze. Spółka zasila w energię cieplną oraz ciepłą wodę użytkową głównie segment obiektów mieszkalnych wielorodzinnych, ale również obiekty szkolne, samorządowe i obiekty mieszkalne jednorodzinne.”¹⁶

Ponadto w mieście funkcjonuje kilka kotłowni lokalnych o łącznej mocy około 116 J/h. Na terenie gminy Żychlin mieszkańcy zaopatrywani są w ciepło do celów bytowo-gospodarczych i grzewczych w systemie indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących w większości małowartościowy opał i wyposażone w niskosprawne urządzenia. Odrębne źródła ciepła posiadają zakłady:

- Szkoła Podstawowa w Orątkach na paliwo olejowe,
- Union Chocolate w Żychlinie na paliwo olejowe,
- Krajowa Spółka Cukrowa S.A. o/Cukrownia Dobrzelin na paliwo węglowe,
- Cargill Polska Sp. z o.o. Wytwórnia Pasz w Dobrzelinie na paliwo olejowe,

¹⁶ www.energa-kogeneracja.pl

– PPHU ASPOL s.c. w Dobrzelinie na paliwo węglowe.”¹⁷

Dane GUS wskazują, że w 2013 roku na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żychlin 3767 mieszkań, czyli 75,58% ogółu posiadało dostęp do centralnego ogrzewania, w tym 75,42% mieszkań położonych było w obrębie miasta Żychlin.

Konieczne jest podłączenie większej ilości budynków do sieci ciepłowniczej, m.in. w celu ograniczenia emisji substancji szkodliwych do powietrza, poprzez zmniejszenie liczby punktowych źródeł ciepła.

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

„Podstawowym źródłem energii elektrycznej dla obszaru gminy miejsko-wiejskiej Żychlin jest stacja 110/15 kV zlokalizowana w mieście Żychlinie w rejonie ul. Granicznej. Stacja jest dwustronnie zasilana liniami napowietrznymi 110 kV relacji Kutno - Żychlin - Łowicz. Wyposażona jest w dwa transformatory o mocy 2 x 16 MVA. Ze stacji 110/15 kV wyprowadzane są linie główne 15 kV zasilające sieć rozdzielczą 15 kV, z której poprzez stacje 15/0,4 kV dostarczana jest energia elektryczna do odbiorców. Cały układ elektroniczny ma możliwość rozbudowy i dostosowania do wzrostu zapotrzebowania mocy. Stacje transformatorowe 15/0,4 kV budowane do początku lat osiemdziesiątych, projektowane były na podstawie wówczas obowiązujących wskaźników ustalania obciążeń, które były mniejsze od obecnych. Powoduje to niejednokrotnie brak możliwości przyłączenia nowych odbiorców bez konieczności rozbudowy i budowy nowych węzłów elektroenergetycznych 15/0,4 kV. Rozważenia wymagają warunki pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, w tym z wykorzystaniem siły wiatru. Podstawowym czynnikiem efektywności elektrowni wiatrowych jest wietrzność, czyli lokalne warunki meteorologiczne oraz ukształtowanie i pokrycie terenu. (...) Na terenie gminy Żychlin warunki dla realizacji farm wiatrowych można ustalać poza granicami terenu objętego ochroną na podstawie ustawy – o ochronie przyrody oraz z uwzględnieniem stref ograniczonego zagospodarowania wynikającego z oddziaływania farm wiatrowych. (...) Inwestowanie w elektrownie wiatrowe winno uwzględniać skumulowane oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko. Sytuowanie wież wiatrowych może nastąpić z zachowaniem właściwych odległości od obiektów zabytkowych (np. parków podworskich), od zabudowy mieszkaniowej, granicy lasów i terenów predysponowanych do zalesienia.”¹⁸

GAZYFIKACJA

„W Gminie i Mieście Żychlin brak jest systemów sieci gazu przewodowego; spowodowane to jest zbyt dużą odległością od gazociągów tranzytowych oraz względami ekonomicznymi. Źródłem zaopatrzenia mieszkańców w gaz jest dystrybucja gazu w butlach. Poziom zaopatrzenia jest zadawalający. Opracowana jest koncepcja programowa gazyfikacji Miasta i Gminy siecią gazową średniego ciśnienia. Głównym źródłem zasilania w gaz ziemny wysoko metanowy będzie gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Kutno – Łowicz DN 200 mm oraz 2 stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia: dla potrzeb

¹⁷ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

¹⁸ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

Miasta i Gminy Żychlin, oraz dla potrzeb technologicznych Cukrowni Dobrzelin zlokalizowane przy wschodniej i południowej granicy Miasta.”¹⁹

INFRASTRUKTURA WODNOKANALIZACYJNA

WODOCIĄGI

„Gmina Żychlin prowadzi powiązaną wzajemnie gospodarkę wodno-ściekową. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę realizowane jest w systemie jednego wodociągu grupowego. Główny użytkowy poziom wodonośny oparty jest na zasobach wód podziemnych występujących w utworach czwartorzędowych i sporadycznie w trzeciorzędowych. Obszar nie jest zbyt zasobny w wodę. (...) Prawie cały teren gminy i miasta leży w granicach obszaru z możliwością budowy ujęć wodociągowych o potencjalnej wydajności powyżej 30 m³/h (oprócz okolic wsi Brzeziny, Żabików, Drzewoszki). Pod względem jakości wód podziemnych głównego użytkowego poziomu wodonośnego prawie cały obszar posiada wody średniej jakości (II klasa) wymagająca prostego uzdatniania. Jedynie okolice Grabowa i Dobrzelina mają wody niskiej jakości (III klasa) wymagające szerokiego uzdatniania. W Dobrzelinie stwierdzono nawet występowanie wód o jakości gorszej niż III klasa. Wodociąg grupowy „Żychlin” oparty jest na ujęciu wód podziemnych z utworów czwartorzędowych (4 studnie) i trzeciorzędowych (1 studnia). Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne studni głębinowych określone w pozwoleniu na pobór wód podziemnych wynoszą $Q_{max/d} = 2446 \text{ m}^3/d$, $Q_{max/h} = 266,9 \text{ m}^3/h$. Wydajności poszczególnych studni są następujące: S1 – 160 m³/h; S2 – 46 m³/h; S3 – 85 m³/h; S4 – 60 m³/h; S5 – 70 m³/h.

Studnie ogrodzone są w granicach bezpośredniej strefy ochrony sanitarnej i usytuowane są na terenie miasta. Nie ustalono pośrednich stref ochrony od ujęć. Cztery studnie eksploatowane są przemiennie w układzie równoległym. Ujęcie i stacja uzdatniania wody zostały wybudowane w 1984 r. (...) Stan techniczny stacji uzdatniania wody nie jest najlepszy, urządzenia są już przestarzałe i wyeksploatowane i pomimo, że spełniają swoje zadania wymagają wymiany na urządzenia nowe, a przede wszystkim nowoczesne. Gmina przystąpiła do opracowania projektu budowlanego modernizacji stacji uzdatniania wody.

Istniejąca w mieście i na terenie gminy sieć wodociągowa wykonana jest w układzie pierścieniowym, co pozwala na niezawodną pracę. Sieć wykonana jest z rur żeliwnych i PCW i wymaga modernizacji. Wodociąg „Żychlin” oprócz miasta (...) zaopatruje w wodę wsie w gminie Żychlin. Sieć wodociągowa wykonana z rur PCW jest włączona do sieci miejskiej w Żychlinie.

Wodociągi zakładowe i urządzenia wodociągowe oparte na własnych ujęciach wód wgłębnych posiadają 2 podmioty gospodarcze (Zakład Maszyn Elektrycznych Emit S.A. Grupa Cantoni i Krajowa Spółka Cukrownia S.A. o/Cukrownia Dobrzelin), woda zużywana jest na potrzeby bytowo-gospodarcze i technologiczne.”²⁰

Według danych udostępnionych przez GUS, w 2013 roku na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Żychlin funkcjonowało 120,3 km czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej, większość oczywiście na obszarach

¹⁹ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

²⁰ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

wiejskich, które przeważają w Gminie. W latach 2005–2013 sieć ta uległa rozbudowie głównie w Mieście Żychlin (o 7,7%).

W 2013 roku na całym analizowanym obszarze funkcjonowało 1828 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w porównaniu do roku 2005 ich liczba wzrosła o 229 sztuk. Wykonano podobną ilość przyłączy na obszarach wiejskich jak i w mieście Żychlin.

Ilość wody sumarycznie dostarczanej gospodarstwom domowym zmniejsza się, jednak w podziale na jednostki terytorialne, odnotowuje się wzrost jej ilości na obszarach wiejskich. Z drugiej jednak strony przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca na obszarze wiejskim jest mniejsze niż w Mieście.

W 2013 roku z sieci wodociągowej korzystało 11298 osób (90,5% ogółu mieszkańców), w tym 8009 w mieście Żychlin – 93,4% oraz 3289 na obszarze wiejskim Gminy - 84,1%.

Tabela 5: Wodociągi w Gminie i Mieście Żychlin

	długość czynnej sieci rozdzielczej [km]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	111,5	131,7	131,7	119,3	119,8	119,8	119,8	119,8	120,3
Żychlin - miasto	19,2	19,2	19,2	26,4	26,9	26,9	26,4	26,4	26,9
Żychlin - obszar wiejski	92,3	112,5	112,5	92,9	92,9	92,9	93,4	93,4	93,4
	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	1599	1609	1680	1790	1790	1790	1790	1814	1828
Żychlin - miasto	699	702	755	781	781	781	781	805	809
Żychlin - obszar wiejski	900	907	925	1009	1009	1009	1009	1009	1019
	woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	426,8	434,6	399,5	407,4	385,1	388,6	383,6	325,2	321,1
Żychlin - miasto	353,9	360,6	313,4	302,4	290,1	292,6	225,4	232,2	228,6
Żychlin - obszar wiejski	72,9	74,0	86,1	105,0	95,0	96,0	158,2	93,0	92,5
	ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	11727	11638	11540	11480	11345	11551	11454	11391	11298
Żychlin - miasto	8312	8235	8164	8088	7953	8183	8111	8111	8009
Żychlin - obszar wiejski	3415	3403	3376	3392	3392	3368	3343	3280	3289
	zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	32,4	33,5	31,0	31,8	30,5	30,2	30,1	25,8	25,6
Żychlin - miasto	39,4	40,6	35,7	34,6	33,7	33,1	25,8	26,8	26,5
Żychlin - obszar wiejski	17,3	18,0	21,0	25,9	23,6	23,8	39,6	23,5	23,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

GOSPODARKA ŚCIEKOWA

„Miasto Żychlin wyposażone jest w zbiorczy system kanalizacji odprowadzającej ścieki na miejską oczyszczalnię ścieków. Na terenie miasta funkcjonuje rozdzielczy system kanalizacji: sanitarna

i deszczowa. Teren miasta skanalizowany jest częściowo, ścieki bytowo-gospodarcze odprowadzane są na mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 3750 m³/d zlokalizowaną w południowo-wschodniej części miasta. Oczyszczalnia pracuje w technologii złoża biologicznego splukiwanego. Posiada pozwolenie wodno-prawne z dnia 20.02.2003 r. – decyzja znak RŚ.6223/6/2003 na odprowadzenie oczyszczonych ścieków do rzeki Słudwi. Na terenach nieuzbrojonych w sieć kanalizacyjną, ścieki odprowadzane są do bezodpływowych zbiorników i wywożone do punktu zlewnego ścieków znajdującego się na oczyszczalni w m. Żychlin. Systemy odprowadzania ścieków mają zadawalający stan techniczny, oprócz głównego kolektora biegnącego wzdłuż rz. Słudwi do oczyszczalni, miejska oczyszczalnia ścieków została zmodernizowana, w celu dostosowania jej przepustowości i sprawności do aktualnych potrzeb i posiada obecnie około 60% rezerwy wydajności. Ilość ścieków doprowadzanych wynosi około 1277 m³/h. (...) Miejski system kanalizacji deszczowej funkcjonuje w układzie zlewniowym z odprowadzeniem niepodczyszczanych ścieków do rz. Słudwi i cieków w jej zlewni. Funkcjonuje jeden piaskownik na wylocie kanału deszczowego zbierającego wody opadowe z ulicy i osiedla Traugutta. Zasięg kanalizacji deszczowej jest niewystarczający. Wymagana jest modernizacja i rozbudowa systemu. Gmina Żychlin nie posiada uporządkowanej gospodarki ściekowej. Obecnie ścieki bytowo-gospodarcze na terenie gminy gromadzone są w zbiornikach na ścieki, nie zawsze szczelnych i zagospodarowywane we własnym zakresie przez rolników lub dowożone do punktu zlewnego na oczyszczalni ścieków w Żychlinie. Na terenie gminy funkcjonują oczyszczalnie ścieków zakładowe na potrzeby technologiczne: w Cukrowni Dobrzelin (osiedle mieszkaniowe w Dobrzelinie, włączone jest do miejskiej sieci kanalizacji) oraz dla gorzelnii w Śleszynie. Gmina posiada opracowaną koncepcję rozwoju gospodarki ściekowej, w układzie grawitacyjno-pompowym w ramach aglomeracji Żychlin ustalonej Rozporządzeniem nr 33/08 Wojewody Łódzkiego z dnia 14 listopada 2008 r. w sprawie wyznaczania granic aglomeracji Żychlin. Aglomerację o równoważnej liczbie mieszkańców równej 11874 obejmuje w Gminie Żychlin miejscowości: Budzyń, Dobrzelin, grabów, pasieka, Wola Popowa i Żychlin. Tak więc miasto Żychlin objęte będzie zbiorowym systemem kanalizacji wraz z obszarem zurbanizowanym podmiejskim. Na terenach wiejskich stosowane będą ponadto indywidualne systemy utylizacji ścieków w formie przydomowych oczyszczalni ścieków i bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne.”²¹

W 2013 roku w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin funkcjonowało 25,1 km czynnej sieci kanalizacyjnej (15 km w mieście Żychlin oraz 10,1 km na obszarach wiejskich Gminy). Kanalizacja na obszarach wiejskich zaczęła funkcjonować od 2008 roku. W ramach systemu poprowadzono łącznie 731 przyłączy do budynków, w tym 500 na obszarze Miasta. Liczba odprowadzonych ścieków zwiększa się, w 2013 roku było to 488 dam³ (468 dam³ pochodziło z obszaru Miasta).

W 2013 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 6939 osób z obszaru miasta, czyli 80,9% ogółu mieszkańców miasta oraz 1029 mieszkańców obszaru wiejskiego Gminy, czyli 26,3% mieszkańców tego obszaru.

²¹ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin”

Tabela 6: Kanalizacja w Gminie i Mieście Żychlin

	długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	11,9	11,9	11,9	20,0	20,0	20,0	25,1	25,1	25,1
Żychlin - miasto	11,9	11,9	11,9	10,1	10,1	10,1	15,0	15,0	15,0
Żychlin - obszar wiejski	0,0	0,0	0,0	9,9	9,9	9,9	10,1	10,1	10,1
	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	395	401	401	521	521	521	726	727	731
Żychlin - miasto	395	401	401	386	386	386	497	498	500
Żychlin - obszar wiejski	0	0	0	135	135	135	229	229	231
	ścieki odprowadzone [dam ³]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	440,9	441,0	438,0	493,0	477,0	575	528	410	488,0
Żychlin - miasto	440,9	441,0	438,0	463,0	452,0	575	525	405	468,0
Żychlin - obszar wiejski	0,0	0,0	0,0	30,0	25,0	0	3	5	20,0
	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoby]								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	7660	7594	7520	7799	7683	7875	8077	8044	7968
Żychlin - miasto	7168	7104	7035	6966	6850	7048	7038	7025	6939
Żychlin - obszar wiejski	492	490	485	833	833	827	1039	1019	1029

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wg danych GUS w 2013 roku w mieście Żychlin funkcjonowało 25 oczyszczalni przydomowych oraz 241 zbiorników bezodpływowych²², natomiast na obszarach wiejskich 63 przydomowe oczyszczalnie oraz 560 zbiorników bezodpływowych. Świadczy to o dużych potrzebach Gminy i Miasta w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni przydomowych.

INFRASTRUKTURA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI

W gminie Żychlin w 2014 roku:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 25 %,
- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł 100%,
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 14,2%.

Na terenie gminy Żychlin podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych jest: TONSMEIER CENTRUM Sp. z o.o. oraz jej podwykonawca – MIG-MA Sp. z o.o. z siedzibą w Żychlinie (obsługująca tereny Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólny Dom”, Pracowniczej

²² Zbiorniki bezodpływowe (szamba), czyli instalacje i urządzenia przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstania.

Spółdzielni Mieszkaniowej „EMIT” oraz Wspólnoty Mieszkaniowej „Serbinów”). Miejszem zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania jest Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Krzyżanówku oraz Składowisko Odpadów Komunalnych w Żychlinie.²³ Odpady odbierane są zgodnie z zaplanowanymi i udostępnionymi do informacji publicznej harmonogramami.

Producentami największej ilości odpadów przemysłowych z grupy I i II są zakłady Maszyn Elektronicznych „Emit” S.A. w Żychlinie natomiast zakład „Mig-Ma” Sp. z o.o. w Żychlinie, to producent odpadów IV grupy uciążliwości. Zakład „Emit” S.A. posiada na swoim terenie trzy składowiska odpadów przemysłowych (żużla i odpadów pocyklonowych, gruzu budowlanego). Przy ulicy Granicznej w Żychlinie znajduje się składowisko odpadów komunalnych. Posiada ono zabezpieczenie w postaci uszczelnienia, drenażu i zbiornika odsiąków wykonanego w oparciu o rozpoznanie geologiczne, z niego korzysta również gmina Pacyna.

W 2013 roku na obszarze Gminy i Miasta realizowane było zadanie pn. Gminny program z zakresu edukacji ekologicznej „Segregacja to nie komplikacja” dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. W ramach zadania zorganizowano dla mieszkańców Gminy 6 spotkań informacyjnych dotyczących funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi (4 na terenach wiejskich i 2 na terenie miasta). Tematyką spotkań były nowe regulacje prawne w systemie gospodarki odpadami komunalnymi jak również działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami, a w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów.

INFRASTRUKTURA ŁĄCZNOŚCI

Głównym gestorem sieci telekomunikacyjnej jest w przypadku sieci stacjonarnej telefonów Telekomunikacja Polska S.A. Żychlin znajduje się w zasięgu wszystkich operatorów sieci komórkowej.

3.2.2. Własność nieruchomości

Gmina Żychlin jest właścicielem wszystkich obiektów użyteczności publicznej, gdzie prowadzi działalność publiczną.

²³ www.bip.gminazychlin.pl

3.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

„Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową (art. 3 pkt. 1). (...) Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (art. 8, 9 pkt. 1, 2).”²⁴

Zgodnie z „Wykazem zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 marca 2015 r.” na obszarze gminy Żychlin znajdują się następujące **ZABYTKI NIERUCHOME**:

Dobrzelin

- zespół dworski:
 - dwór, 1 poł. XIX, 1911, nr rej.: A/143 z 11.07.1967,
 - park, 1 poł. XIX, nr rej.: A/144 z 23.08.2013;

Śleszyn Wielki

- kościół par. pw. św. Aleksandra, 1836, nr rej.: 395 z 8.07.1967,
- dwór, pocz. XIX, nr rej.: 28 z 8.07.1967;

Zgoda – Śleszynek

- zespół dworski, pocz. XX, nr rej.: 526 z 1.09.1986:
 - dwór,
 - park;

Zarębów

- zespół dworski, XIX/XX, nr rej.: 599 z 29.12.1988:
 - dwór,
 - kaplica,
 - spichlerz,
 - park;

Żychlin

- kościół par. pw. św. Piotra i Pawła, 1782, nr rej.: 29 z 18.07.1967,
- dzwonnica, 1 poł. XIX, nr rej.: 418 z 18.07.1967,
- synagoga, ul. Kilińskiego, 1880, nr rej.: 547 z 30.01.1986,
- 2 domy koło kościoła, 1809, 1810, nr rej.: 384-III-17 i 385-III-18 z 20.02.1947;

²⁴ Narodowy Instytut Dziedzictwa. www.nid.pl

Wśród obiektów nieruchomych zróżnicowanych pod względem wartości historycznych, artystycznych i kulturowych wyróżniają się te objęte ochroną prawną w formie wpisu do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków. Są też zabytki, które pomimo objęcia ochroną uległy zniszczeniu, np. już nieistniejąca kaplica grobowa Orsettich na cmentarzu parafialnym w Żychlinie. Aktualnie w **REJESTRZE ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO** znajdują się następujące obiekty z terenu objętego analizą.²⁵

Żychlin

- Kościół Parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła /1782 r. rozbudowa; 1838, 1911/ – wpis do rejestru zabytków nr 29 z 18.07.1967 r.,
- dzwonnica przy Kościele Parafialnym p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła /I poł. XIX w./ - wpis do rejestru zabytków nr 418 z 18.07.1967 r.,
- synagoga /1880 r / - wpis do rejestru zabytków nr 547 z 30.01.1980 r.,
- dom z oficynami, ul. Jana Pawła II 17 – wpis do rejestru nr 633 z 12.11.1992 r.,
- 2 domy /1809,1810/ przy kościele parafialnym w Żychlinie - wpis do rejestru zabytków nr 384-III-17 i nr 385-III-18 z 20.02.1947 r. (prawdopodobnie dwa obiekty z trzech: Pl. 29 Listopada 24, Pl. 29 Listopada 25/26, Pl. 29 Listopada 27);

Dobrzelin

- dwór (pałac) /I poł. XIX w ./ - wpis do rejestru zabytków nr 344 z 11.07.1967 r.;

Śleszyn

- Kościół Parafialny p.w. Św. Aleksandra /1836 r./ - wpis do rejestru zabytków Nr 395 z 08.07.1967 r.,
- dwór /pocz. XIX / - wpis do rejestru zabytków nr 28 z 08.07.1967 r.;

Śleszynek

- zespół dworski (dwór i park) /lata 20 XX w./ - dwór wpis do rejestru zabytków nr 526 z 01.09.1986 r., park z otoczeniem 100 m. wpis do rejestru: nr 526 z 01.09.1980 i nr 623 z 22.07.1991;

Zarębów

- zespół dworski (dwór, kaplica dworska spichlerz, park z otoczeniem 100 m) /pocz. XX w./ - wpis do rejestru zabytków nr 599 z 29.12.1988 r.

W **GINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW** znajdują się obiekty wymienione w tabeli poniżej. Największą grupę stanowią obiekty mieszkalne (domy i kamienice, chałupy wiejskie oraz pałace i dwory miejskie (nie stanowiące części zespołu rezydencjalnego), a także plebanie, wikariaty i organistówki). Kolejną grupą zabytków pod względem liczebności są obiekty budownictwa przemysłowego, świadczące o tradycjach przemysłowych tych terenów (głównie przemysłu cukrowniczego). Zaliczają się tu hale produkcyjne w zespołach fabrycznych i poza tymi zespołami, warsztaty, obiekty towarzyszące, kotłownie, młyny i wiatraki. Na terenie gminy Żychlin dosyć licznie występują założenia dworskie (5 dworów: w Dobrzelinie, Śleszynie, Śleszynku, Zarębowie, Żabikowie). Najcenniejszym a także

²⁵ *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Żychlin na lata 2012-2015*

jednym z najpiękniejszych obiektów w tej grupie zabytków jest klasycystyczny pałac w Śleszynie. W ewidencji znajdują się również obiekty sakralne (kościół różnych wyznań, klasztor, dzwonnice, kaplice, kaplice cmentarne, kapliczki przydrożne i figury). W ewidencji figurują także budynki użyteczności publicznej.²⁶

²⁶ Ibidem

Tabela 7: Ewidencja zabytków nieruchomości

Lp.	miejsowość	obiekt	adres	Informacja o wpisie do rejestru	źródło informacji o wartościach zabytkowych
1	Żychlin	Kościół parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła	pl. 29 Listopada 22	Nr 29 z 18.07.1967r.	Karta ewidencyjna*), wykaz**)
2	Żychlin	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła	pl. 29 Listopada 22	Nr 418 z 18.07.1967r.	Karta ewidencyjna, wykaz
3	Żychlin	Brama w ogrodzeniu kościoła parafialnego p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła	pl. 29 Listopada 22		Wykaz
4	Żychlin	Synagoga	ul. Zdrojowa 6	Nr 547 z 30.01. 1980r.	Karta ewidencyjna, wykaz
5	Dobrzelin	Dwór	ul. Wł. Jagiełły 82	Nr 344 z 11.07.1967r	Karta ewidencyjna, wykaz
6	Dobrzelin	Park krajobrazowy	ul. Wł. Jagiełły 82		Karta ewidencyjna, wykaz
7	Dobrzelin	Park willowy (przy domu dyrektora)	ul. Wł. Jagiełły 93		Karta ewidencyjna
8	Sędki-Kaczkowizna	Park krajobrazowy	Kaczkowizna 20		Karta ewidencyjna
9	Śleszyn	Kościół Parafialny pw. Św. Aleksandra	ul. Biała 1	Nr 395 z 08.07.1967r.	Karta ewidencyjna, wykaz
10	Śleszyn	Dzwonnica w zespole kościoła	ul. Biała 1		Karta ewidencyjna, wykaz
11	Śleszyn	Ogrodzenie z bramką w zespole kościoła	ul. Biała 1		Karta ewidencyjna, wykaz
12	Śleszyn	Furtka kościelna w zespole kościoła	ul. Biała 1		Karta ewidencyjna, wykaz
13	Śleszyn	Dwór	ul. Kasztanowa 27	Nr 28 z 08.07.1967 r.	Karta ewidencyjna, wykaz
14	Śleszyn	Zespół pałacowo-folwarczny	ul. Kasztanowa 25/ 27		Karta ewidencyjna
15	Śleszyn	Park krajobrazowy	ul. Kasztanowa 27		Karta ewidencyjna, wykaz
16	Śleszynek	Dwór	Śleszynek 42	Nr 526 z 01.09.1986r.	Karta ewidencyjna, wykaz
17	Śleszynek	Zespół dworsko-folwarczny	Śleszynek 42		Karta ewidencyjna
18	Śleszynek	Park krajobrazowy ze Stefą 100 m	Śleszynek 42	Nr 526 z 01.09.1980 r. Nr 623 z 22.07.1991r.	Karta ewidencyjna, wykaz
19	Zarębów	Dwór	Zarębów	Nr 599 z 29.12.1988r.	Karta ewidencyjna, wykaz
20	Zarębów	Park krajobrazowy ze strefą 100 m	Zarębów	Nr 599 z 29.12.1988r	Karta ewidencyjna, wykaz
21	Zarębów	Kaplica dworska	Zarębów	Nr 599 z 29.12.1988r.	Karta ewidencyjna, wykaz
22	Zarębów	Spichlerz	Zarębów	Nr 599 z 29.12.1988r.	Karta ewidencyjna, wykaz
23	Żabików	Dwór	Żabików 40		Karta ewidencyjna, wykaz
24	Żychlin	Poczta	ul. Kilińskiego 9		Karta ewidencyjna, wykaz
25	Żychlin	Kamienica	pl. 29 Listopada 30		Karta ewidencyjna
26	Żychlin	Zajazd	ul. Łukasieńskiego 1		Karta ewidencyjna, wykaz

Lp.	miejsowość	obiekt	adres	Informacja o wpisie do rejestru	źródło informacji o wartościach zabytkowych
27	Żychlin	Dom	ul. Łukasińskiego 3		Wykaz
28	Żychlin	Dom	ul. Łukasińskiego 1		Karta ewidencyjna, wykaz
29	Żychlin	Kamienica	ul. Łukasińskiego 15 /d.Łukasińskiego 21/		Karta ewidencyjna, wykaz
30	Żychlin	Apteka	ul. Narutowicza 20 /d. Narutowicza 26/		Karta ewidencyjna, wykaz
31	Żychlin	Dom	ul. 1 Maja 1		Wykaz
32	Żychlin	Dom	ul. 1 Maja 17/19		Karta ewidencyjna, wykaz
33	Żychlin	Dom	ul. 1 Maja 24 /d. ul. 1 Maja 22/		Karta ewidencyjna, wykaz
34	Żychlin	Młyn motorowy	ul. 1 Maja 52 /d. ul. 1 Maja 44/		Wykaz
35	Żychlin	Dom	pl. Jana Pawła II 2a / d.PI. Gen. Świerczewskiego 1/		Karta ewidencyjna, wykaz
36	Żychlin	Dom	pl. Jana Pawła II 2b / d. PI. Gen. Świerczewskiego 2/		Karta ewidencyjna, wykaz
37	Żychlin	Dom	pl. Jana Pawła II 3 / d. PI. Gen. Świerczewskiego 4/		Karta ewidencyjna, wykaz
38	Żychlin	Dom	pl. Jana Pawła II 4 / d. PI. Gen. Świerczewskiego 5/		Karta ewidencyjna, wykaz
39	Żychlin	Dom	pl. Jana Pawła II 15		Karta ewidencyjna, wykaz
40	Żychlin	Dom z oficynami	pl. Jana Pawła II 17	Nr 633 z 12.11.1992r.	Karta ewidencyjna
41	Żychlin	Dom	pl. 29 Listopada 24	?/w trakcie wyjaśniania/	Karta ewidencyjna, wykaz
42	Żychlin	Dom	pl. 29 Listopada 25/26	?/w trakcie wyjaśniania/	Karta ewidencyjna, wykaz
43	Żychlin	Dom	pl. 29 Listopada 27	?/w trakcie wyjaśniania/	Karta ewidencyjna, wykaz
44	Żychlin	Dom	pl. 29 Listopada 16		Karta ewidencyjna
45	Żychlin	Dom	pl. 29 Listopada 28		Wykaz
46	Żychlin	Zajazd	ul. Narutowicza 1		Karta ewidencyjna
47	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 6 /d. ul. Narutowicza 12/		Karta ewidencyjna, wykaz
48	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 14 /d. ul. Narutowicza 20/		Karta ewidencyjna, wykaz
49	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 16 /d. ul. Narutowicza 22/		Karta ewidencyjna, wykaz
50	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 18 /d. ul. Narutowicza 24/		Karta ewidencyjna, wykaz
51	Żychlin	Kamienica	ul. Narutowicza 42 /d. ul. Narutowicza 48/		Karta ewidencyjna, wykaz
52	Żychlin	Kamienica	ul. Narutowicza 44 /d. ul. Narutowicza 50/		Karta ewidencyjna, wykaz
53	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 54 /d. ul. Narutowicza 56/		Karta ewidencyjna, wykaz
54	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 57 /d. ul. Narutowicza 53/		Karta ewidencyjna, wykaz

Lp.	miejsowość	obiekt	adres	Informacja o wpisie do rejestru	źródło informacji o wartościach zabytkowych
55	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 59 /d. ul. Narutowicza 55/		Karta ewidencyjna, wykaz
56	Żychlin	Dom/willa	ul. Narutowicza 61 /d. ul. Narutowicza 57/		Karta ewidencyjna, wykaz
57	Żychlin	Willa	ul. Narutowicza 82 /d. ul. Narutowicza 76/		Wykaz
58	Żychlin	Straż pożarna	pl. Wolności 4		Karta ewidencyjna
59	Żychlin	Dom	pl. Wolności 9		Karta ewidencyjna
60	Żychlin	Zespół przemysłowy	ul. Narutowicza 72/80		Karta ewidencyjna, wykaz
61	Żychlin	Hala produkcyjna A w zespole przemysłowym	ul. Narutowicza 72		Karta ewidencyjna, wykaz
62	Żychlin	Stara elektrownia w zespole przemysłowym	ul. Narutowicza 72		Karta ewidencyjna
63	Żychlin	Portiernia w zespole przemysłowym	ul. Narutowicza 72		Karta ewidencyjna, wykaz
64	Żychlin	Dom „Pruszków”	ul. Narutowicza 80		Karta ewidencyjna, wykaz
65	Żychlin	Młyn motorowy	ul. 3 Maja 1		Karta ewidencyjna, wykaz
66	Żychlin	Kamienica	ul. 3 Maja 4		Karta ewidencyjna, wykaz
67	Żychlin	Dom	ul. 3 Maja 5		Karta ewidencyjna
68	Dobrzelin	Zespół cukrowni	ul. Wł. Jagiełły 92		Wykaz
69	Dobrzelin	Rafineria/ hala produkcyjna	ul. Wł. Jagiełły 92		Wykaz
70	Dobrzelin	Komin	ul. Wł. Jagiełły 92		Wykaz
71	Dobrzelin	Budynek dyrekcji	ul. Wł. Jagiełły 92		Wykaz
72	Dobrzelin	Osiedle przyfabryczne – Dom Dyrektora	ul. Wł. Jagiełły 93		Wykaz
73	Dobrzelin	Osiedle przyfabryczne – dom pracowników I	ul. Wł. Jagiełły 97		Wykaz
74	Dobrzelin	Osiedle przyfabryczne – dom pracowników II	ul. Wł. Jagiełły 101		Wykaz
75	Dobrzelin	Osiedle przyfabryczne – dom kadry zarządzającej	ul. Działkowa 5		Wskazane przez Burmistrza
76	Grabów	Dom młynarza	ul. Dworcowa 97		Wykaz
77	Grabów	Młyn	ul. Dworcowa 99		Wykaz
78	Żychlin	Cmentarz grzebalny parafii rzymsko-katolickiej pw. Św. Piotra i Pawła	ul. Cmentarna 7		Karta ewidencyjna
79	Żychlin	Cmentarz epidemiologiczny	ul. Polowa		Karta ewidencyjna
80	Żychlin	Cmentarz żydowski	ul. Łukasieńskiego 53		Karta ewidencyjna
81	Kaczkowizna	Cmentarz z I-szej wojny Światowej			Karta ewidencyjna
82	Dobrzelin	Cmentarz wojenny z 1939 r.	ul. Kasztanowa 1		Karta ewidencyjna
83	Śleszyn	Cmentarz parafialny	ul. Cmentarna 1		Karta ewidencyjna

Lp.	miejsowość	obiekt	adres	Informacja o wpisie do rejestru	źródło informacji o wartościach zabytkowych
84	Śleszyn	Cmentarz przykościelny	ul. Biała 1		Karta ewidencyjna
85	Żychlin	Dom	ul. Ściegiennego 5		Wskazane przez Burmistrza
86	Żychlin	Wieża zegarowa	pl. 29 Listopada		Wskazane przez Burmistrza
87	Żychlin	Kamienica	ul. 1 Maja 23/25		Wskazane przez Burmistrza
88	Żychlin	Dom	ul. Narutowicza 73		Wskazane przez Burmistrza
89	Żychlin	Historyczny układ urbanistyczny	centrum miasta		Wykaz

*) - karta ewidencyjna obiektu zabytkowego przekazana przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegaturę w Skierniewicach

***) - wykaz obiektów przekazanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegaturę w Skierniewicach wg Spisu zabytków architektury i budownictwa byłego województwa płockiego

Źródło: *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Żychlin na lata 2012-2015*

ZABYTKI RUCHOME²⁷

Zasoby wpisane do rejestru to głównie elementy wystroju i wyposażenia obiektów historycznych:

- wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Piotra i Pawła w Żychlinie, w tym barokowy ołtarz z 1782 roku oraz 5 klasycystycznych ołtarzy z pierwszej połowy XIX wieku,
- drzwi i okiennice d. apteki przy ul. Narutowicza 20 (obecnie zdemontowane),
- wyposażenie kościoła parafialnego p.w. św. Aleksandra w Śleszynie.

ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

„W granicach gminy Żychlin w ramach AZP (badań powierzchniowych prowadzonych w latach 1985-2005) zinwentaryzowano około 180 stanowisk archeologicznych. Zabytki archeologiczne reprezentują różne epoki związane z rozwojem osadnictwa na tych terenach. Najstarsze znaleziska w Buszkówku, Grabiach Górnych i Orątkach Górnych pochodzą z okresu neolitu. Na obszarze gminy dominują stanowiska z okresu rzymskiego i wczesnego średniowiecza skupione wzdłuż doliny Słudwi.

Niewątpliwie najcenniejszym znaleziskiem archeologicznym na terenie miasta Żychlina było odkrycie grobu skrzynkowego związanego z kulturą pomorską. (...) Z przeprowadzonych badań antropologicznych wynikało, że w grobowcu pochowano co najmniej 20 osób. Wyposażenie grobu stanowiło kilkanaście naczyń, lepionych z gliny z dodatkiem drobnego tłucznia kamiennego.”²⁸

ZABYTKOWE CMENTARZE

„Zabytkowe cmentarze stanowią ważny element w krajobrazie kulturowym gminy i posiadają szczególną wartość dla społeczności lokalnej. W Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków figuruje 7 obiektów, a wśród nich cmentarze czynne: grzebalny parafii rzymsko-katolickiej w Żychlinie i parafialny w Śleszynie.

Ochroną objęte są także cmentarze obecnie nieużytkowane, świadczące jednak o historii tych terenów: cmentarz żydowski w Żychlinie, cmentarz epidemiologiczny w Żychlinie, cmentarz z I-szej wojny światowej w Kaczkowiźnie, cmentarz wojenny z 1939 roku w Dobrzelinie. Ponadto w ewidencji znajduje się także cmentarz przykościelny przy kościele parafialnym w Śleszynie. Nie wszystkie cmentarze otoczone są należyłą opieką. Do miejsc wymagających działań rewitalizacyjnych należą: cmentarz żydowski w Żychlinie i cmentarz z czasów I-szej wojny światowej w Kaczkowiźnie.”²⁹

²⁷ Ibidem

²⁸ Ibidem

²⁹ Ibidem

3.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Ochroną środowiska nazywa się działania podejmowane lub zaniechane mające na celu zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom;
- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

W realizacji polityki rozwoju na obszarze gminy Żychlin respektowane powinny być ustalenia określone w odpowiednich dokumentach dotyczących występujących tu form ochrony przyrody, które będą wymagać zachowania wielkości i wartości ekologicznej istniejących systemów przyrodniczych, zakazywać lokalizacji działalności, mogących spowodować zanieczyszczenia gleby, powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych. Znaczący wpływ na zarządzanie ochroną środowiska na obszarze Gminy mają zatem wyznaczone tu formy ochrony przyrody, w szczególności zaś Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Przysowy oraz obszar Natura 2000 Doliny Przysowy i Słudwi.

W Gminie ustanowiono *Program Ochrony Środowiska Gminy Żychlin*, któremu postawiono za cel doprowadzenie do poprawy stanu środowiska, do efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją.

W Programie przedstawiono - aktualny na czas jego powstania - stan środowiska Gminy oraz wskazano główne zagrożenia mogące mieć na niego wpływ, wynikające z działalności prowadzonej przez podmioty gospodarcze oraz związane z bytowaniem ludności na terenie gminy. Wskazano cele i zadania służące realizacji celu nadrzędnego, jakim jest wzmocnienie ekosystemu Gminy w celu wykorzystania walorów środowiska dla rozwoju gospodarczego i poprawy warunków życia mieszkańców.

3.3. Sfera społeczna

3.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze

LICZBA LUDNOŚCI, RUCH NATURALNY, MIGRACJE

Liczba ludności faktycznie zamieszkującej Gminę i Miasto Żychlin wynosiła na koniec grudnia 2013 roku 12489 osób, w analizowanym okresie czasu w podziale na płeć przeważały kobiety, stanowiąc 51,79% ogółu mieszkańców. W Mieście zamieszkiwało 8576 osób (52,06% kobiet), a zatem prawie 68,66% ludności całego obszaru gminy miejsko-wiejskiej Żychlin.

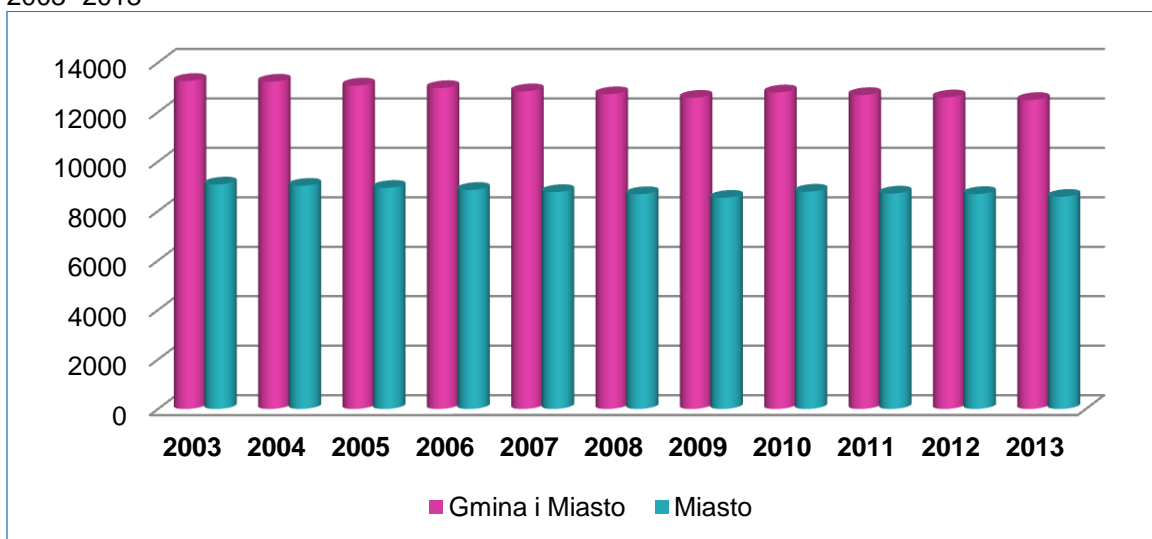
Tabela 8: Ludność wg miejsca zamieszkania i płci na obszarze Gminy i Miasta Żychlin (na dzień 31 grudnia)

rok	Gmina i Miasto Żychlin			Miasto Żychlin		
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
2003	13260	6890	6370	9075	4737	4338
2004	13230	6872	6358	9021	4708	4313
2005	13075	6795	6280	8938	4674	4264
2006	12972	6731	6241	8854	4615	4239
2007	12842	6647	6195	8768	4572	4196
2008	12724	6607	6117	8682	4555	4127
2009	12579	6530	6049	8537	4464	4073
2010	12797	6619	6178	8784	4576	4208
2011	12690	6570	6120	8707	4543	4164
2012	12596	6523	6073	8688	4528	4160
2013	12489	6468	6021	8576	4465	4111

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców Gminy i Miasta Żychlin z roku na rok ulega zmniejszeniu, w obrębie całej Gminy w roku 2013 w porównaniu do roku 2003 odnotowano 771 osób mniej, zaś na obszarze miasta Żychlin 499 osób mniej. Zmiany te przedstawia wykres poniżej.

Wykres 1: Liczba ludności w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin oraz w mieście Żychlin w latach 2003- 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców danego obszaru uzależniona jest od ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Tabela poniżej przedstawia kształtowanie się ruchu naturalnego mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Żychlin w latach 2003 - 2013. Sytuacja jest bardzo niekorzystna, co roku przyrost naturalny będący różnicą pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów ogółem był ujemny. Najmniejsza różnica pomiędzy badanymi cechami została zarejestrowana w roku 2008 i wynosiła (-44) osoby (w tym roku odnotowano najwyższą liczbę urodzeń), jednak rok później było to już (-99) osób.

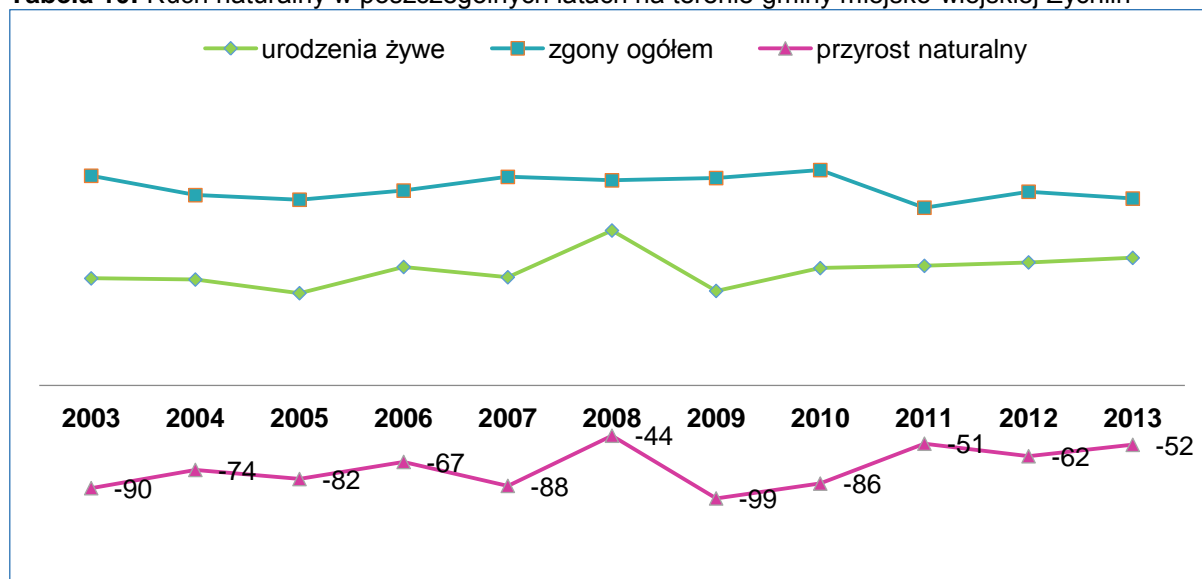
Tabela 9: Ruch naturalny w poszczególnych latach na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żychlin

rok	urodzenia żywe	zgony ogółem	przyrost naturalny
2003	94	184	-90
2004	93	167	-74
2005	81	163	-82
2006	104	171	-67
2007	95	183	-88
2008	136	180	-44
2009	83	182	-99
2010	103	189	-86
2011	105	156	-51
2012	108	170	-62
2013	112	164	-52

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Kształtowanie się ruchu naturalnego mieszkańców Gminy przedstawia wykres poniżej.

Tabela 10: Ruch naturalny w poszczególnych latach na terenie gminy miejsko-wiejskiej Żychlin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Spośród analizowanych gmin miejsko-wiejskich oraz miast zlokalizowanych w tych gminach, położonych w obrębie województwa łódzkiego, w gminie Żychlin zanotowano najwyższe wartości ujemne przyrostu naturalnego. Wśród analizowanych jednostek tylko na obszarze gmin oraz miast Żychlin i Krośniewice nie została zarejestrowana żadna wartość dodatnia badanej cechy. W tabeli poniżej przedstawiono dane statystyczne dotyczące przyrostu naturalnego, kolorami oznaczono wartości dodatnie.

Tabela 11: Przyrost naturalny ludności w wybranych gminach miejsko-wiejskich i miastach województwa łódzkiego

jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sulejów	-10	-3	25	-4	-7	4	2	18	19	-7	1
m. Sulejów	-8	1	6	-29	-19	-3	-2	-7	6	-3	-27
Łask	-33	-32	-53	-5	27	0	-33	34	-51	-5	-54
m. Łask	-24	10	-29	-8	26	-3	-22	23	-15	0	-37
Poddębice	-35	-25	-19	-67	-69	-28	-25	17	-9	-12	-55
m. Poddębice	-1	18	16	-15	-18	-2	7	39	2	3	-16
Błaszki	-63	-38	-11	-14	-8	-2	-3	7	-7	-38	-30
m. Błaszki	-21	-5	-5	2	-3	4	6	-1	-3	9	-6
Wieruszów	11	33	38	24	17	43	49	2	16	-29	9
m. Wieruszów	16	24	29	34	-5	36	22	-3	24	-19	5
Krośniewice	-70	-31	-28	-43	-45	-39	-29	-19	-16	-22	-57
m. Krośniewice	-31	-21	-24	-23	-23	-21	-15	-15	-9	-18	-29
Żychlin	-90	-74	-82	-67	-88	-44	-99	-86	-51	-62	-52
m. Żychlin	-60	-49	-57	-38	-61	-31	-69	-48	-23	-30	-38

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej przedstawiono saldo migracji w ruchu wewnętrznym na obszarze Gminy i Miasta Żychlin. Widoczny jest bardzo silny trend opuszczania terenu Miasta i przeprowadzanie się mieszkańców na obszary wiejskie Gminy. Jest to zjawisko typowe w ostatnich lat dla większości miast. Osoby, które mają do wyboru życie na wsi lub w mieście oraz posiadają odpowiednie fundusze, najczęściej decydują się na zamieszkanie poza obszarem miasta.

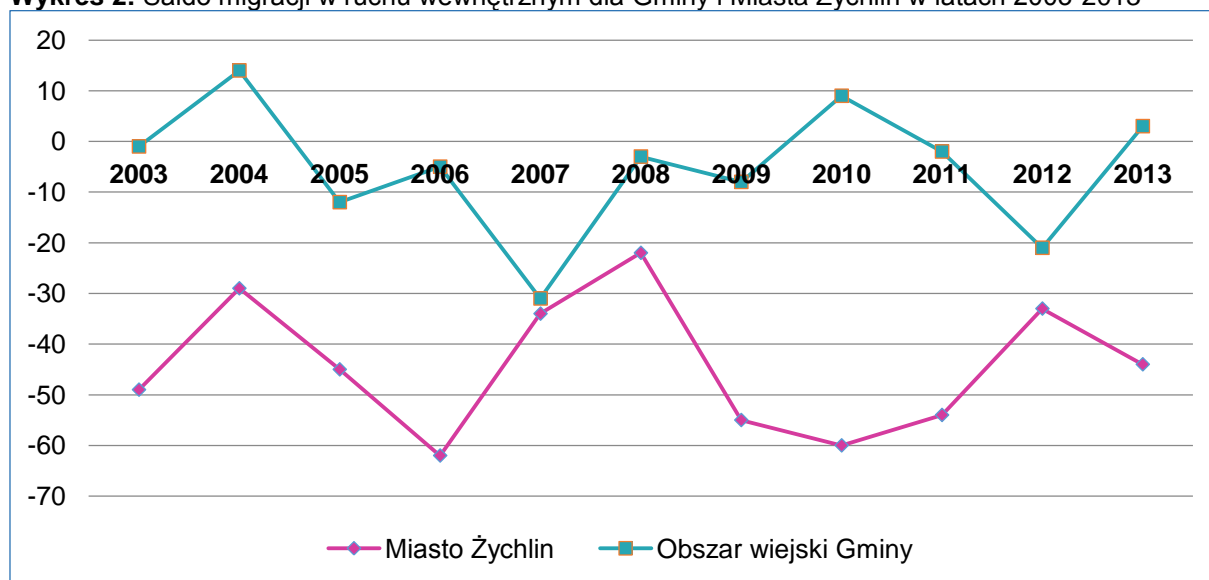
Tabela 12: Saldo migracji³⁰ w ruchu wewnętrznym³¹ w poszczególnych latach w Gminie i Mieście Żychlin

rok	Gmina i Miasto Żychlin	Miasto Żychlin	Obszar wiejski Gminy
2003	-50	-49	-1
2004	-15	-29	14
2005	-57	-45	-12
2006	-67	-62	-5
2007	-65	-34	-31
2008	-25	-22	-3
2009	-63	-55	-8
2010	-51	-60	9
2011	-56	-54	-2
2012	-54	-33	-21
2013	-41	-44	3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się salda migracji w ruchu wewnętrznym na analizowanym obszarze.

Wykres 2: Saldo migracji w ruchu wewnętrznym dla Gminy i Miasta Żychlin w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

³⁰ Saldo migracji to różnica między napływem i odpływem migracyjnym.

³¹ Migracje wewnętrzne to przemieszczenia ludności w granicach państwa, czyli zmiana gminy zamieszkania lub w przypadku gminy miejsko-wiejskiej przeniesienie się z terenów miejskich do wiejskich tej gminy lub odwrotnie.

Ruch migracyjny mieszkańców w kierunkach zagranicznych nie jest aż tak znaczny, jak w przypadku migracji wewnętrznych. Większą mobilnością wykazują się mieszkańcy miasta Żychlin. Niestety, więcej jest odnotowywanych wartości ujemnych salda, co oznacza że więcej osób opuszcza Gminę i decyduje się na zamieszkanie w innym kraju. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż prezentowane dane są oficjalnymi danymi statystycznymi i nie uwzględniają wszystkich osób, które mogły wyemigrować.

Tabela 13: Saldo migracji w ruchu zagranicznym dla Gminy i Miasta Żychlin

rok	Gmina i Miasto Żychlin	Miasto Żychlin	Obszar wiejski Gminy
2003	0	0	0
2004	-2	-3	1
2005	0	-1	1
2006	-5	-4	-1
2007	-15	-12	-3
2008	-8	-7	-1
2009	5	5	0
2010	-2	1	-3
2011	0	0	0
2012	-11	-5	-6
2013	-14	-12	-2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wśród wybranych do analizy gmin miejsko-wiejskich oraz leżących w ich obrębie miast, we wszystkich jednostkach za wyjątkiem gminy miejsko-wiejskiej Sulejów odnotowano ujemne wartości salda migracji wewnętrznych. W zakresie salda migracji zagranicznych sytuację zbliżoną do tej w Żychlinie zaobserwowano w Wieruszowie. W pozostałych jednostkach wartości salda były niższe, na obszarze Sulejowa odnotowano zaś wartości dodatnie.

Tabela 14: Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w wybranych gminach miejsko-wiejskich i miastach województwa łódzkiego w 2013 roku

jednostka terytorialna	saldo migracji wewnętrznych	saldo migracji zagranicznych
Sulejów	18	10
m. Sulejów	-27	6
Łask	-82	1
m. Łask	-139	0
Poddębice	-8	-7
m. Poddębice	-26	1
Błaszki	-38	1
m. Błaszki	-33	0
Wieruszów	-11	-9
m. Wieruszów	-29	-9
Krośniewice	-30	-2
m. Krośniewice	-24	-2
Żychlin	-41	-14
m. Żychlin	-44	-12

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

STRUKTURA LUDNOŚCI

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Przedstawiony powyżej podział ludności względem grup wiekowych obowiązuje dla danych znajdujących się w tabeli poniżej. Od 2013 roku powszechny wiek emerytalny w Polsce ulega wydłużeniu – docelowo do 67 lat (zarówno dla kobiet jak i dla mężczyzn). Zmianie ulegnie zatem struktura ludności względem ekonomicznych grup wieku (zwiększy się odsetek osób w wieku produkcyjnym).

Tabela 15: Struktura wieku ludności w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin

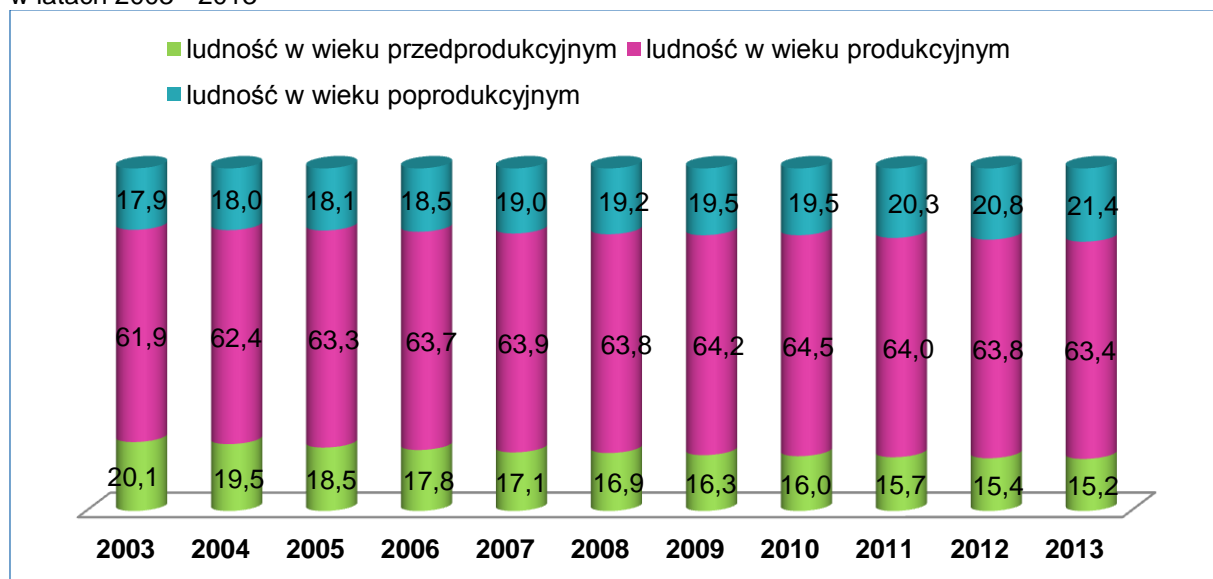
ludność w wieku	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przedprodukcyjnym	2669	2581	2423	2306	2196	2156	2051	2047	1991	1940	1898
produkcyjnym	8212	8261	8282	8269	8211	8122	8076	8251	8126	8034	7919
poprodukcyjnym	2379	2388	2370	2397	2435	2446	2452	2499	2573	2622	2672

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Podział mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Żychlin wg ekonomicznych grup wieku w 2013 roku kształtował się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły ok.15,2%,
- osoby w wieku produkcyjnym ok. 63,4%,
- osoby w wieku poprodukcyjnym ok.21,4%.

Wykres 3: Podział mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Żychlin wg ekonomicznych grup wieku w latach 2003 - 2013

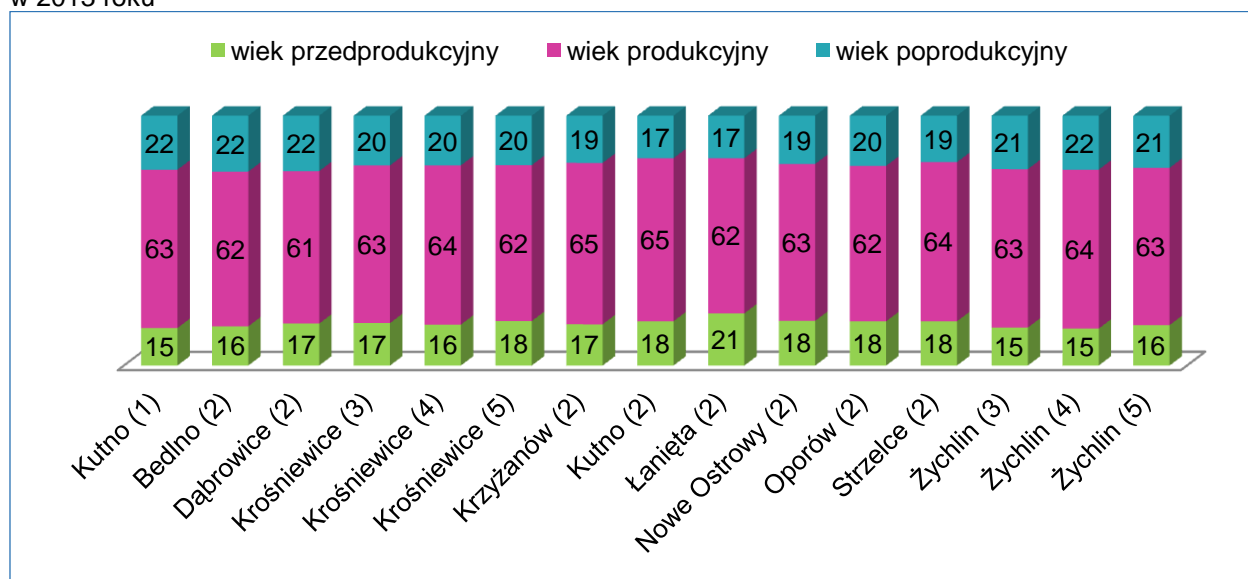

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Widoczny jest wyraźny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz tendencja wzrostowa w grupie osób w wieku produkcyjnym (w tej grupie liczba osób będzie wzrastać w wyniku podwyższenia wieku emerytalnego). Systematycznie maleje natomiast udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Te niekorzystne tendencje świadczą o starzeniu się społeczeństwa zamieszkującego Gminę. Coraz częściej decyzja o poszerzeniu rodziny odkładana jest na kolejne lata, migrują zwykle osoby młode, które mogłyby tutaj zakładać rodzinę, jednak szukają lepszych warunków dla życia i pracy.

Poniższy wykres prezentuje procentowy udział poszczególnych ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności w gminach i miastach należących do powiatu kutnowskiego. Tylko w dwóch jednostkach osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią większą grupę niż osoby w wieku poprodukcyjnym, są to gminy wiejskie Kutno oraz Łanięta.

Wykres 4: Podział mieszkańców gminy i miast w powiecie kutnowskim wg ekonomicznych grup wieku w 2013 roku

(1) – miasto; (2) – gmina wiejska; (3) – gmina miejsko-wiejska;
 (4) – miasto w gminie miejsko-wiejskiej; (5) – obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

3.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Zasoby mieszkaniowe Gminy Żychlin w latach 2003 – 2013 uległy niewielkiemu zwiększeniu. W 2013 roku cała Gmina dysponowała 4984 mieszkaniami (zamieszkanymi i niezamieszkanymi), w tym w Mieście Żychlin było ich 3632. W roku 2013 w porównaniu do roku 2003 odnotowano o 61 mieszkań więcej. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w całej Gminie stopniowo wzrastała, w 2013 roku wynosiła 57,9 m² (w Mieście Żychlin 51,5 m², na obszarach wiejskich 75,4 m²), na jedną osobę przypadało ok 23,1 m² (w Mieście Żychlin 21,8 m², na obszarach wiejskich 26 m²).

Tabela 16: Zasoby mieszkaniowe w Gminie i Mieście Żychlin

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ZASOBY MIESZKANIOWE											
Mieszkania ³² (szt.)	4923	4925	4932	4938	4949	4955	4957	4952	4957	4978	4984
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m²											
1 mieszkania	56,5	56,6	56,8	56,9	57,0	57,1	57,1	57,7	57,8	57,9	57,9
na 1 osobę	21,0	21,1	21,4	21,7	22,0	22,2	22,5	22,3	22,6	22,9	23,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na obszarze wiejskim Gminy była w 2013 roku wyższa niż w powiecie kutnowskim oraz województwie łódzkim. W całej gminie miejsko-wiejskiej Żychlin zarówno przeciętna powierzchnia 1 mieszkania jak i mieszkania na 1 osobę były niższe od tych w powiecie oraz w województwie. Na obszarach wiejskich Gminy mieszkania charakteryzują się większą powierzchnią użytkową oraz większą liczbą osób zajmujących 1 izbę, stan techniczno-użytkowy zasobów mieszkaniowych i ich wyposażenie są nadal niższe niż na terenie miasta.

Tabela 17: Zasoby mieszkaniowe w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin, powiecie kutnowskim oraz województwie łódzkim w 2013 roku

	przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]	
	1 mieszkania	mieszkania na 1 osobę
gmina miejsko-wiejska Żychlin	57,9	23,1
Żychlin - miasto	51,5	21,8
Żychlin - obszar wiejski	75,4	26,0
powiat kutnowski	65,2	24,2
województwo łódzkie	68,1	26,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gminie miejsko-wiejskiej Żychlin wzrasta liczba mieszkań wyposażonych w poszczególne urządzenia techniczno-sanitarne. W 2013 roku wśród mieszkań:

- 92,44% posiadało dostęp do sieci wodociągowej (93,47% - miasto, 89,64% - obszar wiejski),
- 87,78% było wyposażonych w ustęp spłukiwany (90,58% - miasto, 80,25% - obszar wiejski),
- 81,96% posiadało łazienkę (84,22% - miasto, 75,89% - obszar wiejski),
- 75,58% miało dostęp do centralnego ogrzewania (78,22% - miasto, 68,49% - obszar wiejski).

³² Od 2009 roku zamieszkane i niezamieszkane

Tabela 18: Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
wodociąg	4424	4427	4435	4441	4452	4458	4461	4575	4580	4601	4607
ustęp splukiwany	3913	3917	3925	3932	3943	3949	3952	4343	4348	4369	4375
łazienka	3622	3627	3635	3642	3653	3659	3661	4053	4058	4079	4085
centralne ogrzewanie	3480	3485	3493	3500	3511	3517	3536	3735	3740	3761	3767

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W porównaniu do wybranych gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim obszar całej gminy Żychlin:

- charakteryzuje się jednym z wyższych wskaźników ludności korzystającej z sieci wodociągowej - 90,5%, wartość najwyższa to 96,2% w gminie Wieruszów,
- bardzo wysokim wskaźnikiem osób korzystających z sieci kanalizacyjnej – 63,8%, przy czym tylko w jednej gminie odnotowano wartość wyższą (70,1%) ponownie w gminie Wieruszów,
- w gminie Żychlin nie ma dostępu do gazu z sieci.

Porównując miasta – siedziby gmin miejsko-wiejskich, w Żychlinie odnotowano uśrednione wartości wskaźników względem pozostałych miast. Dane te obrazuje tabela poniżej.

Tabela 19: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w wybranych gminach miejsko-wiejskich oraz miastach

	wodociąg	kanalizacja	gaz
gmina Sulejów	82,3	24,6	14,9
Sulejów - miasto	92,7	62,7	38,0
gmina Łask	88,0	58,9	2,2
Łask - miasto	92,3	80,8	2,7
gmina Poddębice	83,5	47,6	10,8
Poddębice - miasto	97,2	91,2	18,5
gmina Błaszki	76,8	14,8	0,0
Błaszki - miasto	92,2	61,3	0,0
gmina Wieruszów	96,2	70,1	5,9
Wieruszów - miasto	98,4	88,7	9,3
gmina Krośniewice	91,7	42,3	0,0
Krośniewice - miasto	96,6	79,7	0,1
gmina Żychlin	90,5	63,8	0,0
Żychlin - miasto	93,4	80,9	0,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Stan budynków mieszkalnych w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin jest zróżnicowany, przy czym większość z nich pozostaje w średnim stanie technicznym. Prywatne budynki jednorodzinne oraz w gospodarstwach rolnych są sukcesywnie modernizowane przez ich mieszkańców, wyróżnia się tu miasto Żychlin ze strefą podmiejską wsi Grabów i Dobrzelin.

Na obszarze Gminy i Miasta Żychlin funkcjonują następujące spółdzielnie mieszkaniowe:

- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Żychlinie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa Wspólny Dom w Żychlinie,
- Pracownicza Spółdzielnia Mieszkaniowa „Emit” w Żychlinie,
- Samorządowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Żychlinie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Sami Swoi” (Dobrzelin),
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Jabłonkowa” (Dobrzelin),
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Cytadela” (Dobrzelin),
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Duet” (Dobrzelin).

Budynki zabudowy wielomieszkaniowej zasobów spółdzielczych w Dobrzelinie pochodzą sprzed 100 lat i wymagają modernizacji. Na terenie miasta Żychlin stan techniczny budynków mieszkaniowych jest bardziej zróżnicowany. W lepszym stanie są zasoby spółdzielni mieszkaniowych, ich zewnętrzny wizerunek można uznać jako średni standard.

3.3.3. Oświata i edukacja

PLACÓWKI OŚWIATY

Placówki oświatowe w Gminie Żychlin tworzą:

- Przedszkole Samorządowe Nr 1 w Żychlinie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Żychlinie,
- Społeczne Przedszkole w Orątkach,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żychlinie,
- Szkoła Podstawowa im. M. Kownackiej w Grabowie,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Orątkach,
- Zespół Szkół Nr 1 w Żychlinie: Gimnazjum Publiczne im. A. Mickiewicza w Żychlinie oraz Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Żychlinie,
- Zespół Szkół w Żychlinie im. Bohaterów Września 1939 r.: Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane, Technikum Elektroniczne oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Żychlin funkcjonują 3 przedszkola oraz jeden oddział przedszkolny przy szkole podstawowej. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wzrasta, w 2013 roku było ich 264 na 275 dostępnych miejsc. Do oddziału przedszkolnego przy szkole podstawowej uczęszczało 40 dzieci. Liczba dzieci w wieku 3-6 lat zmniejszała się do roku 2008 i od roku 2009 ulega zwiększeniu, szybszy wzrost liczby dzieci następuje w mieście Żychlin. Bardzo istotnym wskaźnikiem jest odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. Dane te są dość optymistyczne, albowiem wartość wskaźnika przybiera tendencję wzrostową, wyższy jest na obszarze miasta Żychlin. Pożądane jest, aby jak największa liczba dzieci uczęszczała do przedszkoli, albowiem wychowanie przedszkolne ułatwia przygotowanie do szkoły, ale również uczy dzieci pracy i zabawy w grupie, rozwijając ich umiejętności.

Tabela 20: Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat w Gminie i Mieście Żychlin

	dzieci ogółem w wieku 3-6 lat										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	441	415	388	364	352	333	360	409	449	456	443
Żychlin - miasto	293	273	255	233	231	229	257	279	312	326	310
Żychlin - obszar wiejski	148	142	133	131	121	104	103	130	137	130	133
	odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
gmina miejsko-wiejska Żychlin	53,1	58,1	58,8	65,7	62,5	75,7	68,1	63,3	65,5	66,7	67,0
Żychlin - miasto	60,4	74,4	72,2	84,1	77,5	87,8	77,8	78,5	79,2	75,8	79,4
Żychlin - obszar wiejski	38,5	26,8	33,1	32,8	33,9	49,0	43,7	30,8	34,3	43,8	38,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2013 roku na obszarze Gminy i Miasta Żychlin funkcjonowały 4 szkoły podstawowe, w których w 2013 roku uczyło się 504 uczniów oraz 1 gimnazjum, do którego w tym czasie uczęszczało 292 uczniów. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na szybko zmniejszającą się liczbę uczniów w tych

placówkach. Można przyjąć, że w roku 2013 w stosunku do roku 2003 liczba uczniów zmniejszyła się niemalże o połowę. Wymusza to modyfikowanie sposobów prowadzenia szkół (m.in. zamknięcie jednej ze szkół podstawowych w 2012 roku). Z drugiej strony, mniejsza liczba uczniów pozwala nauczycielom na bardziej efektywną pracę z podopiecznymi oraz bardziej indywidualne podejście do każdego z uczniów.

Na obszarze Miasta prowadzona jest również zasadnicza szkoła zawodowa (26 uczniów) oraz 2 licea ogólnokształcące (254 uczniów). Liczba uczniów w szkole zasadniczej ulega zmniejszeniu z roku na rok, w liceach zaś od 2010 roku uczniów przybywa.

Tabela 21: Edukacja i wychowanie w Gminie i Mieście Żychlin

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przedszkola	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1
przedszkola - dzieci	196	219	153	213	197	221	211	239	264	262	264
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych - dzieci	39	26	80	29	27	36	36	24	31	43	40
przedszkola - miejsca	271	271	169	202	250	250	250	250	275	264	275
szkoły podstawowe ogółem	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4
szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	968	909	833	755	712	663	596	564	551	526	504
gimnazja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
gimnazja - uczniowie	540	494	483	481	456	401	379	339	327	292	292
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży - uczniowie	-	79	81	77	81	77	75	62	40	46	26
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży - uczniowie	183	299	312	294	244	227	204	202	207	242	254

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Żychlin obrazują w pewien sposób dane z Narodowego Spisu Powszechnego pochodzące jednak z 2002 roku – są to ostatnie dostępne dane. W tym czasie niemalże 42% osób stanowiły te, które zakończyły edukację na szkole podstawowej lub posiadają wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego. Kolejną większą grupę osób (27,47%) stanowiły osoby, które uzyskały wykształcenie średnie oraz mieszkańcy z wykształceniem zasadniczym zawodowym (20,63%). Niewiele osób uzyskało wykształcenie wyższe (5,39%) oraz policealne (4,53%). Według podziału na płeć kobiety dominowały w grupach wykształcenia:

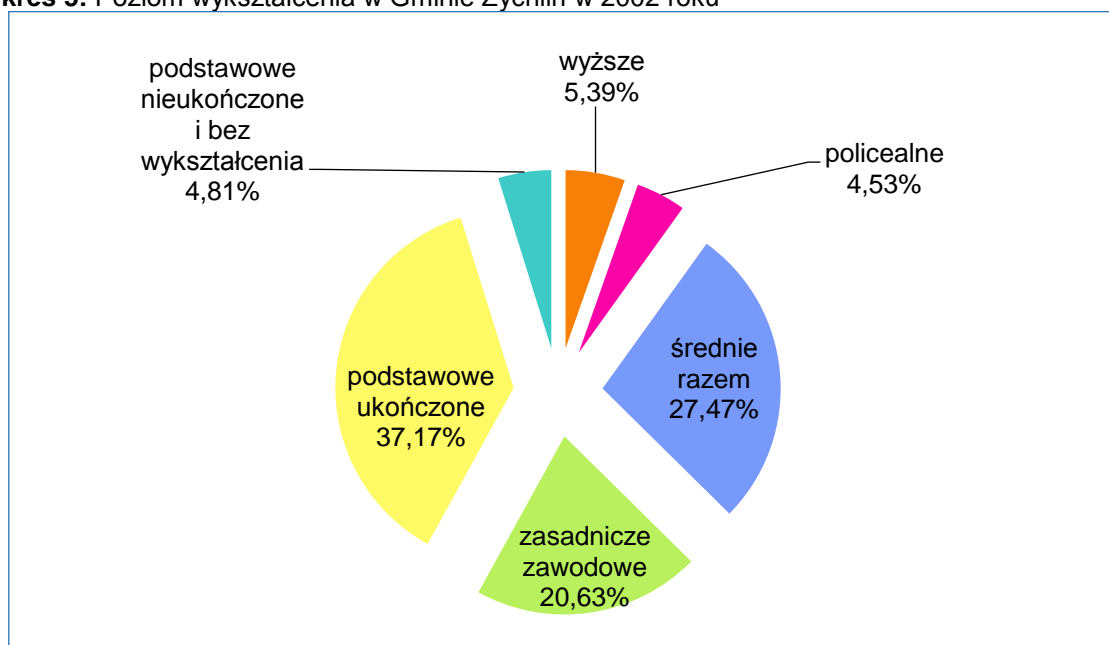
do poziomu wykształcenia podstawowego ukończonego, średniego ogólnokształcącego, policealnego i wyższego.

Tabela 22: Ludność wg poziomu wykształcenia w Gminie Żychlin w 2002 roku – ostatnie dostępne dane

wykształcenie	ogółem	udział procentowy w ogółem	mężczyźni	kobiety
wyższe	625	5,39%	239	386
policealne	525	4,53%	100	425
średnie razem	3184	27,47%	1494	1690
średnie ogólnokształcące	908	7,83%	164	744
średnie zawodowe	2276	19,63%	1330	946
zasadnicze zawodowe	2391	20,63%	1536	855
podstawowe ukończone	4308	37,17%	1906	2402
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	558	4,81%	206	352

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność

Wykres 5: Poziom wykształcenia w Gminie Żychlin w 2002 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Poziom wykształcenia mieszkańców nie był więc wysoki. Należy mieć jednak na uwadze, iż ogólne tendencje w kraju i w województwie zmieniają się, mieszkańcy nabierają coraz większej świadomości co do konieczności kształcenia się, podnoszenia kwalifikacji. Świadczą o tym dane dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu kutnowskiego w roku 2002 oraz 2011. Widoczna jest poprawa poziomu wykształcenia mieszkańców badanego obszaru. Na przestrzeni 9 lat liczba osób legitymujących się wykształceniem wyższym wzrosła ponad dwukrotnie, wzrosła również liczba osób posiadających wykształcenie policealne i średnie razem. Zmalała natomiast liczba osób z wykształceniem na poziomie podstawowym ukończonym, nieukończonym i pozostających bez wykształcenia. Powyższe dane wskazują na stopniowy wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu kutnowskiego, w tym udział swój mają również mieszkańcy Gminy Żychlin.

Tabela 23: Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu kutnowskiego za rok 2002 oraz 2011

poziom wykształcenia	2002 rok		2011 rok	
	ogółem (osoby)	udział procentowy	ogółem (osoby)	udział procentowy
wyższe	6 158	5,29%	11 441	12,60%
policealne i średnie razem	27 888	23,95%	28 829	31,75%
średnie ogólnokształcące	6 765	5,81%	10 470	11,53%
średnie zawodowe	17 933	15,40%	15 764	17,36%
zasadnicze zawodowe	20 034	17,20%	19 819	21,83%
gimnazjalne	-	-	4 795	5,28%
podstawowe ukończone	33 153	28,46%	21 879	24,09%
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	4 540	3,90%	1 353	1,49%

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002, Narodowy Spis Powszechny 2011

KOMPUTERYZACJA

Poniżej przedstawiono dane dotyczące poziomu skomputeryzowania szkół w Gminie Żychlin. We wszystkich rodzajach szkół za wyjątkiem gimnazjum wskaźnik dla Gminy jest niższy niż ten dla powiatu kutnowskiego. Wskaźniki z roku na rok ulegają zmniejszeniu, za wyjątkiem liceum ogólnokształcącego, gdzie od 2010 roku wartości wzrastają, co jest spowodowane zwiększeniem się liczby uczniów w tym okresie. W 2012 roku wartości poszczególnych wskaźników były jednak stosunkowo wysokie – przekraczały 7 osób na 1 komputer.

Tabela 24: Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (G=Gmina Żychlin; P=powiat kutnowski)

rok	szkoły podstawowe		gimnazja		szkoły zawodowe bez policealnych		technika		licea profilowane		licea ogólnokształcące	
	G	P	G	P	G	P	G	P	G	P	G	P
2005	17,72	24,91	26,83	26,46	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	13,48	19,78	16,59	21,14	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	11,87	19,06	8,94	15,58	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	7,37	13,38	6,47	11,29	9,11	7,08	-	-	6,69	7,39	6,68	7,72
2009	6,62	12,28	6,11	11,11	8,81	7,96	5,50	7,31	6,62	7,24	6,00	7,64
2010	6,48	11,03	8,48	9,01	7,63	7,49	5,36	6,27	5,31	9,44	5,94	8,06
2011	6,89	11,23	8,18	8,58	6,04	6,84	5,36	6,17	3,69	6,00	6,09	7,66
2012	7,21	10,76	7,30	7,08	4,19	6,30	3,36	5,73	1,54	4,08	7,12	8,23

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

3.3.4. Opieka zdrowotna

Świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są w Gminie w pięciu miejscach:

- NZOZ ALMAMED S.C - ul. Marchlewskiego 1 oraz Marchlewskiego 5A w Żychlinie,
- NZOZ PROMED - ul. Dobrzelińska 6, ul. Narutowicza 31 w Żychlinie oraz ul. Działkowa 11 w Dobrzelinie.

Świadczenia w poradni (gabinecie) pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, w poradni okulistycznej, oraz w gabinecie medycyny szkolnej realizowane są w punktach: NZOZ ALMAMED S.C - Marchlewskiego 5A oraz NZOZ PROMED ul. Dobrzelińska 6 w Żychlinie.

W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej pacjenci mogą korzystać z pomocy w poradni chirurgii ogólnej oraz poradnia chirurgii urazowo-ortopedycznej. W Gminie funkcjonują również poradnie: dermatologiczna, ginekologiczno-położnicza, otolaryngologiczna, reumatologiczna, urologiczna, zdrowia psychicznego oraz pracownia fizjoterapii.

Świadczenia podstawowe w poradni stomatologicznej oraz świadczenia dla dorosłych z protetyką odbywają się w pięciu Prywatnych Gabinetach Stomatologicznych.

Na obszarze gminy Żychlin realizowane są programy profilaktyki zdrowotnej przewlekłej obturacyjnej choroby płuc oraz chorób układu krążenia.

Mieszkańcy Gminy mają dostęp do pięciu aptek zlokalizowanych w Żychlinie.

Leczenie szpitalne pacjentów odbywa się w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Kutnowski Szpital Samorządowy im. dr. Antoniego Troczewskiego”. W jednostce funkcjonują:

- SOR z Centralną Izbą Przyjęć i Ambulatorium,
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Oddział Chirurgiczny Ogólny i Chirurgii Onkologicznej,
- Oddział Dermatologiczny,
- Oddział Endokrynologiczny,
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy,
- Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej,
- I Oddział Chorób Wewnętrznych,
- II Oddział Chorób Wewnętrznych,
- III Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Neonatologiczny,
- Oddział Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym,
- Oddział Pediatryczny,
- Oddział Rehabilitacyjny z Pododdziałem Rehabilitacji Neurologicznej,
- Blok Operacyjny.

3.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Zadania z zakresu opieki i pomocy społecznej na terenie gminy Żychlin wypełnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jak podaje Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 Nr 64 poz. 593), Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) (uchylony);
- 14) dożywianie dzieci;
- 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu; 16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Do zadań własnych gminy należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Art. 18. 1. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- 1) (uchylony);
- 2) (uchylony);
- 3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
- 5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a;
- 8) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 9) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Poniżej przedstawiono fragmenty *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żychlin*, które bardzo dokładnie odwzorowują największe obszary problemowe w sferze społecznej w Gminie Żychlin.

NISKI STOPIEŃ WIĘZI SPOŁECZNYCH I WZAJEMNEGO ZAUFANIA

„Brak pozytywnych więzi w społeczności pogłębia patologie społeczne i przyzwolenie na tak negatywne zjawiska jak unikanie aktywizacji zawodowej, uzależnienia, przemoc w rodzinie, wandalizm a nawet przestępczość. Brak zaufania do kogokolwiek nie pozwala na wychylenie się, próbę zmiany swojego położenia, szukanie pomocy, uczenie się nowych kompetencji, współpracę i ponoszenie ryzyka na rzecz inwestowania w przyszłość. Blokowany jest w ten sposób najważniejszy potencjał zawsze dostępnej reszty ludzkiej energii, pomysłowości, szczątkowych zasobów i kompetencji, które połączone w zbiorowość i chęć rozwoju są zawsze dostępną podstawą do poprawy sytuacji całej społeczności.”

ALKOHOLIZM

„Rodziny z problemem alkoholowym to rodziny, w których choć jedna osoba zażywa alkohol w sposób, który przynosi szkodę pozostałym jej członkom. Osoba taka dostarcza swoim bliskim specyficznych problemów życiowych, finansowych i emocjonalnych. Osoby z problemem alkoholowym stanowią jedną z najpoważniejszych grup dysfunkcyjnych objętych pomocą społeczną. Praca z osobami nadużywającymi alkoholu jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. W chwili obecnej najbardziej niepokojące jest zjawisko związane z obniżaniem się wieku pierwszego kontaktu z alkoholem. Zdecydowany wpływ na taki stan rzeczy mają: łatwa dostępność alkoholu – zwłaszcza piwa, przyzwolenie społeczne oraz zaniedbania ze strony rodziców. Skala zjawiska nadużywania alkoholu w gminie Żychlin jest duża i bardzo uciążliwa. Przedstawiciele lokalnej społeczności twierdzą, że problem alkoholizmu należy do głównych problemów społecznych w gminie. (...) Niestety obserwuje się również wzrost spożycia alkoholu wśród młodzieży. W gminie funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w której działają przedstawiciele instytucji społecznych. Finansuje ona działalność Punktu Konsultacyjnego, prowadzi profilaktykę i edukację przeciw uzależnieniom, wspomaga działanie instytucji społecznych i innych organizacji działających w obszarze uzależnień.”

DYSFUNKCYJNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA W RODZINACH UZALEŻNIONYCH, NIEPEŁNYCH LUB WIELODZIETNYCH

„Zaburzona struktura rodziny ujemnie wpływa na sytuację dziecka i de-faworyzuje edukacyjnie, społecznie a później ekonomicznie. Rodziny mające trudności opiekuńczo-wychowawcze w większości przypadków mają również inne dysfunkcje, takie jak:

- niepełnosprawność umysłowa rodziców,
- uzależnienie,
- występowanie przemocy domowej,

- problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych,
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- problemy wychowawcze dzieci występujące w domu i w szkole.

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania. Rodziny te często korzystają z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Gminy Żychlin objawia się głównie w rodzinach, gdzie występuje jakaś dysfunkcja związana np.: z nadużywaniem alkoholu przez członka rodziny. (...) Klientami Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żychlinie są również rodziny całkowicie pozbawione dochodów.”

BEZROBOCIE

Zagadnienie to zostało szerzej opisano w kolejnym rozdziale.

UBÓSTWO

„Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, edukację. Ubóstwo jest obecnie jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiające się dysproporcje w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne, np.:

- zmniejszenie popytu na towary, chłonności rynku i zahamowania rozwoju gospodarczego,
- utrudnienie lub uniemożliwienie korzystania z szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia,
- wzrost przestępczości (przestępstwa przeciw mieniu) i patologii społecznych (narkomania, bezdomność).

Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. (...) W większości przypadków z terenu gminy Żychlin przyczyną ubóstwa jest bezrobocie lub niezaradność życiowa. Duża liczba rodzin utrzymuje się z gospodarstwa rolnego, które nie osiąga wystarczających dochodów. (...). Wśród osób ubogich są również osoby samotne lub starsze. Kierownik OPS zauważa fakt „dziedziczenia” ubóstwa – wynikające często z braku możliwości lub motywacji do poprawy swojego losu lub po prostu z przyzwyczajenia do sięgania po pomoc państwa.”

PROBLEMY LUDZI STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Przy powszechnym zjawisku występowania procesu starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba

osób całkowicie samotnych. (...) Osoby starsze stanowią znaczną część ludności Gminy Żychlin (...). W przyszłości zjawisko starzenia się społeczeństwa w gminie będzie się pogłębiać, z powodu migracji młodzieży do miast i emigracji za granicę. W najtrudniejszej sytuacji są osoby starsze samotne, chore lub zniepełniające, które wymagają opieki (również całodobowej). Z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oferowane są świadczenia finansowe lub pomoc w formie usług opiekuńczych. Według kierownika MGOPS i organizacji pozarządowych, które podczas konsultacji dokumentu zabrały głos, w Gminie brakuje domu dziennego pobytu lub innego domu samopomocy oraz usług wolontariatu. Na dzień dzisiejszy brak jest wsparcia procesu tworzenia form instytucjonalnych wspomagających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Gmina wzorowo identyfikuje najbardziej potrzebujących i kieruje ich do stacjonarnych domów opieki na terenie powiatu, ponosząc jednak znaczny koszt takiej całodobowej, profesjonalnej opieki. (...) Brakuje inicjatyw uczenia się przez całe życie, rehabilitacji ruchowej, integracji z resztą społeczności, przestrzeni i okazji do organizowania samopomocy i wyłaniania nowych liderów zmian w tym zakresie. Brak też w Żychlinie przygotowania do wzrostu zadań z zakresu pomocy społecznej i profilaktycznej opieki lekarskiej na rzecz seniorów.”

PODSUMOWANIE

Grupami osób wymagającymi wsparcia w Gminie Żychlin są przede wszystkim osoby ubogie. Znacznym problemem jest alkoholizm, który może prowadzić do wielu dysfunkcji życia rodzinnego oraz uniemożliwia prowadzenie zwyczajowo przyjętego trybu życia osobie uzależnionej. Wsparcia wymagają także osoby bezrobotne, albowiem brak zatrudnienia, a w związku z tym brak źródła utrzymania osoby bezrobotnej i jej rodziny, może prowadzić m.in. do ubóstwa, alkoholizmu, zaniedbania rodziny, problemów wychowawczych oraz dziedziczenia negatywnych wzorców przez dzieci. Wsparcia wymagają również osoby starsze, których – jak wskazano w diagnozie powyżej – jest na obszarze Gminy coraz więcej.

3.3.6. Rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy na danym obszarze jest ściśle powiązana z rozwojem społeczno-gospodarczym tego terenu. Posiadanie zatrudnienia determinuje jakość i poziom życia ludności, wpływa na poziom satysfakcji oraz ocenę miejsca, w którym żyją. Z drugiej jednak strony jest ściśle uzależnione od wykształcenia danej osoby, jej kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, a także ilości i struktury dostępnych miejsc pracy.

Dane statystyczne GUS przedstawiają liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie i Mieście Żychlin łącznie, nie są prowadzone oddzielne statystyki dla miasta Żychlin oraz obszaru wiejskiego Gminy. Przedstawione poniżej dane dla lat 2003 – 2015 wskazują, że liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Żychlin była najwyższa w 2003 roku i od tego czasu malała do roku 2008. W 2009 roku nastąpił dość gwałtowny wzrost liczby zarejestrowanych osób i od tego momentu ulega wahaniom, utrzymując się jednak na podobnym poziomie. Co roku zarejestrowanych było więcej kobiet.

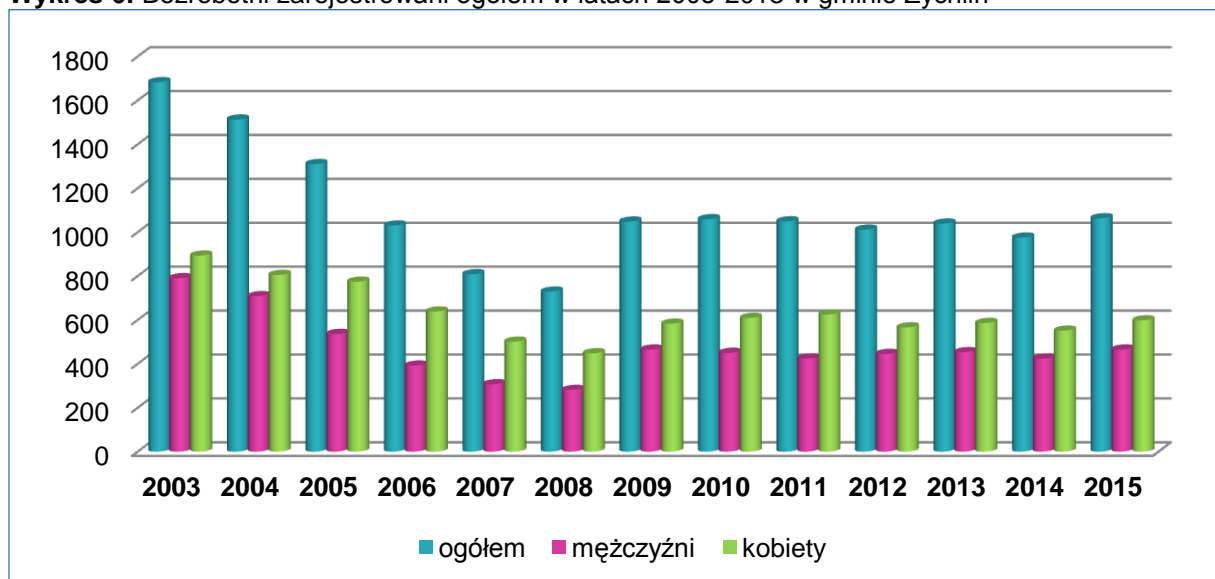
Tabela 25: Osoby bezrobotne zarejestrowane wg płci w latach 2003-2015 w gminie Żychlin

	rok	ogółem	mężczyźni	kobiety
dane GUS	2003	1683	790	893
	2004	1513	708	805
	2005	1310	536	774
	2006	1030	392	638
	2007	808	307	501
	2008	729	281	448
	2009	1048	465	583
	2010	1059	450	609
	2011	1049	424	625
	2012	1011	445	566
2013	1039	453	586	
dane PUP	2014	975	424	551
	2015	1063	465	598

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie, www.pupkutno.com.pl

Zależności te obrazuje poniższy wykres.

Wykres 6: Bezrobotni zarejestrowani ogółem w latach 2003-2013 w gminie Żychlin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Wartości stopy bezrobocia rejestrowanego w powiecie kutnowskim oraz w województwie łódzkim kształtują się podobnie jak liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych gminy Żychlin, widoczna jest tendencja malejąca do 2008 roku, a następnie wzrost. Warto zauważyć, że w 2014 roku stopa bezrobocia zmniejszyła się w stosunku do tej dla roku 2013.

Tabela 26: Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2003-2013 na terenie powiatu kutnowskiego oraz województwa łódzkiego [%]

rok	województwo łódzkie	powiat kutnowski
2004	19,5	26,5
2005	17,9	23,5
2006	14,7	19,2
2007	11,2	16,4
2008	9,2	13,9
2009	11,9	17,4
2010	12,2	17,4
2011	12,9	17,3
2012	14,0	17,6
2013	14,1	17,8
2014	11,9	15,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie nie udostępnia niestety na swojej stronie internetowej szczegółowych statystyk dotyczących sytuacji osób bezrobotnych w każdej z gmin Powiatu oddzielnie. Począwszy od 2009 roku w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest wyższy od tego odnotowanego w powiecie kutnowskim oraz w województwie łódzkim. Wynika z tego, że sytuacja osób bezrobotnych z Gminy na rynku pracy jest gorsza niż przeciętnie na lokalnym, ale również wojewódzkim rynku pracy.

Tabela 27: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2003-2013 na terenie gminy Żychlin, powiecie kutnowskim oraz województwie łódzkim [%]

rok	województwo łódzkie	powiat kutnowski	gmina Żychlin
2003	14,2	19,8	20,5
2004	13,3	19,0	18,3
2005	12,1	16,2	15,8
2006	9,8	13,2	12,5
2007	7,5	11,2	9,8
2008	6,1	9,3	9,0
2009	7,9	11,5	13,0
2010	8,1	10,9	12,8
2011	8,6	11,2	12,9
2012	9,5	11,4	12,6
2013	9,7	11,7	13,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Dla zarysowania problemów występujących na obszarze Gminy poniżej przybliżono statystyki dotyczącego powiatowego rynku pracy.

Na obszarze powiatu kutnowskiego znaczny odsetek osób bezrobotnych stanowią te pozostające bez pracy dłużej niż rok. W 2014 roku grupa ta stanowiła około 48% osób bezrobotnych ogółem. To znaczny odsetek, w szczególności, że wraz z upływem czasu, ludzie przyzwyczajają się do sytuacji w jakiej są i coraz trudniej jest im dostosować się do zmian, coraz mniej wierzą, że coś może się zmienić, a niektórzy niestety pozostają bezrobotni z własnego wyboru, od czasu do czasu wykonując pracę dorywczą, najczęściej w szarej strefie. Udział osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok w ostatnich latach niestety wzrasta, co wiąże się z licznymi problemami. W 2014 roku osoby te stanowiły aż 7,5% ludności aktywnej zawodowo w Powiecie. Niepokoi również, że ponad połowa zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku 55-64 lata pozostaje bez pracy dłużej niż rok. Niestety wraz ze wzrastającym wiekiem coraz trudniej będzie tym osobom znaleźć zatrudnienie.

Tabela 28: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kutnowskim pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok

	ogółem	ogółem w % bezrobotnych ogółem	w % ludności aktywnej zawodowo	bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem
2006	4657	53,2	10,2	-
2007	3395	46,1	7,6	-
2008	2152	35,3	4,9	53,8
2009	2146	28,4	4,8	37,0
2010	2417	33,5	5,6	46,9
2011	2849	39,0	6,8	45,2
2012	2948	40,2	7,0	47,4
2013	2923	39,1	7,0	45,0
2014	3065	47,7	7,5	52,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rozpatrując bezrobocie wg czasu pozostawania bez pracy, widoczny jest problem długotrwałego bezrobocia. To w grupie osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy zarejestrowano najwyższą liczbę osób (1766), którą dodatkowo zasila liczna grupa zarejestrowanych od 12 do 24 miesięcy (691 osób).

W ogóle zarejestrowanych osób dominują kobiety, przewaga bezrobotnych mężczyzn odnotowana została tylko w grupie pozostającej bez zatrudnienia w okresie 3 miesiące i mniej. Należy w tym miejscu zauważyć, że mężczyznom nadal łatwiej jest znaleźć pracę. Związane jest to zarówno z pełnioną przez nich rolą w rodzinie, ale również z charakterem wykonywanej pracy. Mężczyźni szybciej znajdują zatrudnienie np. na budowie czy w gospodarstwie rolnym.

Tabela 29: Bezrobotni zarejestrowani w powiecie kutnowskim wg czasu pozostawania bez pracy i płci w 2014 roku (osoby)

	ogółem	3 miesiące i mniej	3 - 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	powyżej 12 miesięcy	12 - 24 miesięcy	powyżej 24 miesięcy
ogółem	6427	1510	835	1017	3065	1299	1766
mężczyźni	2956	814	396	498	1248	608	640
kobiety	3471	696	439	519	1817	691	1126

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poziom wykształcenia jest jednym z kluczowych czynników wpływających na posiadanie pracy oraz jej charakter. Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie kutnowskim dominują te, które zakończyły proces kształcenia się na etapie gimnazjalnym i poniżej, a następnie zasadniczym zawodowym (brak jest danych co do liczby osób posiadających wykształcenie podstawowe i bez wykształcenia). Kolejną pod względem liczebności grupę stanowią osoby z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, następnie średnim ogólnokształcącym, najmniej jest zaś tych, które uzyskały wykształcenie wyższe. Według podziału na płeć zarejestrowani mężczyźni stanowią większość w dwóch najbardziej licznych grupach, czyli poziomie gimnazjalnym i poniżej oraz poziomie zasadniczym zawodowym.

Tabela 30: Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci w powiecie kutnowskim w 2014 roku

	ogółem	wyższe	policealne, średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
ogółem	6427	574	1210	711	1709	2223
mężczyźni	2956	163	395	222	939	1237
kobiety	3471	411	815	489	770	986

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej zaprezentowano dane statystyczne dotyczące wpływu długości stażu pracy na okres pozostawania bezrobotnym. Analiza danych pozwala stwierdzić, że wraz z wydłużeniem się stażu pracy zmniejsza się liczba zarejestrowanych osób, co potwierdza logiczną analizę tego stanu rzeczy. Osoba posiadająca dłuższy staż pracy jest na ogół osobą bardziej doświadczoną i wiarygodną dla pracodawcy.

Tabela 31: Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy i płci w powiecie kutnowskim w 2014 roku (w latach)

	ogółem	bez stażu pracy	1 rok i mniej	1 - 5	5 - 10	10 - 20	20 - 30	powyżej 30
ogółem	6427	1178	1295	1460	840	900	561	193
mężczyźni	2956	447	470	710	426	440	333	130
kobiety	3471	731	825	750	414	460	228	63

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Poniżej przytoczono fragment *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żychlin na lata 2009-2015*, który bardzo dokładnie określa problemy Gminy w sferze bezrobocia:

„Bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. Skutkami bezrobocia są:

- ryzyko wykluczenia społecznego spowodowane zmianą sytuacji rodziny,
- dezintegracja rodziny – zmiana jej sytuacji emocjonalnej (osłabienie autorytetu rodziców, zakłócenie socjalizacji ról, frustracja, zmniejszenie wsparcia emocjonalnego i solidarności wewnątrzrodzinnej),
- zwiększenie możliwości wystąpienia patologii życia rodzinnego (przypadki przemocy, sięganie po alkohol i inne),
- izolacja społeczna (ograniczenie kontaktów ze znajomymi i dalszą rodziną),
- zasadnicza zmiana poziomu życia, standardu materialnego rodziny, co może powodować konieczności korzystania z pomocy społecznej.

(...)

Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe, zatrudnienie „na czarno” oraz pomoc społeczna i pomoc rodziny. Częstym zjawiskiem jest również emigracja zarobkowa (wyjazdy kilkumiesięczne). Wszystkie te zabiegi nie gwarantują stabilności finansowej i społecznej rodzin. Złą sytuację na rynku pracy na terenie gminy Żychlin pogarsza niski kapitał społeczny i roszczeniowe postawy bezrobotnych już w kolejnym pokoleniu. Ich brak zaufania do instytucji publicznych, różnego rodzaju inicjatyw aktywizujących i szkoleniowych, a przede wszystkim pogarda dla potencjalnych pracodawców ogranicza ich mobilność i szanse na znalezienie zatrudnienia tak na miejscu jak i w okolicy. W błędnym kole funkcjonuje mało skuteczny system aktywizacji zawodowej, w którym brakuje fachowych doradców wywodzących się z samego Żychlina i oferujących szersze wsparcie psychologiczne. Bez większych szans na zatrudnienie są osoby niepełnosprawne, rynek de-faworyzuje kobiety, zwłaszcza po pięćdziesiątym roku życia.”

3.4. Sfera ekonomiczna

3.4.1. Gospodarka

PODMIOTY GOSPODARCZE

W 2014 roku w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin zarejestrowano 814 podmiotów gospodarczych, przy czym większość z nich - około 75% - stanowią podmioty z obszaru Miasta Żychlin.

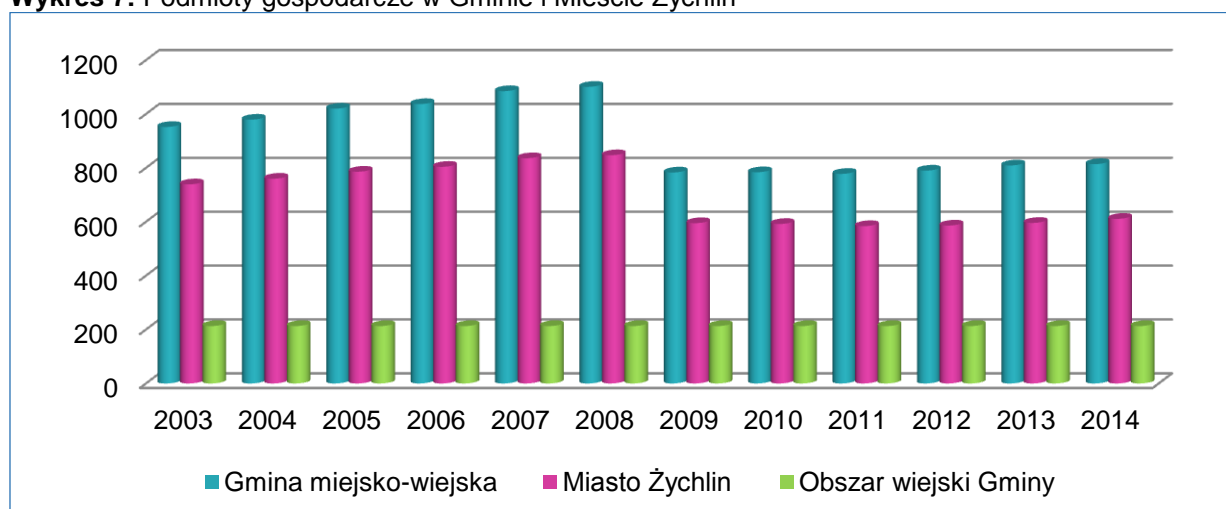
Tabela 32: Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie i Mieście Żychlin w latach 2000-2013

rok	Gmina miejsko-wiejska	Miasto Żychlin	Obszar wiejski Gminy
2003	952	739	213
2004	979	760	219
2005	1020	786	234
2006	1037	804	233
2007	1085	836	249
2008	1101	847	254
2009	783	595	188
2010	784	592	192
2011	778	584	194
2012	790	586	204
2013	809	596	213
2014	814	611	203

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów gospodarczych wzrastała od 2003 do 2008 roku, w roku 2009 liczba ta znacznie się zmniejszyła (o 318 podmiotów). Tak znaczący spadek związany był z aktualizacją danych podmiotów gospodarczych przez organ ewidencyjny. W wyniku aktualizacji duża liczba podmiotów faktycznie nie prowadzących działalności gospodarczej została wykreślona z ewidencji. Od tego momentu stopniowo wzrasta, nie odnotowuje się jednak znacznych zmian w tym zakresie. Zależności te pokazuje wykres.

Wykres 7: Podmioty gospodarcze w Gminie i Mieście Żychlin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Większość podmiotów stanowią te z sektora prywatnego (96,56%), zaś wśród nich największy odsetek stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,3%). W Gminie funkcjonują również spółki handlowe (4,6% podmiotów sektora prywatnego), stowarzyszenia i organizacje społeczne (4,2%), spółdzielnie (1,65%), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (0,76%) oraz fundacje (0,38%).

Tabela 33: Podmioty wg sektorów własnościowych w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin w 2014 roku

podmioty gospodarki narodowej ogółem	814
sektor publiczny - ogółem	28
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	24
przedsiębiorstwa państwowe	0
spółki handlowe	1
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0
sektor prywatny - ogółem	786
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	639
spółki handlowe	36
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	6
spółdzielnie	13
fundacje	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	33

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2009 – 2014 największe zmiany w zakresie liczby podmiotów gospodarczych zaszły w sekcjach:

- **K:** działalność finansowa i ubezpieczeniowa – zmniejszenie liczby podmiotów o 12 jednostek,
- **Q:** opieka zdrowotna i pomoc społeczna – zwiększenie liczby podmiotów 8 jednostek,
- **S i T:** m.in. działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego – zwiększenie liczby podmiotów o 15 jednostek.

Tabela 34: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w latach 2009-2014 w Gminie i Mieście Żychlin

Sekcja i jej nazwa	2009	2010	2011	2012	2013	2014
A: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28	27	30	27	23	26
B: górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0
C: przetwórstwo przemysłowe	65	65	66	67	70	70
D: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0	1	1	1	1
E: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2	2	2
F: budownictwo	81	80	79	79	84	84
G: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	278	281	271	269	279	281
H: transport i gospodarka magazynowa	53	47	51	51	49	50
I: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8	8	12	10	9	8
J: informacja i komunikacja	16	13	15	18	18	19

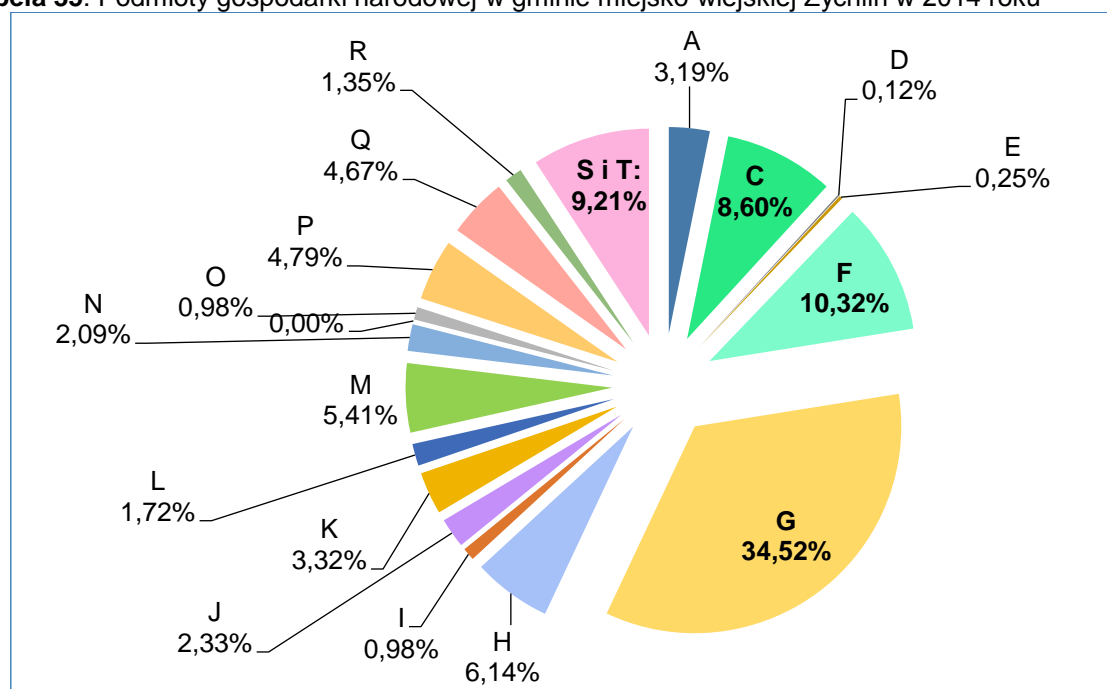
Sekcja i jej nazwa	2009	2010	2011	2012	2013	2014
K: działalność finansowa i ubezpieczeniowa	39	38	32	33	32	27
L: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12	13	13	13	14	14
M: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	42	43	39	40	41	44
N: działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	12	13	16	17	19	17
O: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	8	8	8	8
P: edukacja	34	35	32	37	38	39
Q: opieka zdrowotna i pomoc społeczna	30	34	31	35	34	38
R: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14	13	12	12	11	11
S i T: m.in. działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	60	64	68	71	77	75
U: organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
OGÓŁEM	783	784	778	790	809	814

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Najwięcej podmiotów gospodarczych funkcjonuje w ramach sekcji:

- **G:** handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 34,52% (w analizowanych latach liczba jednostek ulega zarówno zmniejszeniu jak i zwiększeniu),
- **F:** budownictwo – 10,32% (liczba podmiotów wzrasta),
- **S i T:** m.in. działalność organizacji członkowskich, naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego – 9,21% (liczba podmiotów wzrasta),
- **C:** przetwórstwo przemysłowe – 8,60% (liczba podmiotów wzrasta).

Tabela 35: Podmioty gospodarki narodowej w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Główne skupiska usług handlowych i innych codziennego zapotrzebowania stanowi: centrum miasta Żychlina, wieś Dobrzelin oraz - wsie Śleszyn i Grabów.

Jednym z dużych pracodawców na terenie miasta są Zakłady Maszyn Elektrycznych „EMIT” S.A. Jest to jeden z czołowych producentów maszyn elektrycznych oraz jeden z głównych dostawców napędów dla sektora stoczniowego, papierniczego, górniczego i elektromaszynowego. Kolejną firmą stanowiącą o strukturze gospodarki miasta jest Fabryka Transformatorów w Żychlinie, która jest wiodącym producentem transformatorów na polskim rynku. Zakład Narzędziowy NARMOD Sp. z o.o. jest producentem oprzyrządowania dla przemysłu elektromaszynowego i nie tylko.

Drugą ważną gałęzią przemysłu w Żychlinie jest przemysł spożywczy. Wśród zakładów należy wymienić, zakład przetwórstwa czekolady Union Chocolate Sp. z o.o. oraz Cukrownię KSC Oddział w Dobrzelinie.

Choć w Gminie dominuje rolnictwo nie brak jest również podmiotów prowadzących działalność w sektorze usług, produkcji czy przetwórstwa rolno-spożywczego. Najbardziej znane z nich to:

- Zakład Maszyn Elektrycznych EMIT S.A. w Żychlinie – produkcja maszyn elektrycznych;
- Fabryka Transformatorów w Żychlinie – produkcja transformatorów;
- MICEL Sp. z o.o. w Żychlinie – produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych;
- DiMa Sp. z o.o. w Żychlinie – obróbka metali;
- „UNION CHOCOLATE” Sp. z o.o. w Żychlinie – produkcja czekolady i kuwertyry czekoladowej;
- Cargill Polska Sp. z o.o. Wytwórnia Pasz w Dobrzelinie;
- Zakład Narzędziowy „NARMOD” Sp. z o.o. w Żychlinie;
- Szkołka Drzew i Krzewów „Ważyńscy” w Śleszynie – produkcja sadzonek drzew i krzewów;
- PPHU DUET w Dobrzelinie – produkcja bielizny,
- Okovita Wytwórnia Alkoholi Tradycyjnych – Wytwórnia w Śleszynie.

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest poziom aktywizacji gospodarczej liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

W tabeli poniżej przedstawiono poziom aktywizacji gospodarczej w wybranych gminach miejsko-wiejskich województwa łódzkiego. Tylko w trzech gminach wartość wskaźnika w 2013 roku przewyższała tę z 2006 roku. Na ogół zmiany te w analizowanym okresie nie są znaczne. W gminie Żychlin do 2008 roku notowano wzrost poziomu, w 2009 roku zmniejszył się on o 243 punkty, w 2010 roku ponownie odnotowano zmniejszenie jego wartości, a w kolejnych latach stopniowy wzrost.

Tabela 36: Poziom aktywizacji gospodarczej na przykładzie wybranych gmin miejsko-wiejskich w województwie łódzkim, stan na 31XII

gminy miejsko-wiejskie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sulejów	758	682	681	690	739	739	762	768
Łask	974	973	979	970	1015	980	987	1005
Poddębice	1010	1037	1030	849	896	878	929	957
Błaszki	555	562	548	481	508	514	517	523
Wieruszów	1111	1118	1136	1059	1069	1061	1098	1114
Krośniewice	565	573	587	531	550	544	538	533
Żychlin	799	845	865	622	613	613	627	645

Źródło: Opracowanie własne

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczamy jako procentową zmianę ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAi powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2004 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAi bardzo często jest większy niż 4% a gminach wiejsko – miejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej a indeksem PEAi. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAi obrazuje aktualną dynamikę.

Tabela 37: Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze dla 2013 roku

gminy miejsko-wiejskie	Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach	
	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAi
Sulejów	59	3,86
Łask	- 64	- 1,04
Poddębice	97	6,82
Błaszki	16	2,8
Wieruszów	57	4,16
Krośniewice	- 25	- 3,13
Żychlin	25	5,73

Źródło: Opracowanie własne

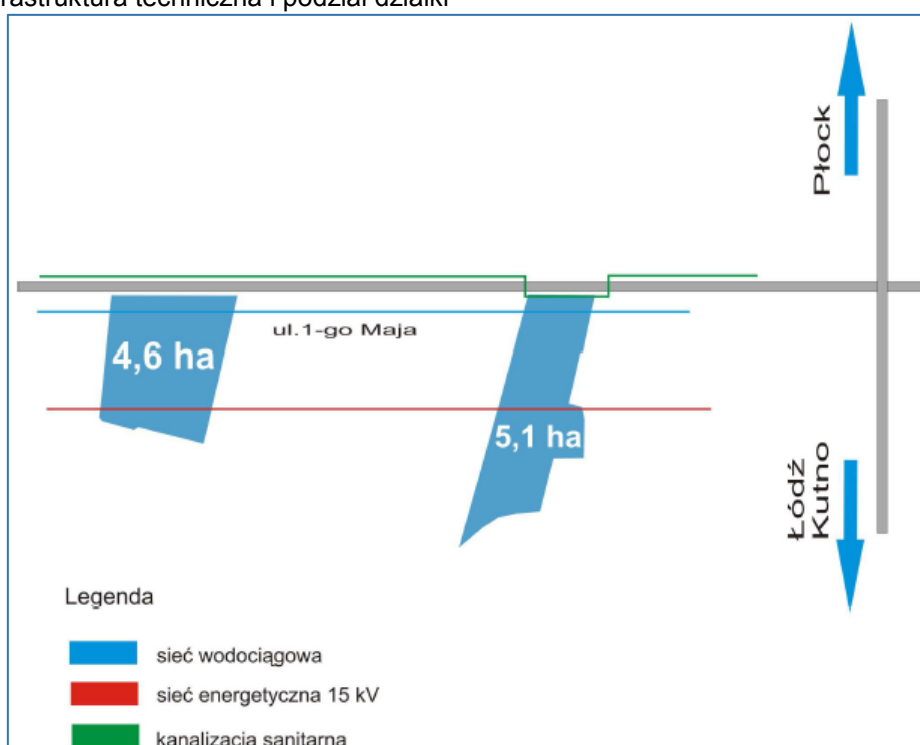
Przyrost procentowy PEAi w gminach Łask oraz Krośniewice był dla 2013 roku ujemny. W pozostałych gminach odnotowano wartości dodatnie, najwyższą w gminie Poddębice (6,82%), a następnie w gminie Żychlin (5,73%). Wartość powyżej 4% odnotowano również w gminie Wieruszów. Można zatem tu mówić o pomyślnej koniunkturze.

PODSTREFA ŻYCHLIN

Na obszarze gminy Żychlin funkcjonuje Podstrefa Żychlin, która jest jedną z 45 podstref należących do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Powstała ona w 2009 roku i obejmuje swoją powierzchnią łącznie ponad 14 ha. Jest to wyodrębniony obszar na terenie Miasta, gdzie przedsiębiorcy mogą rozpocząć działalność na preferencyjnych warunkach i korzystać z pomocy publicznej. W ramach Podstrefy Żychlin funkcjonują dwa obszary: teren inwestycyjny Żychlin 1-go Maja oraz Żychlin Dobrzelin.

Teren Żychlin 1-go Maja obejmuje powierzchnię 4,6576 ha i 5,1057 ha. Prowadzi do niego droga powiatowa nr 2123E, droga krajowa nr 92 znajduje się w odległości 5km, zaś dworzec kolejowy w odległości 5km.

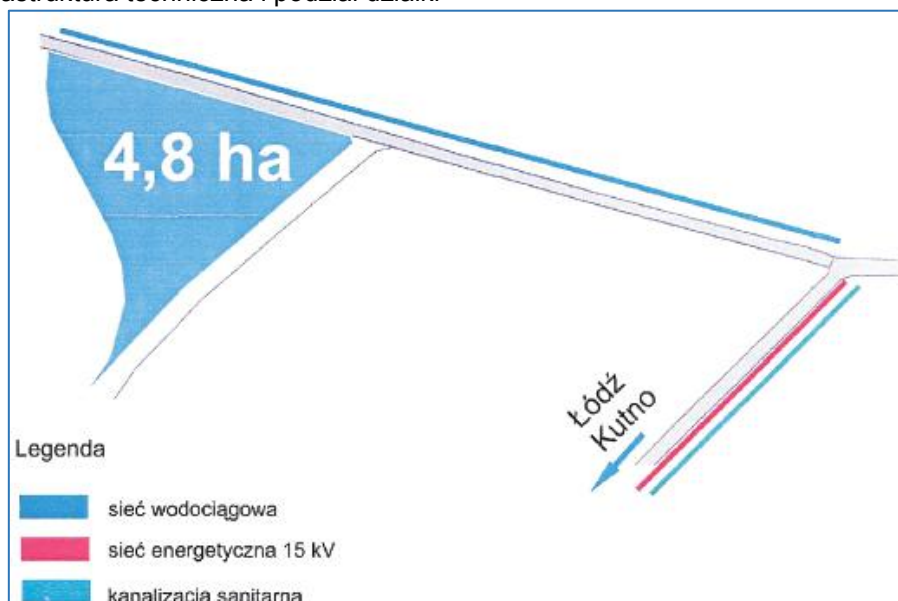
Mapa 8: Infrastruktura techniczna i podział działki

Źródło: „Informacja o terenie inwestycyjnym Żychlin 1-go Maja”, Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, styczeń 2013

Teren Żychlin Dobrzelin położony jest przy ulicy Kasztanowej, obejmuje powierzchnię 4,84 ha. Prowadzi do niego droga powiatowa nr 2110E, droga krajowa nr 92 położona jest w odległości 3 km, odległość od dworca kolejowego wynosi 5 km.

Mapa 9: Infrastruktura techniczna i podział działki

Źródło: „Informacja o terenie inwestycyjnym Żychlin Dobrzelin”, Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, maj 2012

ROLNICTWO

Większość powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Żychlin stanowią obszary wiejskie, zajmując 88,7% jej obszaru. GUS podaje (dane z Powszechnego Spisu Rolnego 2010), iż w gminie i mieście Żychlin funkcjonowały w tym czasie 754 gospodarstwa domowe (brak oddzielnych informacji dla części miejskiej i części wiejskiej gmin miejsko-wiejskiej). Większość z nich czerpała dochody z działalności rolniczej (90,32%), kolejnym źródłem dochodu była praca najemna (dla 41,25%) oraz emerytura i renta (34,75%). Mniejszy odsetek gospodarstw (9,68%) uzyskiwał dochody z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą, zaś 7,29% gospodarstw prowadziło pozarolniczą działalność gospodarczą.

Tabela 38: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin

ogółem	754	100%
z dochodem z działalności rolniczej	681	90,32%
z dochodem z emerytury i renty	262	34,75%
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	55	7,29%
z dochodem z pracy najemnej	311	41,25%
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	73	9,68%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

Wszystkie gospodarstwa rolne w Gminie są gospodarstwami indywidualnymi. Według podziału na pięć grup obszarowych, najwięcej z nich (268, czyli 35,54%) zajmuje powierzchnię do 1 ha włącznie. 25,86% gospodarstw osiąga powierzchnię od 1 do 5 ha, 14,85% - 15 ha i więcej, 14,59% od 5 do 10 ha, natomiast 9,15% to gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha.

Tabela 39: Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin

	gospodarstwa rolne	
	gospodarstwa ogółem	gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą ³³
ogółem	754	681
do 1 ha włącznie	268	197
1 - 5 ha	195	193
5 - 10 ha	110	110
10 -15 ha	69	69
15 ha i więcej	112	112

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

Działalność rolniczą prowadzi 681 gospodarstw, czyli 90,32% ogółu. W zasadzie we wszystkich gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha prowadzona jest działalność rolnicza. Czym większa powierzchnia gospodarstwa tym większa opłacalność oraz efektywność prowadzonej działalności.

Wśród upraw dominują w gminnych gospodarstwach zboża, a następnie ziemniaki, uprawy przemysłowe, warzywa gruntowe, buraki cukrowe oraz rzepak.

Tabela 40: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin

ogółem	571
zboża razem ³⁴	498
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	490
ziemniaki	191
uprawy przemysłowe ³⁵	138
buraki cukrowe	86
rzepak i rzepik razem	78
warzywa gruntowe	126

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

³³ Do działalności rolniczej zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin oraz chowem i hodowlą zwierząt, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych, chów i hodowlę zwierząt w gospodarstwie (bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt łownych utrzymywanych na rzeź), pszczół oraz działalność polegającą na utrzymaniu gruntów rolnych już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych według zasad dobrej kultury rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

³⁴ Do grupy "zboż ogółem" zalicza się powierzchnię uprawy zbóż podstawowych (pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto) z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno i pozostałymi uprawami zbożowymi (gryka, proso itp.).

³⁵ Do grupy "przemysłowych" zaliczono powierzchnię buraków cukrowych, rzepaku i rzepiku, lnu i konopi oraz tytoniu. Nie zalicza się tu maku, słonecznika, chmielu, ziół leczniczych, wikliny i innych przemysłowych. Uprawy te w niniejszej publikacji zaliczono do grupy "pozostałe uprawy".

W największej liczbie gospodarstw hodowany jest drób, przy czym dominuje drób kurzy. Prowadzona jest również hodowla bydła, trzody chlewnej i tylko w kilku gospodarstwach – konie. Pod względem ilości zwierząt również dominuje drób, następnie trzoda chlewna i bydło. Niewiele jest koni.

Tabela 41: Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób) w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin

	liczba gospodarstw	zwierzęta gospodarskie
bydło razem	184	3781
bydło krowy	163	1953
trzoda chlewna razem	122	4783
trzoda chlewna lochy	104	448
konie	4	9
drób ogółem razem	237	7926
drób ogółem drób kurzy	228	5326

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010 – wg siedziby gospodarstwa

3.4.2. Turystyka

Gmina Żychlin nie posiada znaczącego potencjału dla rozwoju usług turystycznych. Infrastruktura turystyczna Miasta (baza hotelowa, noclegowa i gastronomiczna) nie jest wystarczająco rozwinięta. Rozpowszechnianiu funkcji turystycznej nie sprzyjają warunki naturalne, w tym niska lesistość oraz brak znaczących zbiorników wody stojącej. Brakuje tu szlaków pieszych, rowerowych, nie ma możliwości organizowania np. spływów kajakowych, czy wędkowania. Brakuje w Gminie gospodarstw agroturystycznych, które mogłyby zachęcić odwiedzających do skosztowania lokalnych specjałów, a także zapoznania się z tutejszymi obyczajami i poznaniem uroków życia codziennego.

Gmina wdraża inwestycje mające na celu zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej, ale również przywrócenie dawnej świetności i podniesienie walorów krajobrazowych tutejszych terenów. W tym celu porządkowana jest m.in. zieleń miejska, rewitalizacji poddano zaś Starówkę Miejską - Plac 29-go Listopada w Żychlinie.

Zgodnie z planami Biura Planowania Przestrzennego Województwa łódzkiego w Łodzi, Gmina Żychlin powinna wziąć czynny udział w tworzeniu szlaków kulturowych:

- Szlak Ksiąząt Mazowieckich - wraz z gminą Bedno z powiatu kutnowskiego,
- Szlak Zamków - wraz z miastem i gminą Kutno, gminą Oporów oraz gminą Bedno z powiatu kutnowskiego).

Rozwojowi turystyki sprzyjają z pewnością występujące na obszarze Gminy ciekawe obiekty. Wśród najważniejszych wymienia się:

- Kościół P.W. Św. Piotra i Pawła – Pl. Jana Pawła II, Żychlin – 1782r.;
- Dzwonnica kościelna – Pl. Jana Pawła II, Żychlin – I poł. XIX w.;
- Dom z oficynami – Pl. Jana Pawła II 17, Żychlin – koniec XIX, pocz. XX w.;
- Synagoga ul. Kilińskiego, Żychlin – 1890r.;
- Dwór – Dobrzelin I poł. XIX w.;
- Dwór – ul. Kasztanowa 27, Śleszyn – pocz. XIX w.;
- Kościół P.W. Św. Aleksandra – Śleszyn – I poł. XIX w.;
- Dwór z parkiem o pow. 2,5 ha – Śleszynek – pocz. XX w.;
- Park o pow. 8,7 ha – Śleszynek – pocz. XX w.;
- Zespół dworski: dwór, kaplica dworska, spichlerz, pocz. XX w., park pocz. XIX w. – Zarębów.

3.5. Analiza SWOT

Analiza SWOT służy określeniu najbardziej optymalnych kierunków rozwoju danego obszaru w oparciu o wskazanie następujących czynników:

S (strengths) – mocne strony, jako czynniki wewnętrzne; atut, zaleta, przewaga;

W (weakness) – słabe strony, jako czynniki wewnętrzne; bariera, wada, słabość;

O (opportunities) – szanse - czynniki zewnętrzne, mogące mieć pozytywny wpływ na jednostkę;

T (threats) – zagrożenia - czynniki zewnętrzne, mogące mieć negatywny wpływ na jednostkę.

Poniżej określono czynniki w podziale na następujące obszary aktywności:

- Społeczeństwo, sytuacja społeczna;
- Środowisko przyrodnicze;
- Turystyka, sport, rekreacja;
- Przedsiębiorczość i rolnictwo;
- Infrastruktura techniczna;
- Edukacja i społeczeństwo informacyjne;
- Pomoc społeczna i ochrona zdrowia;

oraz wskazano szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy.

SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY

- Korzystne położenie względem ważniejszych ciągów komunikacyjnych;
- Możliwość podróżowania środkami komunikacji zbiorowej PKS oraz ZKM;
- Stosunkowo bliskie położenie względem Kutna;
- Wzrasta świadomość na temat konieczności kształcenia się, zdobywania doświadczenia;
- Wprowadzenie lokalnego konkursu PULS ŻYCHLINA;
- Dobrze rozbudowana sieć dróg;
- Stosunkowo dobre warunki mieszkaniowe;

SŁABE STRONY

- Dostęp do węzłów kolejowych poza obszarem Gminy;
- Znaczne oddalenie od miasta wojewódzkiego Łodzi;
- Zmniejszająca się liczba ludności (ujemny przyrost naturalny, emigracja mieszkańców (w szczególności niekorzystna emigracja ludzi młodych, wykształconych, stanowiących potencjał dla rozwoju obszaru);
- Wzrasta liczba osób starszych;
- Koniczne jest prowadzenie modernizacji/remontów budynków mieszkalnych;
- Utrzymujące się bezrobocie;

- Problem ubóstwa i uzależnienia od pomocy społecznej;
- Niechęć do podejmowania ryzyka, zmiany sposobu życia;
- Problem długotrwałego bezrobocia;
- Występowanie w rodzinach patologii;
- Ponoszenie znacznej ilości wydatków na pomoc społeczną;
- Zbyt mała liczba miejsc, w których mogłaby się spotykać młodzież;
- Zbyt mała integracja mieszkańców;

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

MOCNE STRONY

- Dobre warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa;
- Występowanie uporządkowanej zieleni miejskiej;
- Występowanie pomników przyrody oraz cennego obszaru chronionego krajobrazu i obszaru Natura 2000;
- Prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców;
- Funkcjonowanie programu mającego na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy Żychlin;

SŁABE STRONY

- Zanieczyszczenie istniejących cieków wodnych, brak większych zbiorników powierzchniowych;
- Niewielka lesistość obszaru;
- Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, którego źródłem są gospodarstwa domowa, transport, ale również funkcjonujące w Gminie zakłady;
- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa;
- Brak urozmaicenia krajobrazu przyrodniczego;
- Słabe wykorzystanie surowców wtórnych;

TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA

MOCNE STRONY

- Funkcjonowanie Żychlińskiego Domu Kultury, dostęp do bibliotek;
- Funkcjonowanie stowarzyszeń, klubów sportowych;
- Dostęp do boisk;
- Występowanie zabytków;
- Istnienie Stadionu Miejskiego w Żychlinie;

SŁABE STRONY

- Zanieczyszczenie istniejących cieków wodnych, brak większych zbiorników powierzchniowych;

- Brak bazy noclegowej i turystycznej;
- Niewielka lesistość obszaru;
- Uboga baza turystyczna;
- Niesprzyjająca struktura środowiska przyrodniczego (m.in. niska lesistość, brak znaczących zbiorników wody stojącej, czystych rzek);
- Niewystarczająca liczba miejsc rozrywki;
- Praktycznie brak promocji turystycznej Gminy;
- Mała liczba turystów;

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO

MOCNE STRONY

- Stopniowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych;
- Rozwój przetwórstwa przemysłowego;
- Występowanie raczej pomyślnej koniunktury dla rozwoju gospodarczego Gminy Żychlin;
- Funkcjonowanie Podstrefy Żychlin będącej częścią Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
- Bardzo wysoki odsetek gospodarstw utrzymujących się z działalności rolniczej;
- Znaczny udział gospodarstw o większej powierzchni, które mogą być bardziej efektywne;
- Dobre warunki dla rozwoju przemysłu przetwórczego na bazie rodzimych produktów rolnych;

SŁABE STRONY

- Obszary chronione niosą ograniczenia w rozwoju działalności gospodarczej (działalność musi charakteryzować się brakiem znaczącego negatywnego wpływu na siedliska przyrodnicze oraz gatunki zwierząt i roślin, do ochrony których obszary te zostały wyznaczone);
- Niedostateczne uzbrojenie terenu w infrastrukturę techniczną;
- Brak dywersyfikacji działalności rolniczej;
- Niska innowacyjność;
- Brak alternatyw w aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej poza rolnictwem;
- Zbyt mała ilość osób o wykształceniu rolniczym i technicznym;
- Niska aktywność gospodarcza terenów wiejskich;
- Niskie kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych - trudności w dostosowaniu się do potrzeb lokalnego rynku pracy;
- Niekorzystna struktura gospodarstw rolnych i ich niedoinwestowanie techniczne;

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

MOCNE STRONY

- Dobrze rozbudowana sieć dróg;
- Możliwość rozbudowy infrastruktury energetycznej;
- Bardzo dobre zwodociągowanie obszaru;

- Występowanie oczyszczalni przydomowych oraz plany dotyczące zwiększenia ich ilości;
- Dobry dostęp do sieci telefonicznej;
- Podjęcie działań prowadzących do o zgazyfikowania obszaru;

SŁABE STRONY

- Drogi i ciągi piesze wymagają modernizacji, potrzebne są parkingi;
- Brak dostępu do gazu z sieci;
- Niski poziom skanalizowania obszaru wiejskiego Gminy;
- Zbyt mała ilość przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Niski stopień wykorzystania energetyki odnawialnej;
- Brak podłączenia większej ilości budynków do sieci ciepłowniczej;

EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

MOCNE STRONY

- Dobry dostęp do placówek oświaty, w tym również możliwość kształcenia się na poziomie ponadgimnazjalnym ogólnym,
- Zwiększający się odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym;
- Zmniejszająca się liczba uczniów w szkołach daje możliwość bardziej efektywnego nauczania i zwrócenia uwagi na potrzeby edukacyjne danej osoby;
- Organizowanie zajęć dla młodzieży, imprez kulturalnych i spotkań, które mają na celu m.in. zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- Dostęp do bibliotek;

SŁABE STRONY

- Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców;
- Szerzenie się patologii wśród młodzieży – alkoholizm, nikotynizm;
- Brak funkcjonowania placówek ponadgimnazjalnych o profilu zawodowym adekwatnym do potrzeb rynku pracy.

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

MOCNE STRONY

- Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej;
- Dostęp do aptek;
- Realizacja programów kreujących politykę prozdrowotną;
- Dobrze funkcjonujący Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Znajomość potrzeb i problemów mieszkańców;

SŁABE STRONY

- Zwiększający się problem alkoholizmu;
- Występowanie rodzin dysfunkcyjnych, problemy w wychowywaniu dzieci;

- Silne uzależnienie od pomocy społecznej, przyzwyczajenie się do otrzymania wsparcia finansowego, niechęć do podejmowania zmian;
- Problem ubóstwa oraz dziedziczenia negatywnych postaw przez dzieci i młodzież;
- Zwiększająca się liczba osób starszych, często uzależnionych od pomocy innych osób, w tym także opieki społecznej;
- Wysoki poziom bezrobocia;
- Mało skuteczny system aktywizacji zawodowej;
- Brak domu opieki dla ludzi starszych, którzy nie potrafią już o siebie zadbać;

SZANSE

- Dobre połączenie z głównymi ciągami komunikacyjnymi;
- Nowa pula środków finansowych dostępnych w ramach funduszy europejskich;
- Utrzymujący się w Polsce wzrost gospodarczy;
- Łatwiejszy dostęp do kredytów na rozwój działalności gospodarczej;
- Łatwiejszy dostęp do edukacji poprzez Internet;
- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz budowa sieci gazowej;
- Modernizacja dróg;
- Budowa ścieżek rowerowych;
- Reforma oświaty i służby zdrowia;
- Wprowadzanie i promowanie w szkołach średnich postaw przedsiębiorczości;
- Bliskość lotniska w Łodzi;
- Pozyskiwanie środków na prowadzenie szkoleń i zajęć doszkalających młodzież i dorosłych;
- Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy;
- Prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców;
- Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla poruszania się osób niepełnosprawnych;
- Współpraca z gminami sąsiednimi w zakresie zadań publicznych;

ZAGROŻENIA

- Niestabilna sytuacja polityczna na wschodzie Europy, ale także w Polsce;
- Zmniejszające się zasoby naturalne, a co za tym idzie coraz bardziej restrykcyjna polityka Unii Europejskiej;
- Wygaśnięcie w 2020 roku dostępu do funduszy unijnych, a co z tym związane - dużo trudniejsza realizacja jakichkolwiek inwestycji;
- Globalizacja niosąca za sobą ujednoczenie;
- Migracje wykwalifikowanych pracowników do większych ośrodków miejskich;
- Brak kapitału skłonnego do inwestowania na terenach wiejskich;

- Brak środków finansowych na rozwój przedsiębiorstw;
- Skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych udzielających wsparcia finansowego;
- Duża konkurencja pośród gmin ubiegających się o wsparcie finansowe;
- Niska opłacalność produkcji rolnej;
- Konkurencyjność produktów rolnych importowanych z krajów UE;
- Upowszechnienie zakupów przez Internet, a tym samym zwiększenie konkurencyjności na rynku;
- Zwiększenie zadań własnych gmin przy niedoinwestowaniu sfery budżetowej;

3.6. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym obszarze

Aby prawidłowo określić cele rozwoju Gminy Żychlin, konieczne jest wskazanie podstawowych obszarów problemowych występujących na przedmiotowym terenie. Obszary te hamują rozwój jednostki lub uniemożliwiają rozwój jej poszczególnych elementów, przyczyniają się do obniżenia poziomu i jakości życia mieszkańców. Dalszy rozwój gminy Żychlin będzie możliwy, gdy będzie przebiegać na wielu płaszczyznach. Jeżeli płaszczyzny te uzupełniają się wzajemnie i tworzą całość, rozwój przebiega sprawnie. Jeżeli występują zakłócenia i przeszkody, a elementy nie współgrają ze sobą, tworzy się trudny do opanowania chaos.

Rozwój regionalny może być rozumiany jako „systematyczna poprawa konkurencyjności podmiotów gospodarczych i poziomu życia mieszkańców oraz wzrost potencjału gospodarczego regionów, przyczyniający się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju”³⁶, definiowany jest on również jako „trwały wzrost poziomu życia mieszkańców i potencjału gospodarczego w skali określonej jednostki terytorialnej”³⁷. Definicje te można przenieść na rozwój lokalny, czyli na poziom Gminy.

Rozwój danego obszaru determinuje szereg czynników decydujących o jego atrakcyjności, w tym atrakcyjności inwestycyjnej. Do czynników tych (na poziomie lokalnym) zaliczane są m.in. te wymienione w tabeli poniżej³⁸. Podkreślono najbardziej problematyczne obszary, występujące na obszarze gminy Żychlin, na które Samorząd ma wpływ i przy sprzyjających warunkach może podjąć działania zmierzające ku poprawie sytuacji.

Położenie	<ul style="list-style-type: none"> – w pobliżu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych; – dobra dostępność komunikacyjna;
Czynniki ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> – struktura sektorowa gospodarki; – udział działalności usługowej w strukturze przedsiębiorstw; – <u>rozwój przedsiębiorczości</u>; – <u>sytuacja na rynku pracy</u>;
Demograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – struktura wg wieku i płci; – przyrost liczby ludności;
Kapitał ludzki	<ul style="list-style-type: none"> – <u>wykwalfikowana i wykształcona siła robocza</u>; – <u>skłonność do kształcenia ustawicznego</u>; – <u>wiedza i umiejętności ludzi</u>;

³⁶ Szlachta J., *Główne problemy rozwoju regionalnego Polski na przełomie XX i XXI wieku*, [za:] Brol R., *Rozwój regionalny - zakres pojęciowy*, [w:] *Metody oceny rozwoju regionalnego*, red. Strahl D., Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2006

³⁷ Kudłacz T., *Programowanie rozwoju regionalnego*, [za:] Brol R., *Rozwój regionalny - zakres pojęciowy*, [w:] *Metody oceny rozwoju regionalnego*, red. Strahl D., Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2006

³⁸ Na podstawie: *Analiza atrakcyjności inwestycyjnej regionu w świetle współczesnych trendów. Opracowanie analiz zawierających rekomendacje dotyczące pożądanych działań dla zwiększania atrakcyjności gospodarczej regionu*, [za:] Leśniak, 2006, Wrocław 2010

Kapitał społeczny	<ul style="list-style-type: none"> – skłonność ludności do zrzeszania się w różnego typu organizacjach; – poczucie więzi i tożsamości regionalnej oraz lokalnej;
Innowacyjność	<ul style="list-style-type: none"> – obecność instytucji B&R, jednostek szkolnictwa wyższego; – zdolność do wytwarzania i absorpcji innowacji;
Jakość otoczenia (środowiska) i rozwój turystyki	<ul style="list-style-type: none"> – zróżnicowanie krajobrazu; – <u>dobra jakość powietrza, wód, gleby;</u> – bogactwo lasów, obecność miejsc przyrody chronionej; – <u>obecność infrastruktury turystycznej o wysokim standardzie i jej wykorzystanie;</u>
Kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> – <u>kultywowanie tradycji, zwyczajów, wierzeń;</u>
Otoczenie biznesu	<ul style="list-style-type: none"> – obecność instytucji otoczenia biznesu;
Infrastruktura techniczna	<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa i dywersyfikacja sieci transportu (transport multimodalny: autostrady, koleje, rzeki, lotniska) i telekomunikacji; – <u>zainwestowanie w infrastrukturę „środowiskową” (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków z uzdatnianiem wody);</u>
Infrastruktura społeczna	<ul style="list-style-type: none"> – <u>sprawny system edukacji, sprawna sieć usługowa z zakresu ochrony zdrowia;</u>

Gmina Żychlin znajduje się w korzystnym położeniu na mapie drogowej, zlokalizowana jest blisko ważnych ciągów drogowych (autostrada A1, droga krajowa nr 92), zaś bezpośrednio przez obszar Gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie. Taka lokalizacja daje duże możliwości dla rozwoju społeczno-gospodarczego tego obszaru. Z jednej strony czyni te tereny dostępnymi dla inwestorów zewnętrznych i kontrahentów, z drugiej zaś zapewnia mieszkańcom dogodne połączenia z Kutnem, Gostyninem, Łowiczem, ale również Łodzią. Występująca tu Podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej stanowi atut obszaru. Kluczowa wydaje się być w tej sytuacji odpowiednia promocja Gminy.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Dla jak najbardziej efektywnego wykorzystania istniejącego potencjału konieczne jest stworzenie sieci dróg o wysokiej jakości oraz infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe), które umożliwią szybkie i bezpieczne połączenia z różnymi punktami gminy Żychlin, a tym samym z ważniejszymi ciągami drogowymi. Równa nawierzchnia oraz wydzielone strefy dla poszczególnych uczestników ruchu drogowego przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa, ale również podniosą jakość i szybkość przejazdów. Kierowcy będą unikać gwałtownych przyspieszeń i hamowań, co umożliwi płynną jazdę, a tym samym zmniejszenie zużycia poszczególnych części samochodu, ale także emisji zanieczyszczeń do powietrza.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA „ŚRODOWISKOWA”

Niestety, dobra dostępność lokalizacji nie jest jedynym czynnikiem determinującym atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru. Dopelnienie stanowi infrastruktura techniczna, która wpływa na stan i jakość życia oraz pracy na tym terenie. Zdarza się, że w wyniku zlokalizowania w danym miejscu firmy czy jej oddziału, pracownicy – zwykle kadra zarządzająca – są zmuszeni zamieszkać na danym obszarze. Warunki zamieszkania stają się zatem dodatkowym czynnikiem, który może wziąć pod uwagę potencjalny inwestor, wybierając miejsce lokalizacji działalności. Na analizowanym obszarze konieczne jest uzbrojenie terenów w sieć kanalizacyjną, tam zaś gdzie jest to niemożliwe lub nieopłacalne pod względem ekonomicznym – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Konieczne staje się również podłączenie większej ilości mieszkań do sieci ciepłowniczej.

EMIGRACJA, WYKSZTAŁCENIE, REKREACJA I KULTURA, BEZROBOCIE

Dzięki dobrym połączeniom drogowym mieszkańcy Gminy mają możliwość kształcenia się oraz pracy w blisko położonych miastach bez konieczności wyprowadzania się z Gminy. Niestety, takie dogodności mogą również być niejako szkodliwe dla analizowanego obszaru. Brak satysfakcjonującej pracy, potrzeba spędzania czasu wolnego w bardziej różnorodny sposób, niż oferuje to obszar gminy Żychlin, a także lepsza perspektywa życia i pracy, przyczyniają się do emigracji mieszkańców. Zwykle dotyczy to osób młodych, wykształconych, które są bardziej elastyczne, łatwiej przystosowują się do nowego otoczenia, ale również łatwiej jest im podjąć decyzję o przeprowadzeniu się w inne miejsce, kiedy nie są ograniczeni zobowiązaniami wobec rodziny, dzieci. Dodatkowo, bardzo istotną rolę odgrywają instytucje szkolnictwa, kultury i ochrony zdrowia. Młodzi ludzie muszą mieć pewność, że ich dzieci będą miały możliwość pełnego i bezpiecznego rozwoju. Dlatego tak ważne jest funkcjonowanie na wysokim poziomie przedszkoli oraz szkół. Istotna jest zarówno wykwalifikowana i doświadczona kadra nauczycielska, możliwości rozwoju zainteresowań, spędzania czasu wolnego jak i stan techniczny obiektów.

Problemem w Gminie jest także poziom wykształcenia mieszkańców oraz związany z nim rynek pracy, a w szczególności osoby bezrobotne. Jak pokazują dane statystyczne zawarte w analizie, mieszkańcy powiatu kutnowskiego coraz częściej studiują lub podejmują naukę w szkołach policealnych czy pozawodowych. Trend ten z pewnością przenosi się także na obszar gminy Żychlin. Niestety utrzymuje się tu dość wysoki poziom bezrobocia, przy czym osoby nie posiadające pracy, korzystają z pomocy społecznej długotrwale. Część z tych osób po prostu nie chce pracować. Brakuje form wsparcia, które pomogłyby im kształcić się i pobudzić ich chęć do pracy i rozwoju. Problemem jest też szara strefa. Część osób pracuje na „czarno” na stałe lub podejmuje okresowe zajęcia, którym sprzyja sezonowy charakter prac w gospodarstwach rolnych.

Obserwuje się niestety zjawisko przyzwyczajania się do zaistniałej sytuacji, życia na niskim poziomie, wśród osób młodych przejawia się zaś postawa roszczeniowa, która często wynika z „dziedziczenia” negatywnych wzorców. Dodatkowo pojawiają się problemy, które zakłócają życie rodzinne oraz prawidłowy rozwój rodziny, takie jak np. alkoholizm. Konieczne jest objęcie wsparciem rodzin ubogich, ale również praca z osobami bezrobotnymi oraz o niskim poziomie wykształcenia. Mogą w tym pomóc różnego rodzaju szkolenia oraz spotkania, jednak najważniejsza staje się praca z dziećmi

już w przedszkolu i szkole podstawowej, kiedy to można skupić się na ich problemach (nie tylko w nauce), rozwijać pasje i zainteresowania, ale także przekazywać prawidłowe wzorce postępowania i priorytety. Oczywiście bardzo wiele zależy od rodziców, opiekunów, ale jeśli dziecko będzie miało możliwość realizowania siebie w szkole, na dodatkowych zajęciach, to prawdopodobnie będzie też potrafiło wybrać dobre wzorce postępowania w przyszłości. Dlatego istotne jest stwarzanie dzieciom możliwości do rozwijania zainteresowań zarówno naukowych jak i sportowych. Dzieci, które czynnie uprawiają sport, biorą udział w innych aktywnościach ruchowych, lepiej organizują sobie czas, nie szukają innych rozrywek np. pod postacią alkoholu. Uczą się wytrwałości i zaangażowania w daną czynność. Nawiązują kontakty z rówieśnikami, uczą się współpracy, znajdują autorytety, które wytyczają im drogę do sukcesu.

ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Bliskość strategicznych ciągów drogowych oraz związany z tym ruch samochodowy, ale również funkcjonowanie zakładów przemysłowych oraz wykorzystywanie w gospodarstwach domowych często nieefektywnych źródeł ciepła, przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w gminie Żychlin. Jest to głównie tak zwana emisja niska. Zanieczyszczenia generowane przez środki transportu, przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowe są szkodliwe dla ludzkiego zdrowia. Mogą przyczyniać się do rozwoju oraz powstawania różnego rodzaju chorób, w tym w szczególności związanych z układem oddechowym. Dodatkowo, spalanie w domowych piecach różnego rodzaju odpadów (niestety proceder ten choć zakazany, wciąż się zdarza) może przyczyniać się do rozwoju chorób nowotworowych oraz uszkodzenia układu odpornościowego człowieka. Jak wykazano w analizie, zgodnie z opracowaniem *Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 roku*, obszar gminy Żychlin został zakwalifikowany jako obszar przekroczeń średniej rocznej wartości poziomu docelowego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Dlatego tak istotne staje się wdrażanie rozwiązań zmniejszających ilość emitowanych do powietrza zanieczyszczeń. W tym celu rekomenduje się montowanie instalacji opartych o odnawialne źródła energii (np. kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne), ale również prowadzenie termomodernizacji budynków, w których ponoszone są znaczne straty ciepła, na skutek nieefektywnej izolacji, ucieplnienia, starych okien, drzwi ale również funkcjonowania przestarzałych źródeł ciepła.

4. Cele ogólne i szczegółowe rozwoju danego obszaru

GLÓWNYM CELEM rozwoju gminy Żychlin, jest:

zapewnienie warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, w celu polepszenia warunków bytowych oraz poziomu życia mieszkańców poprzez efektywne wykorzystanie zasobów lokalnych, z jednoczesnym zachowaniem równowagi przyrodniczej

Cel główny przekłada się na cele strategiczne, a te na cele cząstkowe:

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny I - Poprawa warunków życia mieszkańców gminy Żychlin poprzez ochronę zdrowia, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego, edukację, oświatę i sport

Cel strategiczny II – Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, w szczególności poprzez aktywizację lokalnych zasobów oraz wykorzystanie lokalnych i regionalnych specjalizacji

Cel strategiczny III – Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego

Cel strategiczny IV – Odnowa wsi - pielęgnacja kultury i dziedzictwa historycznego

Poniżej przedstawiono cele cząstkowe przyporządkowane kolejnym celom strategicznym oraz dokonano opisu celów.

CEL STRATEGICZNY I

Poprawa warunków życia mieszkańców gminy Żychlin poprzez ochronę zdrowia, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego, edukację, oświatę i sport

będzie realizowany w szczególności poprzez:

- a. zapewnienie bezpiecznych i atrakcyjnych warunków nauczania oraz miejsc rekreacji, kultury;
- b. rozwój infrastruktury technicznej;
- c. ochronę zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa socjalnego;
- d. zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowoczesnych form przekazu informacji, w szczególności do Internetu.

Jednym z priorytetów gminy Żychlin jest poprawa warunków życia tutejszych mieszkańców. Lepsze warunki oraz podniesiona jakość życia sprawią, że mieszkańcy rzadziej będą opuszczać rodzinne strony.

Dostęp do edukacji, kultury, rozrywki oraz infrastruktury umożliwiającej prowadzenie aktywności sportowej są podstawowymi wymaganiami osób, które potrzebują różnorodnych form i możliwości realizacji własnych pasji. Jakość kształcenia oraz dostęp do usług edukacyjnych determinują dalsze możliwości jednostki na rynku pracy, a co z tym związane, mają wpływ na dalszą jakość życia mieszkańców. Planuje się realizację działań, które będą wspierać rozwój placówek oświaty, kultury, ale również infrastruktury społecznej niezbędnej do promowania różnych form rekreacji. Ponadto, konieczne staje się zwrócenie uwagi na kształcenie ustawiczne oraz doksztalcanie lub całkowitą zmianę kwalifikacji osób bezrobotnych oraz tych odchodzących od działalności rolniczej. Małe gospodarstwa rolne są często nieefektywne i w takim stanie przekazywane są jako spuścizna młodszemu pokoleniu, które niejako dziedziczą problem związany z ich prowadzeniem. Często nie są czynione kroki ku podniesieniu efektywności, zwykle w wyniku braku środków finansowych lub niewiedzy. Kolejne pokolenie dorasta i żyje w przekonaniu, że nic nie może zrobić, by było lepiej, ale również nie podejmuje działań dążących do wprowadzenia zmian. Stąd powstaje konieczność aktywizacji tych osób, podniesienia poziomu ich wiedzy, ale również nakłonienie do działania.

W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na konieczność podjęcia działań, które będą aktywizować dzieci i młodzież do nauki, aktywności fizycznej, rozwijania zainteresowań, prowadzenia aktywnego życia kulturalnego, a następnie podjęcia pracy, tak aby najmłodszy mieszkańcy nie przejmowali od swych opiekunów postaw właściwych syndromowi „wycuczonej bezradności”. Nie można dopuścić do transmisji negatywnych tendencji socjalnych. W ten sposób możliwe stanie się podniesienie warunków i jakości życia przyszłych dorosłych mieszkańców gminy Żychlin, wzrośnie wartość kapitału społecznego, co w rezultacie będzie oddziaływać w sposób pozytywny na rozwój społeczno-gospodarczy tego obszaru.

Bardzo ważnym elementem tego celu jest także zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa. Niezbędna jest ciągła współpraca pomiędzy policją a Gminą oraz działalność prewencyjna.

CEL STRATEGICZNY II

Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, w szczególności poprzez aktywizację lokalnych zasobów oraz wykorzystanie lokalnych i regionalnych specjalizacji

będzie realizowany w szczególności poprzez:

- a. bezpośrednie inwestycje w infrastrukturę techniczną (głównie infrastrukturę drogową, wodno-kanalizacyjną, przydomowe oczyszczalnie ścieków);
- b. tworzenie dogodnych warunków i wsparcie dla nowopowstających przedsiębiorstw;
- c. promowanie terenów inwestycyjnych;
- d. kształtowanie w społeczności Gminy postaw przedsiębiorczych ze szczególnym uwzględnieniem kobiet;
- e. aktywizację osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą;
- f. rozwój instytucji otoczenia biznesu w szczególności w oparciu o działalność Lokalnej Grupy Działania;
- g. dywersyfikację działalności gospodarczej opartej na rolnictwie.

Gmina Żychlin posiada stabilne podstawy dla rozwoju przedsiębiorczości, konieczne jest jednak dalsze podejmowanie działań, które z jednej strony ułatwią prowadzenie działalności, z drugiej zaś będą wzmacniać pozycję mieszkańców na rynku pracy.

Z pewnością będą realizowane inwestycje, które podniosą poziom i jakość infrastruktury technicznej, w tym w szczególności związanej z siecią kanalizacyjną, wodociagową, ale również infrastrukturą drogową. Obszar musi być dobrze skomunikowany z jednostkami zewnętrznymi, jednocześnie funkcjonująca tu infrastruktura musi stwarzać komfortowe warunki życia i pracy mieszkańcom.

Należy zwrócić uwagę na promocję terenów inwestycyjnych gminy Żychlin oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw. Konieczne jest wsparcie innowacji, które decydują o przewadze konkurencyjnej regionów. Konieczne jest również wsparcie działalności rolniczej, umożliwianie spotkań, wymiany poglądów, wiedzy i doświadczeń, dzięki czemu możliwe będzie bardziej efektywne prowadzenie gospodarstw rolnych, ale także powstanie form kooperacji między producentami. Wspierać należy działania ukierunkowane na dywersyfikację działalności ekonomicznej ludności wiejskiej. Rozwój pozarolniczej działalności na wsi może przyspieszyć przemiany strukturalne.

Gmina Żychlin wraz z działającymi tu instytucjami powinny informować o możliwościach uzyskania dotacji z funduszy strukturalnych dla lokalnych przedsiębiorstw oraz mieszkańców chcących założyć własną działalność gospodarczą. Konieczne jest kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej, wyrównywanie szans w dostępie do edukacji i rynku pracy, podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców obszaru, a zwłaszcza pozarolniczych umiejętności zawodowych oraz zwiększenie dostępu do podstawowych usług publicznych i społecznych.

CEL STRATEGICZNY III

Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego

będzie realizowany w szczególności poprzez:

- a. rewitalizację przestrzeni miejskiej w Żychlinie;
- b. poprawę stanu otaczającego środowiska naturalnego;
- c. dbanie o ład przestrzenny i jego funkcjonalność dla wszystkich mieszkańców Gminy;
- d. poprawę zdrowotności mieszkańców,
- e. poprawę stanu i jakości powietrza atmosferycznego;
- f. wykorzystywanie instalacji opartych o odnawialne źródła energii;
- g. zmniejszenie liczby punktowych źródeł ciepła;

Szeroko pojęta ochrona środowiska przyrodniczego oraz ład przestrzenny są jednym z priorytetowych obszarów interwencji funduszy z Unii Europejskiej. Dzięki temu możliwa staje się ochrona lokalnych zasobów oraz przywracanie dawnej świetności poszczególnym miejscom.

Szczególne miejsce w realizacji polityki rozwoju Gminy powinna zająć ochrona powietrza atmosferycznego. W związku z tym wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ale również termomodernizacji budynków oraz wymiany źródeł ciepła, tak aby podwyższyć efektywność energetyczną budynków oraz zmniejszyć poziom emitowanych zanieczyszczeń. Są to działania szczególnie istotne również dla ochrony zdrowia mieszkańców.

Działania Samorządu będą ukierunkowane ku ochronie gleb i wód, a zatem realizowane będą inwestycje w zakresie m.in. gospodarki wodno-ściekowej. Każdy z mieszkańców musi mieć dostęp do czystej wody. Równie istotny jest sprawny system usuwania ścieków w sposób kontrolowany, tak aby do gleb i wody nie przedostawały się zanieczyszczenia, które nie tylko niszczą środowisko naturalne, ale oddziałują również na człowieka (np. usuwanie ścieków na pola, z których potem zbierane są uprawy).

Zachowanie ładu przestrzennego gminy Żychlin będzie polegać m.in. na rewitalizacji tkanki miejskiej, uporządkowaniu funkcji pełnionych przez poszczególne obszary Miasta, ale również na zadbaniu o czystość i porządek zieleni oraz małej architektury miejskiej. Przestrzeniom publicznym zostanie nadana nowa jakość.

Poprzez wymienione działania Samorząd będzie dążyć nie tylko do ochrony środowiska naturalnego, ale również do poprawy stanu zdrowia mieszkańców oraz podniesienia warunków ich życia codziennego.

CEL STRATEGICZNY IV

Odnowa wsi - pielęgnacja kultury i dziedzictwa historycznego

będzie realizowany w szczególności poprzez:

- a. zachowanie stanu dziedzictwa kulturalnego;
- b. podjęcie działań na rzecz podniesienia świadomości kulturalnej mieszkańców;
- c. wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Gminy w tworzeniu nowoczesnych form nauczania;
- d. podniesienie jakości życia i pracy na wsi i mieście.

Polityka rozwoju musi w równym stopniu być skoncentrowana zarówno na obszarze Miasta Żychlin jak i obszarze wiejskim Gminy Żychlin. Obszary wiejskie rozwijają się wolniej, co wynika z ich specyfiki. W szczególności zaś na utrudnienia napotykają tereny oddalone od większych miast, położone na obrzeżach.

Rozwój obszarów wiejskich gminy Żychlin musi nastąpić w oparciu o udział społeczności lokalnych w organizowanych przedsięwzięciach. Mieszkańcy małych miejscowości powinni stać się niejako kreatorami zachodzących zmian, ale również koordynatorami realizowanych zadań. To właśnie w lokalnych społecznościach skupiony jest największy potencjał dla prawidłowego rozwoju wsi. To ich mieszkańcy mają świadomość własnych potrzeb i oczekiwań. Dostrzegają braki i niedogodności, z drugiej zaś strony doskonale znają własne możliwości i zasoby. W związku z tym wspierane będą inicjatywy oddolne lokalnych społeczności, dzięki którym możliwe stanie się kreowanie rozwoju ich rodzinnych stron oraz tworzenie miejsca zgodnego z ich wyobrażeniami. Efektem będzie rozwój życia społecznego i kulturalnego wsi w oparciu o powiększaną i waloryzowaną infrastrukturę społeczną, wzrost poczucia tożsamości i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę i nowe kształtowanie warunków życia również w sferze infrastruktury technicznej.

Dzięki podjętym działaniom mieszkańcy będą bardziej utożsamiać się z miejscowością, w której żyją. Wzmocnią się więzi społeczne. Wykorzystane zostaną lokalne zasoby, dziedzictwo kulturowe i historyczne, które muszą być przekazywane młodszemu pokoleniu, również w procesie edukacji szkolnej. W ten sposób dzieci i młodzież będą mogły przekonać się do wyjątkowości miejsca, w którym dorastają i uczą się. Nie można dopuścić do sytuacji, kiedy będą krępowały się i wstydzili miejsca, z którego pochodzą. Powinny być z niego dumne. Pielęgnacja kultury i tradycji pozwoli na zachowanie wyjątkowości gminy Żychlin, co jest szczególnie cenne w czasach postępującej globalizacji i ujednoczenia.

Dodatkowo wszystkie działania będą miały na celu podniesienie jakości życia i pracy w miejscowościach.

Ważnym elementem współpracy będzie czynne uczestnictwo Gminy w Lokalnej Grupie Działania.

5. Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze

Zadania zmierzające do poprawy sytuacji na danym obszarze wymieniono w podrozdziałach poniżej. Opis zadań znajduje się w rozdziale 6. Realizacja zadań.

5.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru

- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żychlinie wraz z inwestycją budowy sieci kanalizacyjnej na terenie osady Dobrzelin.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.
- Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”.
- Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park’u.
- Budowa siłowni zewnętrznych.
- Modernizacja targowicy miejskiej.
- Przebudowa nawierzchni ulic miejskich.
- Przebudowa nawierzchni dróg gminnych.
- Budowa parkingów.

5.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu

- Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Żychlinie.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.
- Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Dobrzelinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Śleszynie.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”.

- Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park'u.
- Budowa siłowni zewnętrznych.
- Budowa parkingów.

5.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Marii Kownackiej w Grabowie z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja i wykonanie instalacji fotowoltaicznej budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15
- Termomodernizacja budynków zasobów komunalnych. (bez ulicy Narutowicza).
- Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Żychlinie.
- Modernizacja pomieszczeń w Szkole Podstawowej Nr 1 w Żychlinie.
- Modernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 1 w Żychlinie.
- Modernizacja Żychlińskiego Domu Kultury w zakresie funkcjonalnym.
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żychlinie wraz z inwestycją budowy sieci kanalizacyjnej na terenie osady Dobrzelin.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.
- Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.
- Wykonanie instalacji CO₂ w budynkach zasobów komunalnych.
- Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na terenie Gminy Żychlin na obiektach mieszkalnych.
- Rewitalizacja ul. Narutowicza wraz z termomodernizacją kamienic komunalnych.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.
- Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”.
- Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park'u.
- Budowa siłowni zewnętrznych.
- Budowa elementów lekkoatletycznych wraz z oświetleniem na Stadionie Miejskim w Żychlinie.
- Modernizacja targowicy miejskiej.
- Modernizacja pomieszczeń budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15
- Rewitalizacja podwórek w ramach działań społecznych.

- Realizacja infrastruktury technicznej terenu objętego Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego terenu mieszkaniowego zlokalizowanego pomiędzy ulicami Łukasińskiego i Orłowskiego.
- Przebudowa nawierzchni ulic miejskich.
- Przebudowa nawierzchni dróg gminnych.
- Modernizacja ciągów pieszych z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych.
- Budowa parkingów.
- Modernizacja systemu oświetlenia dróg i ulic na energooszczędne.

5.4. Poprawa stanu środowiska

- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Marii Kownackiej w Grabowie z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja i wykonanie instalacji fotowoltaicznej budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15
- Termomodernizacja budynków zasobów komunalnych. (bez ulicy Narutowicza).
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żychlinie wraz z inwestycją budowy sieci kanalizacyjnej na terenie osady Dobrzelin.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.
- Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.
- Wykonanie instalacji CO₂ w budynkach zasobów komunalnych.
- Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na terenie Gminy Żychlin na obiektach mieszkalnych.
- Rewitalizacja ul. Narutowicza wraz z termomodernizacją kamienic komunalnych.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Dobrzelinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Śleszynie.
- Renowacja zieleni miejskiej i drzewostanu.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”.
- Modernizacja targowicy miejskiej.
- Rewitalizacja podwórek w ramach działań społecznych.
- Realizacja infrastruktury technicznej terenu objętego Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego terenu mieszkaniowego zlokalizowanego pomiędzy ulicami Łukasińskiego i Orłowskiego
- Przebudowa nawierzchni ulic miejskich.

- Przebudowa nawierzchni dróg gminnych.
- Budowa parkingów
- Modernizacja systemu oświetlenia dróg i ulic na energooszczędne.

5.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego

- Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja budynków zasobów komunalnych. (bez ulicy Narutowicza).
- Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Żychlinie.
- Modernizacja pomieszczeń w Szkole Podstawowej Nr 1 w Żychlinie.
- Modernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 1 w Żychlinie.
- Modernizacja Żychlińskiego Domu Kultury w zakresie funkcjonalnym.
- Rewitalizacja ul. Narutowicza wraz z termomodernizacją kamienic komunalnych.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.
- Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.
- Remont zabytkowego Kościoła pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła w Żychlinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Dobrzelinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Śleszynie.
- Renowacja zieleni miejskiej i drzewostanu.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”.
- Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park’u.
- Budowa siłowni zewnętrznych.
- Budowa elementów lekkoatletycznych wraz z oświetleniem na Stadionie Miejskim w Żychlinie.
- Rewitalizacja podwórek w ramach działań społecznych.

5.6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Marii Kownackiej w Grabowie z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE.
- Termomodernizacja i wykonanie instalacji fotowoltaicznej budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15.

- Termomodernizacja budynków zasobów komunalnych. (bez ulicy Narutowicza).
- Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Żychlinie.
- Modernizacja pomieszczeń w Szkole Podstawowej Nr 1 w Żychlinie.
- Modernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 1 w Żychlinie.
- Modernizacja Żychlińskiego Domu Kultury w zakresie funkcjonalnym.
- Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żychlinie wraz z inwestycją budowy sieci kanalizacyjnej na terenie osady Dobrzelin.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.
- Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.
- Wykonanie instalacji CO₂ w budynkach zasobów komunalnych.
- Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na terenie Gminy Żychlin na obiektach mieszkalnych.
- Rewitalizacja ul. Narutowicza wraz z termomodernizacją kamienic komunalnych.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.
- Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.
- Remont zabytkowego Kościoła pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła w Żychlinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Dobrzelinie.
- Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Śleszynie.
- Renowacja zieleni miejskiej i drzewostanu.
- Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”.
- Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park’u.
- Budowa siłowni zewnętrznych.
- Budowa elementów lekkoatletycznych wraz z oświetleniem na Stadionie Miejskim w Żychlinie.
- Modernizacja targowicy miejskiej.
- Modernizacja pomieszczeń budynku Urzędu Gminy w Żychlinie.
- Rewitalizacja podwórek w ramach działań społecznych.
- Realizacja infrastruktury technicznej terenu objętego Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego terenu mieszkaniowego zlokalizowanego pomiędzy ulicami Łukasieńskiego i Orłowskiego.
- Przebudowa nawierzchni ulic miejskich.
- Przebudowa nawierzchni dróg gminnych.
- Modernizacja ciągów pieszych z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych.
- Budowa parkingów.
- Modernizacja systemu oświetlenia dróg i ulic na energooszczędne.

6. *Realizacja zadań*

6.1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2015 – 2022

Poniżej przedstawiono zadania inwestycyjne jakie gmina Żychlin zamierza zrealizować w latach 2016 – 2022. Przy zadaniach umieszczono opis ich wpływu na realizację Strategii, wskaźniki osiągnięcia celów oraz projekty uzupełniające, niezbędne dla osiągnięcia celów poszczególnych projektów, realizowane m.in. ze środków EFRR oraz EFS. Dane dotyczące finansowania, krótki opis poszczególnych z zadań oraz harmonogram ich realizacji znajdują się w rozdziale 8. Plan finansowy. Wszystkie wymienione projekty są zgodne ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin zatwierdzony Uchwałą Nr XXXVII/199/13 Rady Miejskiej w Żychlinie z dnia 27 czerwca 2013r.

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Marii Kownackiej w Grabowie z wykorzystaniem OZE	Projekty mają na celu racjonalizację gospodarki zasobami na terenie Gminy. Efektywność energetyczna ma doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i pozwolić na stopniową dywersyfikację źródeł energii. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się w znacznym stopniu zanieczyszczenie powietrza. Spadnie ilość substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza. Ochronie podlegać będzie środowisko naturalne Gminy. Spadną również koszty utrzymania budynków.	<ul style="list-style-type: none"> - spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, - poprawa zdrowotności mieszkańców, - spadek kosztów utrzymania budynków, - poprawa bezpieczeństwa; 	Działania promujące efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii – planuje się realizację działań promocyjnych, które finansowane będą z EFS, środków krajowych. Będą one miały na celu promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Szczególny nacisk położony zostanie na promowanie efektywności energetycznej w budynkach prywatnych i przedsiębiorstwach.
Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE			
Termomodernizacja i wykonanie instalacji fotowoltaicznej budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15			
Termomodernizacja budynków zasobów komunalnych. (bez ulicy Narutowicza)			
Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Żychlinie.	Projekt upowszechni w Gminie sport i rekreację. Mają one się stać zabawą i formą spędzenia wolnego czasu dla wszystkich mieszkańców. Projekt wpłynie więc na zwiększenie się liczby osób na co dzień uprawiających sport, dzięki czemu poprawie ulegnie jakość zdrowia mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> - spadek ilości zachorowalności mieszkańców, - odnowa kultury lokalnej, - poprawa wizerunku Gminy, - poprawa jakości życia mieszkańców, - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> - Profilaktyka statyki ciała – w ramach EFS planowana jest realizacja projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy. Projekt przewiduje organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Grupą docelową projektu będą zarówno osoby młodsze jak i starsze. - Badania profilaktyczne – przewiduje się stałe projekty z zakresu profilaktyki zdrowia. Badania mammograficzne, dentystryczne, kręgosłupa mają pomóc w utrzymaniu zdrowia. Tym samym zwiększy się liczba osób zdolnych do pracy. - Projekty kulturalne w ramach osi LEADER i EFS – projekty będą miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
			i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulinarnej, tańca.
Modernizacja pomieszczeń w Szkole Podstawowej Nr 1 w Żychlinie.	Projekt wpłynie na jakość edukacji na poziomie przedszkolnym i podstawowym. Stworzone zostaną warunki do rozwoju i zabawy dla uczniów. Promowane będą takie umiejętności jak współpraca w grupie, umiejętność rozwiązywania problemów. Wysokiej jakości edukacja stanie się dostępna dla wszystkich mieszkańców gminy Żychlin. Projekt wpłynie również na poprawę jakości zamieszkania w Gminie, stworzy warunki do pracy oraz rozwoju kobietom po urodzeniu dziecka. Przełoży się to na wzrost umiejętności kobiet i rozwój lokalnej gospodarki. Jednocześnie nastąpi poprawa jakości wykształcenia dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych, które pozytywnie wpływają na rozwój dzieci.	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości świadczenia usług publicznych, - podwyższenie poziomu wykształcenia mieszkańców, - spadek bezrobocia wśród matek, - wyrównanie szans rozwoju dla wszystkich mieszkańców Gminy, - poprawa jakości edukacji, - spadek poziomu bezrobocia w długim okresie czasu; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zajęcia pozalekcyjne dla przedszkolaków – planuje się, że projekty tego typu będą odbywać się w Gminie w sposób ciągły i pozytywnie wpłyną na jakość edukacji przedszkolnej. Projekt zostanie sfinansowany ze środków EFS. - Doksztalcanie dla kobiet po okresie macierzyństwa – planuje się projekt mający na celu rozwój zdolności osobistych wśród kobiet, po urodzeniu dziecka. Zajęcia mają na celu rozwój postaw przedsiębiorczych i nabycie nowych kwalifikacji. Kształcenie przez całe życie jest ważnym elementem projektu. Projekt zostanie sfinansowany ze środków EFS. - Budowa bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci z terenu Gminy. Zajęcia ruchowe, korekcyjne. Budowa tożsamości przedszkolaków i uczniów w oparciu o historię i kulturę Gminy.
Modernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 1 w Żychlinie.			
Modernizacja Żychlińskiego Domu Kultury w zakresie funkcjonalnym.	Dzięki realizacji projektu nastąpi odnowa lokalnej tradycji i kultury. Mieszkańcy chętniej będą uczestniczyli w zajęciach kulturalnych. Gmina stanie się przyjazna i ciekawa dla turystów zainteresowanych lokalnymi tradycjami. Odnowa tradycji ma również duży wpływ na promocję lokalnych przedsiębiorstw, które opierają	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - odnowa kultury lokalnej, - większy udział mieszkańców korzystających z kultury; 	<ul style="list-style-type: none"> - Promocja Gminy i jej kultury. - Współpraca z Lokalną Grupą Działania.

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
	swoją działalność o lokalne wyroby.		
Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żychlinie wraz z inwestycją budowy sieci kanalizacyjnej na terenie osady Dobrzelin.	Projekt pozwoli zwiększyć liczbę przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy. Zwiększy się tym samym liczba miejsc pracy. Polepszą się warunki życia w obszarze realizacji projektu. Projekt wpłynie również na zmniejszenie ilości ścieków uwalnianych do środowiska w sposób niekontrolowany.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - spadek bezrobocia, - wzrost cen działek na terenie Gminy, - wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych, - zwiększenie jakości środowiska naturalnego; 	<ul style="list-style-type: none"> - Pomoc w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie. - Edukacja ekologiczna. - Rozwój sieci dróg zapewniających rozwój przedsiębiorczości.
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.	Gospodarka wodno-ściekowa jest niezwykle ważnym elementem zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do podstawowych usług. Budowa przydomowych oczyszczalni ma znaczny wpływ na jakość życia i przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej Gminy. Projekt wpłynie również na ochronę środowiska naturalnego.	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości środowiska naturalnego, - poprawa jakości zamieszkania, - wzrost liczby nowych mieszkańców Gminy; 	Planuje się organizację działań uświadamiających konieczność prawidłowego zagospodarowania nieczystości i wpływu programu na środowisko naturalne.
Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.	Projekt ma na celu racjonalizację gospodarki zasobami na terenie Gminy. Efektywność energetyczna ma doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i stopniową dywersyfikację źródeł energii. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się w znacznym stopniu zanieczyszczenie powietrza. Spadnie ilość substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza. Ochronie podlegać będzie	<ul style="list-style-type: none"> - spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, - poprawa zdrowotności mieszkańców, - spadek kosztów utrzymania budynków, - poprawa bezpieczeństwa; 	Działania promujące efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii – planuje się realizację działań promocyjnych, które finansowane będą z EFS, środków krajowych. Będą one miały na celu promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Szczególny nacisk położony zostanie na promowanie efektywności energetycznej w budynkach prywatnych i przedsiębiorstwach.
Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na terenie Gminy Żychlin na obiektach mieszkalnych.			

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
	środowisko naturalne Gminy. Spadną również koszty utrzymania budynków.		
Wykonanie instalacji CO w budynkach zasobów komunalnych.	Projekt ma na celu racjonalizację gospodarki zasobami na terenie Gminy. Wzmocni efektywność energetyczną budynków, ma doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii i stopniową dywersyfikację źródeł energii. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się w znacznym stopniu zanieczyszczenie powietrza. Spadnie ilość substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza. Ochronie podlegać będzie środowisko naturalne Gminy. Spadną również koszty utrzymania budynków.		
Rewitalizacja ul. Narutowicza wraz z termomodernizacją kamienic komunalnych.	Projekt ma na celu racjonalizację gospodarki zasobami na terenie Gminy. Efektywność energetyczna ma doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i stopniową dywersyfikację źródeł energii. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się w znacznym stopniu zanieczyszczenie powietrza. Spadnie ilość substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza. Ochronie podlegać będzie środowisko naturalne Gminy. Spadną również koszty utrzymania budynków. Dodatkowo przestrzeni zostanie nadana nowa jakość.	<ul style="list-style-type: none"> - spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, - poprawa zdrowotności mieszkańców, - spadek kosztów utrzymania budynków, - poprawa bezpieczeństwa; 	<ul style="list-style-type: none"> - Działania promujące efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii – planuje się realizację działań promocyjnych, które finansowane będą z EFS, środków krajowych. Będą one miały na celu promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Szczególny nacisk położony zostanie na promowanie efektywności energetycznej w budynkach prywatnych i przedsiębiorstwach. - Promocja Gminy i jej kultury.
Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.	Zwiększy się atrakcyjność inwestycyjna terenów inwestycyjnych służących rozwojowi turystyki. Powstaną podstawy do rozwoju małych firm turystycznych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - wzrost cen działek na terenie Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> - Promocja lokalnej kultury. - Współpraca w ramach Lokalnej Grupy Działania.

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
	oraz działalności hotelowej, agroturystycznych. Wykorzystane i promowane będą walory krajobrazowe i kulturowe Gminy.	- wzrost liczby turystów w regionie, - wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych;	- Promocja turystyki.
Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.	Dzięki realizacji projektu nastąpi odnowa lokalnej tradycji i kultury. Mieszkańcy chętniej będą uczestniczyli w zajęciach kulturalnych. Gmina stanie się przyjazna i ciekawa dla turystów zainteresowanych lokalnymi tradycjami. Odnowa tradycji ma również duży wpływ na promocję lokalnych przedsiębiorstw, które opierają swoją działalność o lokalne wyroby.	- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - odnowa kultury lokalnej, - większy udział mieszkańców korzystających z kultury;	- Promocja Gminy i jej kultury. - Współpraca z Lokalną Grupą Działania.
Remont zabytkowego Kościoła pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła w Żychlinie.	Projekt przyczyni się do odnowy dziedzictwa kulturowego Gminy. Zachowany zostanie zabytkowy obiekt mający duże znaczenie dla mieszkańców. Projekt wpłynie na podniesienie atrakcyjności turystycznej przestrzeni publicznej w Gminie.	- poprawa jakości obiektów zabytkowych;	W ramach działania w Lokalnej Grupie Działania przewiduje się promocję lokalnych obiektów zabytkowych z terenu gminy Żychlin.
Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Dobrzelinie.	Zwiększy się atrakcyjność inwestycyjna terenów inwestycyjnych służących rozwojowi turystyki. Powstaną podstawy do rozwoju małych firm turystycznych oraz działalności hotelowej, agroturystycznych. Wykorzystane i promowane będą walory krajobrazowe i kulturowe gminy Żychlin. Charakter projektów wpłynie na zainteresowanie turystów Gminą i całym województwem łódzkim.	- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - wzrost cen działek na terenie Gminy, - wzrost liczby turystów w regionie, - wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych;	- Promocja lokalnej kultury. - Współpraca w ramach Lokalnej Grupy Działania. - Promocja turystyki.
Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Śleszynie.			
Renowacja zieleni miejskiej i drzewostanu.			
Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci			

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
„Nudzimisie i my”.			
Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park’u.	Projekt umożliwi zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na obszarze Gminy, a także pozwoli na zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w sposób aktywny.	<ul style="list-style-type: none"> - spadek ilości zachorowalności mieszkańców, - poprawa wizerunku Gminy, - poprawa jakości życia mieszkańców; 	<ul style="list-style-type: none"> - Profilaktyka statyki ciała – planowana jest realizacja w ramach EFS projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy. Projekt przewiduje organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Grupą docelową projektu będą zarówno osoby młodsze jak i starsze. Promocja zdrowego trybu życia pozwoli na realizację celów Strategii. - Modernizacja nawierzchni ulic i dróg. - Modernizacja ciągów pieszych z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych.
Budowa siłowni zewnętrznych.	Projekt pozwoli przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym. Chodzi w szczególności o zmniejszenie ilości przypadków problemów ze statyką ciała. Wykorzystanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież w sposób aktywny, korzystny dla ich zdrowia przyczyni się również do wzrostu poziomu edukacji w okresie długoterminowym. Projekt pozwoli wszystkim mieszkańcom korzystać z bezpłatnych siłowni. Dostęp do nich będą mieć również starsi mieszkańcy Gminy. Dla części z nich będzie to możliwość poprawienia kondycji fizycznej, wzmocnienia mięśni i zwiększenia wydolności organizmu. Dla innych siłownie będą miejscem	<ul style="list-style-type: none"> - odnowa kultury lokalnej, - poprawa wizerunku Gminy, - poprawa jakości życia mieszkańców, - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> - Profilaktyka statyki ciała – planowana jest realizacja w ramach EFS projektu, którego celem będzie poprawa zdrowia mieszkańców Gminy. Projekt przewiduje organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych. Grupą docelową projektu będą zarówno osoby młodsze jak i starsze. Promocja zdrowego trybu życia pozwoli na realizację celów Strategii. - Badania profilaktyczne – przewiduje się stałe projekty z zakresu profilaktyki zdrowia. Badania mammograficzne, dentystryczne, kręgosłupa mają pomóc w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia. W konsekwencji zwiększy się liczba osób zdolnych do pracy. - Projekty kulturalne w ramach osi LEADER, RPO, EFS – projekty będą miały na celu kultywowanie lokalnej

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
	spotkań czy spacerów z dziećmi, wnukami. Siłownie mogą stać się kolejnymi miejscami w Gminie, gdzie będą nawiązywane znajomości oraz wzmacniane więzi społeczne.		tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulinarnej, tańca.
Budowa elementów lekkoatletycznych wraz z oświetleniem na Stadionie Miejskim w Żychlinie.	Projekt upowszechni w Gminie sport i rekreację, tak aby stały się one zabawą i formą spędzenia wolnego czasu dla wszystkich mieszkańców. Projekt wpłynie więc na zwiększenie się liczby osób na co dzień uprawiających sport, tym samym poprawie ulegnie jakość zdrowia mieszkańców.		
Modernizacja targowicy miejskiej.	Projekt pomoże w rozwoju małej przedsiębiorczości na obszarze Gminy. Projekt pobudzi gospodarczo tereny inwestycyjne w Mieście.	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost ilości małych i średnich przedsiębiorstw, - wzrost ilości miejsc pracy, - odnowa strefy wymagającej rewitalizacji na terenie miasta; 	<p>Budowa silnej marki Gminy – niezbędne staje się określenie segmentu przedsiębiorstw chętnych do inwestycji w Gminie. Projekt może być zrealizowany ze środków EFRR.</p> <p>- Kursy doszkalające dla mieszkańców Gminy – planuje się organizację szkoleń podnoszących kwalifikacje dla mieszkańców Gminy. Projekty takie mają skupiać się na umiejętnościach opartych o specjalizacje Gminy. Szkolenia mają promować małą przedsiębiorczość oraz innowacyjność.</p>
Modernizacja pomieszczeń budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15	Projekt poprawi jakość życia mieszkańców w Gminie. Otrzymają oni dostęp do infrastruktury społecznej na wysokim poziomie.	- poprawa jakości świadczenia usług publicznych;	#
Rewitalizacja podwórek w ramach działań	Projekt poprawi jakość życia mieszkańców w gminie Żychlin.	<ul style="list-style-type: none"> - odnowa kultury lokalnej, - poprawa wizerunku Gminy, 	Projekty kulturalne w ramach osi LEADER, RPO, EFS – projekty będą

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
społecznych.	Wzrośnie jakość kapitału społecznego, nastąpi wzmocnienie więzi społecznych, wzrośnie integracja społeczna.	- poprawa jakości życia mieszkańców, - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy;	miały na celu kultywowanie lokalnej tradycji i kultury. Planowane są zajęcia uczące lokalnego rękodzieła, sztuki kulinarnej, tańca.
Realizacja infrastruktury technicznej terenu objętego Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego terenu mieszkaniowego zlokalizowanego pomiędzy ulicami Łukaszyńskiego i Orłowskiego.	Projekt ma zapewnić spójność społeczno-gospodarczą obszaru Gminy. Poszczególne tereny Gminy rozwijać się mają równomiernie, a mieszkańcy muszą mieć równy dostęp do podstawowej infrastruktury społecznej. Projekt pozwoli zwiększyć liczbę przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy. Nowe przedsiębiorstwa generują nowe miejsca pracy oraz wzrost średnich dochodów ludności. Nastąpi wzrost cen gruntów w całej Gminie.	- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - spadek bezrobocia, - wzrost cen działek na terenie Gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców;	- Promocja terenów inwestycyjnych poprzez stworzenie spójnego systemu reklamy i promocji. - Tworzenie powiązań korporacyjnych pomiędzy przedsiębiorcami z terenu Gminy. - Dalsza przebudowa i unowocześnienie systemu wodno-ściekowego.
Przebudowa nawierzchni ulic miejskich:	Projekt ma zapewnić spójność społeczno-gospodarczą obszaru Gminy. Tereny wiejskie muszą mieć łatwy dostęp do miast i głównych ciągów drogowych. Poszczególne tereny Gminy rozwijać się mają równomiernie, a mieszkańcy muszą mieć równy dostęp do podstawowej infrastruktury społecznej. Projekt pozwoli zwiększyć liczbę przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy. Nowe przedsiębiorstwa generują nowe miejsca pracy oraz wzrost średnich dochodów ludności. Nastąpi wzrost cen gruntów w całej Gminie.	- liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy, - spadek bezrobocia, - wzrost cen działek na terenie Gminy;	- Promocja terenów inwestycyjnych poprzez stworzenie spójnego systemu reklamy i promocji. - Tworzenie powiązań korporacyjnych pomiędzy przedsiębiorcami z terenu Gminy. - Dalsza przebudowa i unowocześnienie systemu wodno-ściekowego.
1. ul.: Hanki Sawickiej			
2. ul. Marchlewskiego			
3. ul. Dobrzezińska, Dolna, Dobra, Mała, Śląska, Cicha, Nowa			
4. ul. Sienkiewicza			
5. ul. Łąkowa			
6. ul. Zdrojowa, Złota i Barlickiego			
7. ul. Ściegiennego			
8. ul. Kościuszki			
9. ul. Przeskok wraz z Placem Wolności			
10. ul. Słowackiego			
11. gminne drogi			

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
wewnątrzrosiedlowe			
Przebudowa nawierzchni dróg gminnych:			
1. Pasieka – Sokołówek			
2. Grabie – Oleszcze			
3. Czesławów			
4. Orątki Górne			
5. Dobrzelin, ul. Hotelowa			
6. Dobrzelin ul. Słoneczna			
7. Śleszyn ul. Piaskowa			
8. Budzyń ul. Budzyńska			
9. Gajew			
10. Kaczkowizna – Strzelce			
11. Zgoda			
12. Śleszynek			
13. Grzybów Dolny ul. Górna			
Modernizacja ciągów pieszych z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych.	Projekt zwiększy jakość życia mieszkańców Gminy, w tym osób niepełnosprawnych. Wzrośnie bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego. Gmina stanie się bardziej przyjazna mieszkańcom.	- poprawa jakości życia mieszkańców, - poprawa wizerunku Gminy;	- Małe projekty realizowane w ramach działania LEADER – zgodne ze Strategią Rozwoju LGD zmierzające do kompleksowej odnowy miejscowości wiejskich w Gminie.
Budowa parkingów.	Zwiększy się jakość infrastruktury społecznej w Gminie. Znacznie poprawi się estetyka miejscowości, co może przełożyć się na rozwój funkcji gospodarczych. Zagospodarowanie poszczególnych miejscowości wpłynie na ich spójne wykorzystanie. Odnowa miejscowości zwiększy również bezpieczeństwo na drogach publicznych (chodzi zarówno o pieszych jak i o kierowców). Realizacja projektu wpłynie także	- wzrost atrakcyjności poszczególnych miejscowości, - wzrost liczby przedsiębiorstw w centrach miejscowości, - poprawa jakości życia mieszkańców, - ochrona środowiska naturalnego Gminy;	- Małe projekty realizowane w ramach działania LEADER – zgodne ze Strategią Rozwoju LGD zmierzające do kompleksowej odnowy miejscowości wiejskich w Gminie.

Nazwa zadania	Wpływ na realizację Strategii	Wskaźniki osiągnięcia celów	Projekty uzupełniające
	<p>pozytywnie na ochronę środowiska naturalnego Gminy. Ruch kołowy i pieszy zostaną uporządkowane. Chronione będą obszary, gdzie dochodziło do niekontrolowanej presji człowieka (dzikie parkingi).</p>		
<p>Modernizacja systemu oświetlenia dróg i ulic na energooszczędne</p>	<p>Projekt ma na celu racjonalizację gospodarki zasobami na terenie Gminy. Efektywność energetyczna ma doprowadzić do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i stopniową dywersyfikację źródeł energii. Projekt wymiennie wpłynie na bezpieczeństwo mieszkańców Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, - poprawa bezpieczeństwa, - poprawa zdrowotności mieszkańców; 	<p>- Działania promujące efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii – planuje się realizację działań promocyjnych, które finansowane będą z EFS, środków krajowych. Będą one miały na celu promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców. Szczególny nacisk położony zostanie na promowanie efektywności energetycznej w budynkach prywatnych i przedsiębiorstwach.</p>

6.2. Zadania planowane do realizacji po roku 2022

Realizacja poszczególnych projektów jest uzależniona od otrzymania dofinansowania oraz dat ogłaszania poszczególnych konkursów w ramach RPO WŁ lub PROW. Dlatego też harmonogram ma charakter intencyjny i będzie w ramach potrzeb modyfikowany. Jeżeli na poszczególne projekty Gmina nie uzyska dofinansowania będzie je prawdopodobnie realizować w kolejnych latach, w tym prawdopodobnie również po roku 2022.

6.3. Powiązania realizowanych zadań z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu/województwa

A. Powiązania *Strategii Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 – 2022* z dokumentami i programami planistycznymi stanowiącymi wykładnię polityki regionalnej na poziomach: krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym:

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Jak czytamy w Strategii: „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 przyjmuje następującą wizję rozwoju regionu:

„Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia.”

Terytorium województwa łódzkiego cechować będą silne powiązania wewnętrzne i zewnętrzne oraz atrakcyjne warunki zamieszkania i pracy. Promowane będą kreatywne postawy mieszkańców i przedsiębiorców. Zagwarantowanie najlepszej dostępności komunikacyjnej przełoży się na wysoką atrakcyjność inwestycyjną. Istotnym czynnikiem podnoszącym warunki i poziom życia mieszkańców będzie wysoka jakość środowiska przyrodniczego osiągnięta dzięki racjonalnej gospodarce jego zasobami. Województwo łódzkie będzie postrzegane jako region kreatywny i konkurencyjny, wyróżniający się specyficznym potencjałem efektywnie wykorzystywanym na rzecz długookresowego wzrostu oraz zrównoważonego i trwałego rozwoju.

Misja regionu łódzkiego zorientowana na:

„Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej.”

Misja koncentruje strategiczne kierunki działań na:

- budowaniu przyszłości (dobrobytu) regionu dzięki wzmacnianiu endogenicznych potencjałów Województwa oraz współpracy gospodarczej, zarówno w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym;
- budowaniu powiązań między mieszkańcami i społecznościami oraz sprzyjaniu kreowania tożsamości Regionalnej z uwzględnieniem wielokulturowości i różnorodności regionalnej.”

Niniejsza *Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 – 2022* wpisuje się w swych założeniach w wykładnię rozwoju województwa łódzkiego. Jej cele są spójne z celami strategicznymi dokumentu, a więc także z celami operacyjnymi oraz strategicznymi kierunkami działań. Realizacja działań zawartych w niniejszej Strategii przyczynia się do realizacji założeń wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim

Celem głównym Planu jest *„Odbudowa kapitału ludzkiego poprzez tworzenie sprzyjających warunków na rynku pracy, rozwój wykształcenia i kompetencji oraz poprawę jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego w perspektywie krótko i długookresowej.”* Cel ten jest realizowany za pomocą celów szczegółowych. Przedmiotowa Strategia jest zgodna w szczególności z celami o brzmieniu:

- Dostępność i atrakcyjność miejsc pracy w regionie, sprzyjające warunki dla napływu ludności do województwa łódzkiego;
- Równe szanse edukacyjne w regionie, wysoka jakość usług świadczonych w systemie oświaty oraz równy poziom kształcenia na obszarach miejskich i wiejskich, w tym wsparcie na rzecz przeciwdziałania marginalizacji osób z obszarów wiejskich;
- Modernizacja szkolnictwa zawodowego oraz dostosowanie oferty edukacyjnej placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego do potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- Zdrowi i świadomi profilaktyki zdrowia mieszkańcy województwa;
- Aktywizacja zawodowa kobiet/osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dzieci lub opieką nad osobami zależnymi;
- Wysoka atrakcyjność zatrudniania osób z grup defaworyzowanych (kobiety/ młode matki/ osoby niepełnosprawne) dla potencjalnego pracodawcy.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS - 2030”

Wizja Innowacyjnego Województwa Łódzkiego w roku 2030 brzmi: *„Spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia.”*

Misją jest natomiast: *„Prowadzenie aktywnej polityki innowacyjnej z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego regionu do pobudzania kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców w trosce o zrównoważony rozwój.”*

Województwo Łódzkie w 2030 to region:

- W którym siłą jest różnorodność.

- Który posiada tożsamość kulturową i gospodarczą.
- Który jest otwarty i przychylny dla przedsiębiorstw.
- Kreatywnych ludzi i przedsiębiorców.
- Silnego i konkurencyjnego lokalnego biznesu.
- Lokalnych patriotów.

Przekładając zapisy „LORIS – 2030” na rzeczywistość lokalną, widoczna jest zależność pomiędzy niniejszą Strategią, a dokumentem wojewódzkim. Cel Strategii gminy Żychlin wpisuje się w przedstawioną powyżej Wizję i Misję.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020

Stwierdza się zgodność niniejszej Strategii z RPO WŁ na lata 2014 – 2020, wersja 6.0.

RPO WŁ na lata 2014 – 2020 składać się będzie z dwunastu osi priorytetowych:

- Oś priorytetowa I – Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy
- Oś priorytetowa II – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka
- Oś priorytetowa III – Transport
- Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna
- Oś Priorytetowa V – Ochrona środowiska
- Oś Priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu
- Oś Priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych
- Oś Priorytetowa VIII – Zatrudnienie
- Oś Priorytetowa IX – Włączenie społeczne
- Oś Priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie
- Oś Priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności
- Oś Priorytetowa XII – Pomoc Techniczna

Niniejsza Strategia zgodna jest w swych zapisach w szczególności z działaniami w obrębie:

Oś priorytetowa II – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

Priorytet inwestycyjny 3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel szczegółowy: Lepsze warunki do rozwoju MŚP.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 3a:

- uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych

Oś priorytetowa III – Transport

Priorytet inwestycyjny 7b. Zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

Cel szczegółowy: Lepsza dostępność transportowa województwa w ruchu drogowym.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 7b:

W ramach PI 7b wspierana będzie budowa, przebudowa lub modernizacja dróg wojewódzkich lub lokalnych (w tym m.in. obiektów inżynierskich w ich ciągach), w tym także inwestycje z zakresu inteligentnych systemów transportowych oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna

Priorytet inwestycyjny 4.a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

Cel szczegółowy: Zwiększona produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.a:

- budowa, przebudowa lub modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii (sieci niskiego napięcia poniżej 110 kV), pochodzącej ze źródeł odnawialnych (ze szczególnym nastawieniem na produkcję energii elektrycznej), w oparciu o moc instalowanej jednostki: energia wodna (wyłącznie na już istniejących budowach piętrzących, wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej), energia wiatru, energia słoneczna, energia geotermalna, energia biogazu, energia biomasy.

Priorytet inwestycyjny 4.c. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.

Cel szczegółowy: Poprawiona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i w sektorze budownictwa mieszkaniowego.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.c.:

- głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej lub wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (ocieplenie obiektu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), modernizacja systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. W ramach przedsięwzięcia możliwa będzie wymiana źródła ciepła z opartego na paliwach konwencjonalnych na źródła ciepła wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych bądź na przyłącza sieciowe oraz najbardziej wydajne urządzenia grzewcze wykorzystujące paliwa konwencjonalne. Zastosowanie pieców węglowych nie będzie przedmiotem dofinansowania.

Priorytet inwestycyjny 4.e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel szczegółowy: Lepsza jakość powietrza.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 4.e.:

- inwestycje w ramach modernizacji źródeł ciepła (kompleksowa wymiana lub renowacja), rozbudowy systemów zaopatrzenia w ciepło oraz doprowadzenia źródeł ciepła do budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego oraz budynków użyteczności publicznej. Zastosowanie pieców węglowych nie będzie przedmiotem dofinansowania,

- inwestycje w zakresie oświetlenia publicznego z wykorzystaniem urządzeń energooszczędnych i ekologicznych jako element szerszego projektu infrastrukturalnego.

Oś priorytetowa V – Ochrona środowiska

Priorytet inwestycyjny 6.b. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Cel szczegółowy: Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6.b.:

- budowa, modernizacja kanalizacji ściekowej (...). Możliwa jest również realizacja inwestycji dotyczących budowy, rozbudowy sieci wodociągowej (w tym m.in. ujęcia lub stacje uzdatniania wody oraz zakup lub remont urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu lub przesyłowi wody).

Priorytet inwestycyjny 6.d. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę

Cel szczegółowy: Wzmocnione mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6.d.:

- budowa, przebudowa, infrastruktury służącej utrzymaniu lub utworzeniu centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich lub pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki, oraz modernizacja lub doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (np. w parkach krajobrazowych) oraz prowadzenie, komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich, kampanii informacyjno-edukacyjnych

- budowa lub modernizacja niezbędnej infrastruktury mającej na celu ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach wypoczynku, na szlakach turystycznych lub wypoczynkowych oraz promowanie form ochrony przyrody (np. platformy widokowe, ścieżki dydaktyczne wykorzystujące lokalne zasoby przyrodnicze), opracowanie dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody jako element szerszego projektu przewidzianego do realizacji w ramach PI 6.d.

Oś priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

Priorytet inwestycyjny 6c. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Cel szczegółowy: Zwiększona partycypacja w kulturze na terenie województwa łódzkiego.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 6c:

- prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem oraz zakup wyposażenia niezbędnego do zachowania pełnionych przez nie dotychczas funkcji kulturalnych lub nadaniem im takich funkcji,
- roboty budowlane z wyłączeniem prac polegających na budowie oraz/lub zakup wyposażenia do obiektów instytucji kultury, zabezpieczenie zasobów instytucji kultury na wypadek zagrożeń, w szczególności w zakresie zabezpieczeń np. przeciwpożarowych.

Ponadto, w ramach interwencji PI 6c możliwa jest również realizacja kompleksowego projektu, którego elementem mogą być działania polegające na konserwacji i renowacji zabytków ruchomych, w tym przede wszystkim muzealiów, starodruków, zbiorów piśmienniczych, archiwaliów, księgozbiorów. Wsparciem zostaną objęte projekty z zakresu małej skali infrastruktury kultury, dla których całkowity koszt inwestycji wspieranych w ramach PI 6c nie może przekroczyć 5 mln EUR.

Priorytet inwestycyjny 8.b. Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój

Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych województwa łódzkiego dla rozwoju gospodarki turystycznej.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 8b:

Budowa, przebudowa infrastruktury turystycznej (w tym obiektów i urządzeń) wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz zagospodarowanie otoczenia pozostającego w bezpośredniej lokalizacji inwestycji. W ramach interwencji PI 8b wsparcie mogą uzyskać również projekty związane z adaptacją obiektów do pełnienia funkcji turystycznych.

Priorytet inwestycyjny 9b. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich

Cel szczegółowy: Przywrócenie lub nadanie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 9b:

- renowacja, adaptacja budynków, obiektów, terenów i przestrzeni prowadząca do przywrócenia lub nadania nowych funkcji, wraz z możliwością zakupu sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji celu interwencji 9b,
- rewitalizacja tkanki mieszkaniowej w ramach części wspólnych wielorodzinnych budynków, w tym termomodernizacja budynków mieszkalnych (jako element szerszego projektu).

Oś priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych

Priorytet inwestycyjny 10a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Cel szczegółowy 2: Wzrost dostępności edukacji przedszkolnej.

Cel szczegółowy 3: Poprawa jakości kształcenia ogólnego w zakresie wsparcia kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz nauczania eksperymentalnego.

Typy przedsięwzięć w ramach PI 10a:

- W zakresie celu szczegółowego 2: wsparcie infrastruktury wychowania przedszkolnego służące zwiększeniu dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.

- W zakresie celu szczegółowego 3: wsparcie infrastruktury szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne w zakresie wsparcia kompetencji kluczowych na rynku pracy i nauczania eksperymentalnego.

W ramach ww. typów przedsięwzięć możliwy jest zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji celów szczegółowych PI 10a.

Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 - 2022 jest spójna ze wszystkimi osiami priorytetowymi wyszczególnionymi w RPO WŁ na lata 2014 – 2020.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

„Strategia ...” przedstawia Wizję Polski 2020 jako: „aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo”. W dokumencie przedstawiono główne obszary interwencji, cele i priorytety rozwojowe. Niniejsza *Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 - 2022* wpisuje się w szczególności w następujące dziedziny:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (rozwój kapitału społecznego; zwiększenie bezpieczeństwa obywatela).

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki (poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej);

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki (zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych);

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego (zwiększanie aktywności zawodowej; poprawa jakości kapitału ludzkiego; zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej);

Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych (zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu; upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych; zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych);

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (racjonalne gospodarowanie zasobami; poprawa efektywności energetycznej; zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii; poprawa stanu środowiska; adaptacja do zmian klimatu);

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu (modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych).

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna (zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych);

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych; zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych).

Strategie są ze sobą spójne m. in. we wszystkich wyżej wymienionych obszarach aktywności.

Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Zachodzi zgodność niniejszej strategii ze Strategią Rozwoju Transportu:

CEL GŁÓWNY: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym

CEL STRATEGICZNY 1: Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

Cele szczegółowe:

- Stworzenie nowoczesnej, spójnej sieci infrastruktury transportowej
- Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym
- Bezpieczeństwo i niezawodność
- Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko
- Zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych

Polityka Energetyczna Polski do roku 2030

Strategia zgodna jest z Polityką w szczególności w zakresie rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw. Podkreślone jest w niej znaczenie energii słonecznej: „W znacznie większym niż dotychczas stopniu zakłada się wykorzystanie energii promieniowania słonecznego za pośrednictwem kolektorów słonecznych oraz innowacyjnych technologii fotowoltaicznych.” Zwrócono również uwagę na biomasę, energię geotermalną oraz wiatr. Polityka energetyczna zakłada wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020

Niniejsza Strategia pozostaje spójna z Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój. Realizacja większości inwestycji zaplanowana jest w układzie komplementarnym do projektów realizowanych ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego. Zaplanowane w ten sposób przedsięwzięcia spowodują maksymalizację efektów interwencji, wpłyną na zwiększenie ich spójności oraz efektywności.

W wyniku decentralizacji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce w latach 2014 - 2020, 72% środków tego Funduszu zasili regionalne programy operacyjne, a 28% Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020

POIiŚ będzie kontynuacją Programu funkcjonującego w latach 2007 – 2013. Zgodność Strategii z Programem przejawia się w następujących obszarach:

PRIORYTET I (FS)

Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE);
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

PRIORYTET II (FS)

Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania);
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych);
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

PRIORYTET III (FS)

Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach;
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

PRIORYTET V (EFRR)

Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

PRIORYTET VI (EFRR)

Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

B. Zadania realizowane w ramach strategii rozwoju powinny być również komplementarne z innymi dokumentami określającymi rozwój danego obszaru, stanowić ich uzupełnienie i przyczyniać się do kompleksowego, zrównoważonego rozwoju danego obszaru. W związku z tym, Strategia pozostaje w ścisłym powiązaniu z:

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Żychlin na lata 2008 – 2015

PRL podaje iż, *Celem ogólnym Gminy Żychlin jest poprawa warunków mających wpływ na stały, bezpieczny dla środowiska, satysfakcjonujący społeczeństwo zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy przy wykorzystaniu zasobów pracy, potencjału gospodarczego oraz walorów przyrodniczych.*

Cele szczegółowe, które wynikają z zakładanego celu ogólnego i wpisują się w kierunki rozwoju gminy Żychlin to:

- usystematyzowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- poprawa i modernizacja infrastruktury transportowej,
- poprawa stanu środowiska naturalnego i zmniejszenie zagrożeń ekologicznych,
- modernizacja budynków infrastruktury społecznej,
- rozbudowa infrastruktury sportowej,
- rozwój kultury i zwiększenie aktywności lokalnej,
- wyrównywanie szans rozwoju i wspomaganie zmian na obszarach wiejskich,
- zagospodarowanie przestrzeni i wprowadzanie spójnego ładu,
- budowanie społeczeństwa informacyjnego,
- rewitalizacja terenów problemowych i zdegradowanych wpisanych w zakres rzeczowy *Lokalnego Programu Rewitalizacji* zatwierdzonego dla miasta Żychlina na lata 2009-2015.

Stwierdza się zgodność oraz komplementarność Strategii z PRL. Założenia zawarte w niniejszej Strategii rozwoju stanowią kontynuację działań przewidzianych do realizacji w PRL, służą również osiągnięciu celu głównego i celów szczegółowych, dzięki czemu możliwe staje się uzyskiwanie również wartości dodanej wdrażanych projektów i realizowanych zadań.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Żychlin

Dokumenty są ze sobą zgodne. Świadczy o tym zbieżność celów oraz kierunków działań. Celem głównym Studium jest *harmonijny, zrównoważony rozwój gminy sprzyjający osiągnięciu zadawalającego standardu życia mieszkańców w przyjaznym środowisku przyrodniczym.*

Cele i kierunki strategiczne to:

- Poprawa i uatrakcyjnienie warunków życia mieszkańców oraz stanu bezpieczeństwa publicznego.
- Ochrona walorów i zasobów przyrodniczych oraz kulturowych.
- Rozwój infrastruktury technicznej oraz optymalne wykorzystanie terenów, kreowanie ładu przestrzennego.

- Utrzymanie i rozwijanie ponadlokalnej roli gminy, stymulowanie atrakcyjności lokalizacyjnej, zróżnicowanie sfery gospodarczej.

Kierunki działań operacyjnych:

- Wdrażanie i realizacja programów wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną w zakresie:
 - rozbudowy uporządkowanej gospodarki ściekowej, w tym w ramach „Aglomeracji Żychlin”,,
 - rozpowszechnienie selektywnej gospodarki odpadami
 - zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną, w tym z odnawialnych źródeł energii oraz zabezpieczenie zaopatrzenia w paliwa gazowe.
- Uporządkowanie i wzbogacenie struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym: sukcesywna modernizacja układu drogowo-ulicznego przy zrównoważeniu relacji między terenami potencjalnej urbanizacji a istniejącym zainwestowaniem i trendami w zapotrzebowaniu na tereny o różnym przeznaczeniu.
- Opracowanie i wdrożenie programu przeciwdziałania stepowaniu gleb poprzez ukierunkowane zadrzewienia i zakrzewienia terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz działania na rzecz podjęcia inwestycji związanych z małą retencją wód. Stymulowanie działań na rzecz rozwoju towarowego rolnictwa, w tym produkcji zdrowej żywności oraz przetwórstwa płodów rolnych.
- Promocja walorów gminy, aktywna gospodarka gruntami zasobów komunalnych, kreowanie miejsc tożsamości oraz podjęcie działań na rzecz poprawy wizerunku gminy.
- Promocja dla przekształceń sfery gospodarczej gminy na wielobranżową, rozwój kierunków edukacji i szkolenia wielokierunkowego, przystosowanego do współczesnych potrzeb.
- Włączanie społeczności lokalnej, grup zainteresowań i instytucji do współuczestniczenia w rozwoju gminy i w realizacji programów zmierzających do uatrakcyjnienia warunków zamieszkania i walorów lokalizacyjnych gminy.
- Sukcesywne sporządzanie dokumentów planistycznych - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i urbanistyczno-architektonicznych koncepcji zagospodarowania terenów objętych intensyfikacją procesów inwestycyjnych.

Wskazane w niniejszej Strategii zadania realizują postulaty Studium.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żychlin, lipiec 2004

Niniejsza Strategia zawiera projekty, których realizacja będzie miała korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze. Projekty te spełniają warunki przedsięwzięć priorytetowych wskazanych w POŚ, czyli takich, które są związane m.in. z gospodarką wodno-ściekową, ochroną atmosfery i klimatu oraz energetyką odnawialną, ochroną krajobrazu i żywych zasobów przyrody.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żychlin na lata 2009 – 2015

Część zadań inwestycyjnych zawartych w niniejszej Strategii pozostaje w ścisłej zależności z zadaniami wytyczonymi do realizacji w LPR. Inwestycje te są ze sobą komplementarne, uzupełniają

się i służą realizacji celu określonego w LPR: „Wykreowanie przestrzeni miejskiej, która pozytywnie oddziaływać będzie na sferę społeczną i gospodarczą Żychlina.”

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Żychlin na lata 2012 - 2015

Jak zapisano w Programie: „Głównym celem Programu jest stworzenie warunków dla kreowania i realizowania zadań z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na terenie gminy Żychlin, a także wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy. Istotnym zamierzeniem jest też osiągnięcie odczuwalnej i społecznie akceptowalnej poprawy stanu zachowania zabytków.”

Wśród przykładowych kierunków działań wymienia się:

- wykorzystanie obiektów zabytkowych na cele kulturalne, oświatowe, turystyczne;
- kreowanie produktów turystyki kulturowej w opartych o historię obszaru;
- wykorzystanie zadań opieki nad zabytkami dla tworzenia nowych miejsc pracy;
- promocję najbardziej wartościowych zabytków.

Poszczególne z projektów wskazanych w Strategii do realizacji przez gminę Żychlin będą wdrażać postulaty zawarte w Programie. Zachodzi zgodność pomiędzy dokumentami.

C. Inwestycje gminy Żychlin w ostatnich latach:

Poniżej wymieniono przykładowe inwestycje i zadania przeprowadzone przez gminę Żychlin w ostatnich latach, na których wykonanie Jednostka pozyskała dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych. Projekty te są komplementarne wobec tych zaprezentowanych do realizacji w latach 2015 – 2022 w ramach niniejszej Strategii. Komplementarność wynika z wdrażania podobnego rodzaju zadań, projekty uzupełniają się wzajemnie, a efekty ich realizacji przyczyniają się do spójnego i zrównoważonego rozwoju gminy miejsko-wiejskiej Żychlin na wielu płaszczyznach jej funkcjonowania.

tytuł projektu	źródło dofinansowania	wartość projektu [zł]	wartość dofinansowania [zł]
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żychlin, ulica 1-go Maja i we wsi Pasieka	RPOWŁ, działanie: II.1. Gospodarka wodno-ściekowa	2 371 687,16	1 495 946,94
Nie czekaj pokaż co potrafisz	POKL, działanie: 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, poddziałanie: 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej	1 296 262,61	1 101 823,22
Rewitalizacja Starówki Miejskiej - Plac 29-go Listopada w Żychlinie	RPOWŁ, działanie: VI.1. Rewitalizacja obszarów problemowych	1 325 578,66	890 780,90

Euro projekt - euro szansa	POKL, działanie: 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, poddziałanie: 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych	350 005,10	297 504,34
Uczmy się i twórzmy na nowo	POKL, działanie: 9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich	45 770,00	38 904,50
Aktywni na wsi	POKL, działanie: 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	48 530,00	41 250,50
Edukacja moją szansą		42 000,00	35 700,00
Sport furtką do społecznej integracji		33 590,00	28 551,50
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi			
tytuł projektu	źródło dofinansowania	wartość projektu [zł]	wartość dofinansowania [zł]
Gminny program z zakresu edukacji ekologicznej „Zielona Gmina Żychlin”	Edukacja ekologiczna	20 835,00	dotacja: 15 500,00
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Żychlinie przy ul. 1-go Maja 25	Ochrona powietrza	258 089,00	pożyczka: 111 999,00
Gminny program z zakresu edukacji ekologicznej „Segregacja to nie komplikacja”	Edukacja ekologiczna	26 400,00	dotacja: 18 810,00
Gminny program z zakresu edukacji ekologicznej „Zielona Gmina Żychlin”	Edukacja ekologiczna	20 710,00	dotacja: 15 550,00
Gminy program edukacji ekologicznej „Na tropie Eko-środowiska”	Edukacja ekologiczna	38 215,00	dotacja: 13 980,00
Urządzenie terenów zielonych w Żychlinie przy ul. Narutowicza	Ochrona przyrody i krajobrazu	35 042,00	dotacja: 12 200,00
Gminny program z zakresu edukacji ekologicznej „Zielona Gmina Żychlin”	Edukacja ekologiczna	19 860,00	dotacja: 14 768,00
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Żychlinie przy ul. 1-go Maja 25	Ochrona powietrza	258 089,00	dopłata do kredytu: 4 837,00
Termomodernizacja stropu w budynku przy ul. Narutowicza 38 w Żychlinie	Ochrona powietrza	26 840,00	dopłata do kredytu: 1 835,00
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013			
tytuł projektu	całkowity koszt [zł]	wartość dofinansowania [zł]	
Kultura i edukacja furtką do społecznej integracji wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy Żychlin	16 576,85	14 793,10	
Przebudowa budynku handlowego z przeznaczeniem na świetlicę wiejską w Drzewoszkach Wielkich	198 960,98	122 312,00	
Akcja lato – jako forma zorganizowanego wypoczynku dla dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich objętych Lokalną Strategią Działania	17 563,00	11 000,00	

Utworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego w miejscowości Dobrzelin	796 486,23	489 643,00
Remont istniejącego budynku strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej i świetlicy wiejskiej w Śleszynie	385 970,49	238 184,81
Remont świetlicy wiejskiej wraz z budową przydomowej oczyszczalni ścieków w Grzybowie Dolnym Gmina Żychlin	112 920,02	45 236,02
Święto Plonów	26 420,00	17 968,00
Budowa wodociągu w miejscowości Gajew, Tretki i Grzybów Dolny	304 295,28	185 545,00
Budowa chodnika w miejscowości Dobrzelin, przy ul. Jabłonkowej	438 646,00	138 335,00

7. Oczekiwane wskaźniki efektów realizacji Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015 - 2022 będzie monitorowana za pomocą zestawu wskaźników. Pomoże to wyciągać wnioski i mierzyć skuteczność działań podejmowanych przez Gminę. Wskaźniki realizacji Strategii nie są tożsame ze wskaźnikami poszczególnych projektów realizowanych w ramach Programów Unijnych. Wskaźniki Strategii są bardziej ogólne i obrazują ogólne zmiany w Gminie, w następstwie realizacji różnych powiązanych ze sobą projektów. Dołożono wszelkich starań, aby poszczególne projekty wzajemnie na siebie oddziaływały tworząc efekt synergii. Np. działania związane z termomodernizacją budynków połączono z działaniami promującymi efektywność energetyczną oraz odnawialne źródła energii, co ma w rezultacie wpłynąć m.in. na spadek ilości substancji niebezpiecznych uwalnianych do powietrza, poprawę zdrowotności mieszkańców oraz spadek kosztów utrzymania budynków. Strategia ocenia te działania spójnie. Niezwykle ważnym i niezbędnym etapem jest wyciągnięcie wniosków z realizacji Strategii.

Poszczególne wskaźniki nie są również podporządkowane danym celom strategicznym. Ze względu na efekt synergii należy je monitorować wspólnie.

Liczba przedsiębiorstw w gminie Żychlin

Jednym z najważniejszych wskaźników mierzących skuteczność działań zaplanowanych w ramach Strategii jest liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na obszarze Gminy. Dane statystyczne udostępnione są przez GUS, Bank Danych Lokalnych. Ważna będzie nie tylko zaobserwowana zmiana w ilości prosperujących firm, ale także sektor działalności. Informacje te wskażą, które gałęzie gospodarki rozwijają się, które tracą na znaczeniu, a także który z dotychczas niezbyt prężnych sektorów zaczyna się rozwijać. Tak jak zaznaczono na wstępie rozdziału, dane te należy skorelować z innymi wskaźnikami, co pozwoli na uzyskanie pełniejszego obrazu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, zbadanie wpływu np. wzrostu poziomu wykształcenia społeczeństwa na zmianę ilości przedsiębiorstw.

Liczba osób bezrobotnych

Liczba osób bezrobotnych w Gminie ma znaczny wpływ na jej rozwój. Posiadanie pracy determinuje znaczną część życia każdego człowieka. Dochody, jakie uzyskujemy stanowią o naszej sile nabywczej i aktywności na rynku dóbr i usług. A zatem, większa liczba osób pracujących przekłada się na wzrost gospodarczy, natomiast większa liczba osób bezrobotnych nie tylko hamuje procesy kupna – sprzedaży, ale również generuje ponoszenie większych kosztów w zakresie pomocy społecznej. Dane statystyczne opisujące zarejestrowane osoby bezrobotne są dostępne w GUS, Bank Danych Lokalnych, a także w statystykach prowadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych

Dane można pozyskać w GUS, Bank Danych Lokalnych. Poziom dochodów gospodarstw domowych determinuje rozwój gospodarczy Gminy. Czym wyższa wartość wskaźnika, tym większa aktywność w nabywaniu towarów i usług, wzrostowi dochodów najczęściej towarzyszy nabywanie również dóbr oraz korzystanie z usług, które do tej pory były poza zasięgiem jednostki. Wskaźnik należy skorelować z danymi dotyczącymi poziomu wykształcenia, bezrobocia, ilości podmiotów gospodarczych.

Liczba turystów na obszarze gminy Żychlin

Statystyka dotycząca turystyki również widnieje w GUS, Bank Danych Lokalnych. Niezbędne jest porównanie wskaźnika np. z dochodami gospodarstw domowych. Na zwiększenie się liczby turystów olbrzymi wpływ będzie miało przeprowadzenie zaplanowanych w Strategii inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedniej promocji Gminy.

Liczba zachorowań mieszkańców

Zmniejszenie się wskaźnika jest bardzo pożądanym kierunkiem rozwoju Gminy. Stan zdrowia determinuje aktywność na rynku pracy oraz w życiu społecznym i kulturalnym. Wpływ na zdrowotność mieszkańców Gminy ma wiele czynników, w tym bezpieczeństwo na drogach czy stan powietrza atmosferycznego. Wszelkie inwestycje mogące mieć korzystny wpływ (zarówno pośredni jak i bezpośredni) na zdrowie, powinny zostać zrealizowane z najwyższą starannością.

Poziom wykształcenia mieszkańców

Dane można pozyskać w GUS, Bank Danych Lokalnych. Poziom wykształcenia jednostki ma bezpośredni wpływ na jej aktywność na rynku pracy. Zwykle determinuje znalezienie/ bądź nie zatrudnienia, ale także wysokość wynagrodzenia. Czym wyższe wykształcenie i specjalizacja w danej dziedzinie, tym większe szanse na atrakcyjne warunki zatrudnienia albo na założenie własnej działalności. Wskaźnik należy skorelować m.in. z poziomem bezrobocia mieszkańców oraz ilością przedsiębiorstw na obszarze gminy Żychlin.

Koszty utrzymania budynków użyteczności publicznej

Wskaźnik ten pokaże bezpośredni efekt realizacji danych inwestycji. Pożądane jest ponoszenie jak najniższych kosztów w tym zakresie. Uzyskane oszczędności można przeznaczyć na inne dziedziny wymagające wsparcia finansowego.

Liczba bezrobotnych matek

Zmniejszenie się wartości wskaźnika jest również bardzo pożądanym kierunkiem zmian na rynku pracy. Matki potrzebują wsparcia, trudno odnaleźć im się po znacznym okresie przerwy w nowych

warunkach. Bardzo często są zmuszone szukać nowego pracodawcy, co niestety nie jest łatwe. Wszelkie działania, które będą służyły zmniejszeniu się tego wskaźnika będą służyły młodym matkom powracającym na rynek pracy, ale będą również stanowiły dobry znak dla kobiet planujących założenie lub powiększenie rodziny, co byłoby dla Gminy bardzo korzystnym zjawiskiem.

Liczba wypadków na drogach

Konieczne jest zmniejszenie wartości wskaźnika, dane można pozyskać w Policji, również w jednostkach straży pożarnej. Liczba wypadków jest niestety w dużej mierze zależna od stanu dróg. Czasami dziura w nawierzchni powoduje niekontrolowane odruchy kierowców samochodów czy jednośladów, które to z kolei mają wpływ na zachowanie pozostałych uczestników ruchu.

8. *Plan finansowy*

Poniżej zamieszczono plan finansowy realizacji Strategii. Realizacja poszczególnych projektów jest uzależniona od otrzymania dofinansowania oraz dat ogłaszania poszczególnych konkursów w ramach RPO WŁ lub PROW. Dlatego też harmonogram ma charakter intencyjny i będzie w ramach potrzeb modyfikowany. Dodatkowo harmonogram zawiera działania, które będą realizowane przez Gminę, bez udziału instytucji zewnętrznych, ale także takie, które będą finansowane z innych źródeł, niż wyżej wymienione.

I.p.	nazwa zadania	koszt całkowity [zł]	model finansowy	okres realizacji	uwagi
1.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Marii Kownackiej w Grabowie z wykorzystaniem OZE	540 000,00	RPO (85 %), Budżet Gminy, WFOŚiGW (program priorytetowy 95% dotacja + pożyczka)	2021	projekt inwestycyjny polegający na głębokiej modernizacji energetycznej budynku
2.	Termomodernizacja Żychlińskiego Domu Kultury z wykorzystaniem OZE	2 300 000,00	RPO (85 %), Budżet Gminy, WFOŚiGW (program priorytetowy 95% dotacja + pożyczka)	2017	projekt inwestycyjny polegający na głębokiej modernizacji energetycznej budynku
3.	Termomodernizacja i wykonanie instalacji fotowoltaicznej budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15	500 000,00	RPO (85 %), Budżet Gminy, WFOŚiGW (program priorytetowy 95% dotacja + pożyczka)	2016	projekt inwestycyjny polegający na głębokiej modernizacji energetycznej budynku
4.	Termomodernizacja budynków zasobów komunalnych. (bez ulicy Narutowicza)	500 000,00	RPO (85%), Budżet Gminy	2019-2022	
5.	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Żychlinie.	2 800 000,00	Ministerstwo Sportu, Budżet Gminy	2018	projekt inwestycyjny polegający na budowie sali gimnastycznej
6.	Modernizacja pomieszczeń w Szkole Podstawowej Nr 1 w Żychlinie.	200 000,00	Budżet Gminy	2017-2018	modernizacja pomieszczeń szkolnych celem zabezpieczenia placówki pod względem standardów ppoż.
7.	Modernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 1 w Żychlinie.	100 000,00	Budżet Gminy	2019	modernizacja pomieszczeń przedszkolnych w celu zapewnienia lepszej jakości funkcjonalnej placówki

l.p.	nazwa zadania	koszt całkowity [zł]	model finansowy	okres realizacji	uwagi
8.	Modernizacja Żychlińskiego Domu Kultury w zakresie funkcjonalnym.	2 000 000,00	RPO (85%), Budżet Gminy, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dotacja do 50%)	2019 -2020	projekt inwestycyjny polegający na remoncie instytucji wewnątrz oraz polegający na zakupie wyposażenia w ramach którego nastąpi podniesienie jakości oferty kulturalnej
9.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Żychlinie wraz z inwestycją budowy sieci kanalizacyjnej na terenie osady Dobrzelin.	5 500 000,00	RPO (85%), Budżet Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW, (program priorytetowy - pożyczka + dotacja)	2019-2020	
10.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach położonych poza aglomeracją Gminy Żychlin.	500 000,00	RPO (85%), PROW, WFOŚiGW, Budżet Gminy (45%)	2016-2022	
11.	Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej.	600 000,00	NFOŚiGW PROSUMENT, 2017-2020, PROW	2017-2020	
12.	Wykonanie instalacji CO w budynkach zasobów komunalnych.	800 000,00	RPO (85%), Budżet Gminy	2017-2020	podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej celem wyeliminowania punktowych źródeł ciepła
13.	Budowa mikroinstalacji ogniw fotowoltaicznych na terenie Gminy Żychlin na obiektach mieszkalnych.	500 000,00	WFOŚiGW, Budżet Gminy, RPO (85%), PROW, PROSUMENT	2018-2022	

I.p.	nazwa zadania	koszt całkowity [zł]	model finansowy	okres realizacji	uwagi
			2017-2020		
14.	Rewitalizacja ul. Narutowicza wraz z termomodernizacją kamienic komunalnych.	3 000 000,00	RPO (85%), Budżet Gminy	2017-2018	projekt inwestycyjny polegający na modernizacji ul. Narutowicza do mostu nadając jej nowy wizerunek, zagospodarowując a tym samym nadając nową jakość przestrzeni publicznej wykorzystując przy tym parter dwóch kamienic do funkcjonowania podmiotów gospodarczych.
15.	Rewitalizacja Parku Miejskiego przy ul. Barlickiego w Żychlinie.	1 500 000,00	Budżet Gminy, PROW LEADER, WFOŚIGW (program priorytetowy „Przyrodnicze perły województwa łódzkiego”)	2019-2020	inwestycja polegająca na rewitalizacji zieleni, remoncie ciągów pieszych, wkomponowaniu małej architektury, budowie oświetlenia parkowego i stworzeniu miejsca na letnie koncerty w ramach programu „Samograj”.
16.	Odbudowa Synagogi w Żychlinie wraz z nadaniem nowych funkcji społecznych.	6 500 000,00	RPO (85%), Budżet Gminy, Program Ministerstwa Kultury, Program Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2019-2021	adaptacja zabytku na cele związane z funkcjonowaniem świetlicy środowiskowej wraz z zagospodarowaniem terenu – z wydzieleniem części izby historycznej dla Towarzystwa Miłośników Historii Żychlina.
17.	Remont zabytkowego Kościoła pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła w Żychlinie.	2 500 000,00	PROW LEADER, Parafia, Ministerstwo	2016-2017	

I.p.	nazwa zadania	koszt całkowity [zł]	model finansowy	okres realizacji	uwagi
			Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dotacja na zabytki), Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego (dotacja na zabytki)		
18.	Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Dobrzelinie.	6 000 000,00	Fundacja Dworu Dobrzelin, WFOŚiGW (m.in. program priorytetowy „Przyrodnicze perły województwa łódzkiego”)	2017-2022	
19	Rewaloryzacja zespołu parkowo-dworskiego w Sleszynie.	5 000 000,00	Osoba fizyczna	2017-2022	
20.	Renowacja zieleni miejskiej i drzewostanu.	350 000,00	WFOŚiGW, Budżet Gminy	2016-2020	renowacja zieleni miejskiej, drzewostanu wraz z wykonaniem nowych nasadzeń.
21.	Rewitalizacja Parku Miejskiego przy Żychlińskim Domu Kultury wraz z utworzeniem ścieżki edukacyjnej dla dzieci „Nudzimisie i my”	300 000,00	Budżet Gminy, LEADER PROW, WFOŚiGW	2017-2019	
22.	Budowa miasteczka ruchu drogowego wraz z elementami Skate Park'u.	300 000,00	Budżet Gminy	2017	
23.	Budowa siłowni zewnętrznych.	150 000,00	Budżet Gminy	2016-2018	Dobrzelin, ul. Traugutta, przy Bibliotece

I.p.	nazwa zadania	koszt całkowity [zł]	model finansowy	okres realizacji	uwagi
24.	Budowa elementów lekkoatletycznych wraz z oświetleniem na Stadionie Miejskim w Żychlinie.	800 000,00	Ministerstwo Sportu, Budżet Gminy	2016-2017	budowa bieżni, siłowni zewnętrznej wraz z elementami rekreacyjnymi dla dzieci
25.	Modernizacja targowicy miejskiej.	1 000 000,00	PROW, Budżet Gminy	2019	
26.	Modernizacja pomieszczeń budynku Urzędu Gminy w Żychlinie przy ul. Barlickiego 15	2 000 000,00	Budżet Gminy	2016-2019	
27.	Rewitalizacja podwórek w ramach działań społecznych.	800 000,00	Budżet Gminy, Inicjatywy społeczne, Crowdfunding (m.in. NIVEA, AVIVA)	2018-2022	„Słoneczne podwórka wdrażane wraz z Centrum Inicjatyw Obywatelskich Opus”
28.	Realizacja infrastruktury technicznej terenu objętego Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego terenu mieszkaniowego zlokalizowanego pomiędzy ulicami Łukasieńskiego i Orłowskiego	6 000 000,00	Budżet Gminy	2019-2022	
29.	Przebudowa nawierzchni ulic miejskich:	8 000 000,00	Budżet Gminy	2016-2022	Przebudowa (modernizacja) ulic ponumerowana według kolejności co roku w budżecie będą zabezpieczone środki w wysokości około 600 000,00 zł w ramach, których zgodnie z chronologią będą wykonywane zadania inwestycyjne
	1. Ulice: Hanki Sawickiej				
	2. Ul. Marchlewskiego				
	3. ul. Dobrzeleńska, Dolna, Dobra, Mała, Śląska, Cicha, Nowa				
	4. ul. Sienkiewicza				
	5. ul. Łąkowa				
	6. ul. Zdrojowa, Złota i Barlickiego				
	7. ul. Ściegiennego				
	8. ul. Kościuszki				
	9. ul. Przeskok wraz z Placem Wolności				
	10. ul. Słowackiego				
11. gminne drogi wewnątrzsiedlowe					

I.p.	nazwa zadania	koszt całkowity [zł]	model finansowy	okres realizacji	uwagi
30.	Przebudowa nawierzchni dróg gminnych:	5 000 000,00	Budżet Gminy, PROW	2016-2022	Przebudowa (modernizacja) ulic ponumerowana według kolejności co roku w budżecie będą zabezpieczone środki w wysokości około 600 000,00 zł w ramach, których zgodnie z chronologią będą wykonywane zadania inwestycyjne
	1. Pasięka – Sokołówek				
	2. Grabie – Oleszcze				
	3. Czesławów				
	4. Orątki Górne				
	5. Dobrzelin, ul. Hotelowa				
	6. Dobrzelin ul. Słoneczna				
	7. Śleszyn ul. Piaskowa				
	8. Budzyń ul. Budzyńska				
	9. Gajew				
	10. Kaczkowizna – Strzelce				
	11. Zgoda				
	12. Śleszynek				
13. Grzybów Dolny ul. Górna					
31.	Modernizacja ciągów pieszych z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych.	500 000,00	Budżet Gminy	2016-2022	
33.	Budowa parkingów	800 000,00	Budżet Gminy	2020-2022	
33.	Modernizacja systemu oświetlenia dróg i ulic na energooszczędne	500 000,00	Związek Gmin Regionu Kutnowskiego wspólny wniosek w ramach RPO	2018-2020	

9. System wdrażania Strategii

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu Strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Strategia gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana Strategia jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim była budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny będzie Urząd Miasta Żychlin.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Strategii,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

2. Instytucja wdrażająca Strategię gminy Żychlin.

Urząd Miejski, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne,
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku Strategii, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Burmistrz. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania Strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. Do najważniejszych zadań Burmistrza w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem Strategii oraz wyznaczenie koordynatora jej realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych Strategii odgrywać powinien koordynator strategii jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań wyznaczonych w Dokumentcie i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w Gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji Strategii;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację Strategii;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji Strategii;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

10. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii

10.1. System monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Strategii. Skład Komitetu Monitorującego przedstawiać się będzie zatem następująco:

- Burmistrz Gminy Żychlin,
- Skarbnik Gminy,
- Koordynator Zespołu,
- Przedstawiciel Rady Miejskiej.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na pół roku. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu Miejskiego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji Strategii w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej Strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania (tzn. styczniu 2022 roku) Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Strategii. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami Strategii, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Urzędzie Miejskim w Żychlinie.

10.2. Sposób oceny

W procesie monitorowania Strategii przewidziano następujące fazy:

Ocenę wstępną

Rozpoczęcie każdego programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy częściowej realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programów i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania projektu. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyłeń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu.

Kontrolę końcową - ewaluację efektów

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki programu/projektu. Logika programu/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność programu/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego,
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia programów i projektowania nowych programów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić, na ile zakładane w Strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

10.3. Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Uwarunkowania współpracy

Fundamentem ideowym wyznaczającym podstawy współpracy państwa, w tym samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych jest zasada subsydiarności, zapisana w preambule Konstytucji RP. Zakłada ona, że państwo bierze na siebie tylko te zadania, których nie są w stanie rozwiązać obywatele i ich wspólnoty. Praktyczną konsekwencją przyjęcia tej zasady jest decentralizacja państwa i przekazywanie władzy lokalnej wspólnotom samorządowym. Bardzo ważnym krokiem na tej drodze jest przeniesienie znacznej części kompetencji rządu centralnego samorządom: powiatom i województwom. Obok tego procesu powinien się dokonywać proces przekazywania części kompetencji państwa obywatelom dobrowolnie zrzeszającym się dla rozwiązywania zadań społecznych. Przemawiają za tym nie tylko względy ideowe, ale i praktyczne. Nie chodzi tylko o to, że obywatele mają prawo sami definiować swoje problemy i liczyć na pomoc państwa w ich rozwiązywaniu, ale także o to, iż w wielu dziedzinach organizacje te szybciej i taniej potrafią rozwiązać problemy niż administracja rządowa i samorządowa.

Podstawowym faktem, który winni uświadamiać sobie wszyscy samorządowcy i pozarządowcy jest to, że podmiotem ich działania są ludzie. Zarówno samorząd lokalny, jak i organizacje pozarządowe, choć w oparciu o różne podstawy (samorząd z mocy prawa, organizacje dobrowolnie) są reprezentantami społeczności. Obie te instytucje, znów w różny sposób i na różnych zasadach, dążą do wspólnego celu. Jest nim zaspokajanie potrzeb społecznych, służenie ludziom, którzy wybrali swoich przedstawicieli do tych instytucji. Zrozumienie tego, skądinąd oczywistego faktu, nie jest wcale powszechne, a jest to przecież fundament współdziałania, w ramach wspólnej misji, jaką jest dobro społeczności lokalnej. Organizacje pozarządowe z reguły są znacznie bliżej ludzi, wyrastają w odpowiedzi na ich konkretne potrzeby. Administracja natomiast często (na całym świecie zresztą) zapomina o swojej misji, o tym, komu służy. Świadomość misji, nadanie podmiotowości ludziom uruchamia proces uwłaszczenia obywateli, przywrócenia im podmiotowości poprzez tworzenie możliwości wpływania na własne sprawy. Jednym z nurtów takiego procesu uwłaszczenia obywateli jest budowanie współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, które pełnią funkcję uspołeczniania życia zbiorowego.

Organizacje, o czym była już mowa, powstają tam, gdzie pojawiają się niezaspokojone potrzeby. Najczęściej są odpowiedzią na problemy dnia codziennego, gdyż te właśnie są najbardziej istotne. Część organizacji w sposób świadomy pozostaje na tym poziomie działania. To jest ich misja, tak określiły swoją rolę i miejsce: pomagać wtedy, gdy pojawia się problem. Najczęściej zresztą uzupełniają w ten sposób działania samorządu i państwa. Jednak inne organizacje starają się poszukiwać przyczyn problemów, a nie tylko łagodzić ich skutki. To jest skuteczna metoda

rozwiązywania problemów, ale trudna, bo wymagająca umiejętności i wytrwałości w docieraniu do rzeczywistych źródeł problemów, spojrzenia ponad codziennością. Wiele organizacji, które w tym właśnie upatrują swoją rolę, stara się docierać do źródeł problemów i rozwiązywać je, i to zarówno w skali lokalnej, jak i ogólnopolskiej.

Nie jest to również łatwe dla samorządowców, którzy bardzo często przygniecieni są problemami dnia codziennego: dziurawymi jezdniami, czy brakiem pieniędzy na wypłatę zasiłków z pomocy społecznej. Ale także wśród nich istnieje wiele przykładów starań o patrzenie na problemy w dłuższym horyzoncie czasowym i określanie celów, które odnoszą się do źródeł problemów, a nie tylko do ich skutków - w myśl twierdzenia, że lepiej zapobiegać niż leczyć. Przykładem takiego podejścia do określania celów działania są Strategie w wielu gminach i miastach w Polsce.

Świadomość tego, że w działaniu najważniejsze są rezultaty wiąże się ściśle ze świadomością misji, celów. Myślenie w kontekście rezultatów podejmowanych działań wymaga planowania i to w dłuższym horyzoncie czasowym. Finansować należy nie działania, ale ich rezultaty. Dobrze znane są sytuacje, w których pewne rezultaty można osiągnąć bardzo prostymi, tanimi sposobami. Nie da się ich jednak zastosować, trzeba wybrać sposób droższy i niekoniecznie gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów, tylko dlatego, że tak mówią przepisy. To bardzo często problem administracji, którego rozwiązaniem mogą być organizacje pozarządowe, elastyczne i - między innymi dzięki temu - skuteczne w działaniu.

Władza samorządowa z mocy prawa jest gospodarzem w swojej gminie. Dobry gospodarz to nie zawsze ten, który sam wszystko potrafi zrobić najlepiej, ale przede wszystkim ten, który potrafi dobrze kierować innymi. Władze samorządowe powinny przede wszystkim tworzyć warunki do współpracy, z wszystkimi tymi, którzy działają dla dobra społeczności lokalnej, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Organizacje potrafią osiągać założone rezultaty taniej i skuteczniej niż na przykład jednostki budżetowe, obciążone administracją i skrzępowane przepisami. Jest to również, a może nawet przede wszystkim, ważne z jednego jeszcze powodu. Ludzie wtedy są szczęśliwi, gdy czują w pełni, że ich potrzeby są zaspokajane, gdy się ich nie wyręcza, ale daje się możliwość decydowania o zaspokajaniu własnych potrzeb. Jedną z form takiego uczestnictwa jest właśnie współpraca z organizacjami pozarządowymi, które reprezentują interesy obywateli.

Innym elementem świadomości współpracy jest uświadomienie sobie ról jakie pełnią obaj partnerzy. Oczywiście jest, że podstawą dla określania tych ról jest stan obecny, co nie oznacza, że nie można dążyć - w ramach obowiązujących reguł - do jego zmiany. Władze lokalne, w ramach bycia gospodarzem w swojej gminie, zobowiązane są do świadczenia określonego zakresu usług o określonych standardach. W przeciwieństwie do nich, organizacje tworzone są dobrowolnie, same określają to co robią. W określeniu ról pomaga zidentyfikowanie i przekonanie się nawzajem o swoich atutach. Samorząd, na przykład ma możliwość kreowania warunków i regulacji dotyczących różnych sfer życia publicznego, posiada zasoby i środki na prowadzenie działań na rzecz mieszkańców, ma dostęp do różnych źródeł informacji. Organizacje natomiast są elastyczne, nie są bowiem skrzępowane tyloma przepisami co samorząd, mogą być zatem znacznie bardziej innowacyjne, mają lepsze rozpoznanie potrzeb społecznych, mogą efektywniej świadczyć usługi na rzecz mieszkańców. Dobre

poznanie siebie nawzajem, określenie własnych atutów i słabości pozwala precyzyjnie określić role obu partnerów. Różnice w ich możliwościach działania i w tym czym dysponują stanowią siłę współpracy, w której obaj partnerzy mogą uzupełniać się, pomnażając efekty współdziałania.

Organizacje pozarządowe jako partner samorządu terytorialnego

Organizacje są reprezentantem społeczności lokalnej, wyrazicielem potrzeb, dążeń i oczekiwań tej społeczności (lub jej grup). To powoduje, że dla samorządu organizacje stanowią znakomity "pas transmisyjny", którym przepływają informacje zarówno od ludzi do samorządu, jak i od samorządu do społeczeństwa. Organizacje jako reprezentant społeczności powinny mieć zatem możliwość wypowiedzenia się w sprawach ważnych dla społeczności i współuczestniczyć w podejmowaniu istotnych dla mieszkańców decyzji. Główne formy współpracy to: stała współpraca informacyjna, konsultacje, współdziałanie w podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe. Organizacje świadczą również, o czym była już mowa, pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej. Dysponują w tym zakresie potencjałem, wiedzą i doświadczeniami. Mogą być zatem znakomitym wykonawcą zadań publicznych, których zakres i sposób realizacji określa samorząd.

Główna forma współpracy: kontraktowanie usług organizacjom przez samorząd. Organizacje obok wykonywania zleczanych przez samorząd zadań publicznych, proponują zupełnie niekonwencjonalne, nowatorskie sposoby rozwiązywania problemów. Pełnią funkcję innowacyjną i w tym zakresie samorząd również powinien współpracować z nimi, przede wszystkim inspirując działania innowacyjne i wspierając ich realizację.

Główne formy współpracy to: programy dotacji i inne formy wspierania organizacji.

Organizacje pozarządowe spośród innych partnerów samorządu terytorialnego wyróżniają następujące cechy:

- łączenie funkcji usługowej i reprezentacji,
- bardzo dobre rozpoznanie potrzeb, dążeń i oczekiwań społecznych,
- elastyczność podejmowanych działań, łatwość w dostosowaniu ich do potrzeb i preferencji klientów/adresatów działań organizacji,
- potencjał, przede wszystkim ludzki,
- aktywizowanie i organizowanie wokół działań organizacji społeczności lokalnej,
- możliwość pozyskiwania środków na realizację działań niedostępnych lub trudno dostępnych dla samorządu i innych partnerów,
- elastyczność w kalkulowaniu kosztów realizacji działań.

Programy współpracy najczęściej przewidują następujące formy współpracy pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi:

- konsultowanie decyzji podejmowanych przez władze samorządowe z organizacjami pozarządowymi, najlepiej w ustalonym wspólnie trybie i formie,

- zaproszenie organizacji pozarządowych do współtworzenia strategii rozwoju lokalnego, szczególnego znaczenia nabiera w tworzeniu regionalnych planów rozwoju nowych województw samorządowych,
- określenie zasad i procedur ubiegania się przez organizacje pozarządowe o dotacje z budżetu samorządowego na realizację innowacyjnych projektów służących mieszkańcom danej społeczności lokalnej,
- uwzględnianie organizacji pozarządowych w przetargach na wykonywanie zadań publicznych,
- stanowienie prawa lokalnego (uchwały Rad Samorządów), które w sposób kompleksowy określają cele, zasady, mechanizmy i formy współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

Różne formy wspierania działań organizacji, na przykład:

- możliwość korzystania z infrastruktury posiadanej przez samorząd; organizacje bezpłatnie lub na zasadach preferencyjnych mogą korzystać z lokali, sal na szkolenia i konferencje, środków transportu,
- możliwość korzystania z informacji posiadanych przez samorząd,
- możliwość korzystania z wiedzy i doświadczeń ekspertów samorządowych,
- możliwość korzystania z kanałów promocyjnych gminy i miasta,
- możliwość korzystania z kontaktów zagranicznych gminy i miasta,
- możliwość udzielania przez gminę rekomendacji dla organizacji pozarządowych,
- możliwość korzystania ze szkoleń i to zarówno w zakresie merytorycznych zagadnień, jak i w zakresie rozwoju organizacyjnego, jak też dotyczących funkcjonowania władz samorządowych, urzędu gminy, etc³⁹.

³⁹ Wykorzystano: Tomasz Schimanek, „Organizacje pozarządowe w Polsce”

10.4. Działania informacyjne i promocja Strategii

Gmina Żychlin będzie upowszechniać informacje o projektach i ich efektach przede wszystkim na obszarze ich realizacji oraz na ogólnodostępnej stronie internetowej. Informacje o projektach i Strategii będą również upowszechniane na terenie Polski. Celem takiego działania jest szeroka promocja projektów oraz zachęcenie do współpracy na terenie Polski i Europy.

Działania promocyjne będą zgodne z wymogami Rozporządzenia w sprawie środków informacyjnych i promocyjnych stosowanych przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych.

Zapewnienie informacji zwrotnej jest jednym z kluczowych elementów umożliwiających efektywne wdrażanie Strategii oraz ocenę działań promocyjnych. Również systematyczne zbieranie danych i gromadzenie ich w istniejących bazach danych jest elementem ułatwiającym późniejsze prace i działania promocyjne. Celem ewaluacji działań promocyjnych jest odpowiedź na pytanie, czy wszyscy mieszkańcy regionu mają wystarczającą wiedzę o działaniach realizowanych przez Urząd Miejski? W przypadku problemów z promocją, działania powinny być korygowane w miarę zapisów projektu. Innym celem jest zapewnienie efektywnej promocji przy jednoczesnym obniżeniu jej kosztów.

W prasie lokalnej i regionalnej oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

UZASADNIENIE

DO UCHWAŁY NR/15

RADY MIEJSKIEJ W ŻYCHLINIE

z dnia

„Strategia Rozwoju Gminy Żychlin na lata 2015-2022” jest dokumentem określającym główne kierunki rozwoju samorządu lokalnego i wskazuje sposoby ich osiągnięcia w kontekście perspektywy finansowej UE 2014-2020. W pierwszej części "Strategia..." stanowi diagnozę stanu obecnego obejmującego zagadnienia z zakresu sfery społecznej, gospodarczej, diagnozy infrastruktury technicznej, planowania przestrzennego oraz analizy zasobów środowiska przyrodniczego. W drugiej części dokumentu zostały podsumowane w formie analizy mocne i słabe strony rozwoju Gminy Żychlin, na których podstawie sporządzono cele ogólne i cele szczegółowe rozwoju obszaru wraz z zadaniami inwestycyjnymi.

Projekt „Strategii..” został poddany konsultacjom społecznym w okresie od 18.08.2015r. do 15.09.2015r. celem wyrażenia opinii, złożenia uwag i propozycji do dokumentu. Raport z przeprowadzonych konsultacji został opublikowany na stronie internetowej www.gminazychlin.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Wnioski, które otrzymały pozytywną akredytację Burmistrza Gminy Żychlin zostały wpisane do konsultowanego projektu.

Redakcja Edytor